

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

STO LET SREČKA MED NAMI

18. marca se je pred stotimi leti v družini učitelja rodil Srečko Kosovel, ki je umrl zelo mlad, saj mu je bilo komaj dvaindvajset let. Živ ni dočkal izida svoje pesniške zbirke Zlati čoln, ki si jo je zelo želele, šele prijatelji so po njegovi smrti izdali njegove pesmi, nekatere prepozno in žal z velikansko časovno zamudo, da bi lahko že njegovi sodobniki spoznali, kako velik pesnik in evropski duh je bil ta sin (takrat še) golega Krasa in slovenskega naroda.

Tisti, ki so ga spoznali, so vedeli povedati, da je šlo za bistrega fanta melanholičnega izraza, mladeniča, ki je znal ljubiti in pisati pesmi na tak način, na kakršnega pred njim pri nas skorajda nihče še ni; nosil je srce v rokah, predvsem pa krasen Kras v srcu in čezenj je sledil brinjevki in slutnji, zase je želel imeti samo majhen plašč iz preprostih besed, pod katerim je nosil svetel, topel svet.

Bil je velik pesnik, svetovljan evropskega formata zato, ker je ostal zvest ljubim in preprostim slovenskim besedam kmečkih ljudi, katere je imel rad, saj je bil sam kraški sin.

Bog mu je v zibelko ob rojstvu poleg (pre)kratkega življenja položil tudi velikansko srce in vizijo resničnega pesnika, občutek za besedo, za pesem in ritem, predvsem pa veliko ljubezni, ki je potrebna, da zmoreš take pesmi pisati, kakršne nam je poklonil Srečko.

Te dni bomo veliko slišali o njem, saj se ga bo spomnila domovina na različnih krajih, tudi na rodnem Krasu.

V šolah bodo našim otrokom razlagali, zakaj je Srečko velik pesnik in zakaj je prav, da se ga spominimo ob stoletnici njegovega rojstva. Če bodo ti razlagalci Srečkovega življenja in njegovih pesmi tudi sami imeli odnos do preprostih besed in Srečkovih pesmi, bodo njihove besede padle na plodna tla in bodo naši otroci sami iskali svojega Srečka in bo Kosovel tako tudi njim postal velik pesnik. Če pa ti razlagalci že sami nimajo nobenega odnosa ne do slovenskega jezika ne do pesnika samega, so zaman vse njihove razlage in vsa njihova pripovedovanja o veličini pesnika s Krasa, saj bodo našim otrokom prikazali še enega literarnega pusteža več, ki je sicer nekaj pisal, a se ga gotovo ne splača vzeti v roke. Seveda Srečkovo pesniško delo gotovo ni pusto in tudi Srečko noben pustež ni bil, ampak radoživ mladenič; a da bi v njegovih pesmih bisericke zase tudi naši otroci poiskali, se mora najti nekdo, ki jih je že sam pred njimi našel, da jim jih lahko odkrije...

Največja napaka bi bila, če bi ob stoletnici našega primorskega velikana, ki danes nagovarja s svojim delom ves svet, ponovno zamudili priložnost tako, da bi ob njegovih proslavah pozabili na pesnika samega in na njegovo lirčno, nenadkrljivo delo, ki je zato veliko, ker je brezčasno, saj danes s svojo svežino prav tako nagovarja bralca, kot ga je nekoč.

Na novo odkriti Srečka Kosovela in njegovo izjemno poezijo je zelo lahko. Samo zbirko njegovih pesmi moraš vzeti v roke, pesmi prebrati, jih doživeti. Da pa to storiš, moraš sam imeti odnos do jezika in samega sebe!

Jurij Paljk

Teroristični atentati v Madridu Osuplost in bolečina

Dne 11. t.m. je ves svet pretresla grozljiva novica iz španskega glavnega mesta, kjer je v več bombnih atentatih umrlo 200 ljudi, veliko pa je bilo ranjenih. Poraz Aznarjeve desnice na volitvah lahko razumemo kot prvo posledico strahovitih atentatov. / stran 2

Vzroki polemik ob obisku predsednika poslanske zbornice

Pot spomina in mi

Niti ni čudno, da so polemike v zvezi z medvojnimi in povojnimi dogodki ob sedanjosti med Italijo in Slovenijo izbruhnile v trenutku, ko je meja na tem, da izgubi funkcijo tradicionalne pregrade med državama. Pričakovati bi morali, da bo desnica pač

sprožila svoje nacionalistične vzmeti, ki so še posebno dobrodošle ob bližanju volitev. Ozadje je čista demagogija, a tudi volja zastrupiti odnose med Rimom in Ljubljano, da bi bližnji 1. maj ne bil zares praznični znanilec nečesa novega. Desnica ne more po-

žreti dejstva, da bo vstop Slovenije v Evropsko unijo odprl možnost večjih stikov, sodelovanja in pretokov v obe smeri, kar lahko pomeni, da bo v obmejnih krajih v Sloveniji res občutiti večji vpliv italijanskega sveta. / stran 16

Predsednik Casini po Poteh spomina

V četrtek, 11., in v petek, 12. t.m., je predsednik poslanske zbornice Pier Ferdinando Casini obiskal našo deželo, da bi se poklonil žrtvam nasilja v 40. letih preteklega stoletja. Kot se je že večkrat zgodilo ob državnih obiskih, je tudi tokrat prišlo do razhajanja in, zlasti med našo manjšino, do utemeljenega nasprotovanja napovedim, da obisk ne bo upošteval štirih bazoviških junakov in da se predsednik Casini ne bo poklonil obeležju na bazovski gmajni. Tako se je tudi zgodilo. Prav je, da je bil v Gonarsu, kjer so trpeli in umirali Slovenci in Hrvati, in v Rižarni, na kraju nečloveškega trpljenja. Prav je tudi, da se je pri Bazoviči spomnil po vojni zagrešenih zločinov in fojib, nesprejemljivo pa je dejstvo, da se tam blizu ni ustavil pri spomeniku, ki je za nas Slovence eden od simbolov našega trpljenja in odpora, zraven tega pa pomeni tudi spomin na prve človeške žrtve v našem protifašističnem boju. Prav gotovo gre pri vsem tem za pritiske in izbire krajevnih, nam nenaklonjenih krogov. Kakor smo v zvezi z italijanskimi taborišči zapisali v eni izmed prejšnjih števil našega tednika, so vsi, ki so v tistih strašnih časih trpeli hude krivice in žrtvovali celo svoja življenja, vredni našega skupnega spomina. Zato bi se jih morali spominjati tudi ob tako visokih obiskih.

Pogumna je bila odločitev treh slovenskih županov ter izvoljenih in drugih predstavnikov, ki jih ni bilo v predsedniškem spremstvu ali se niso udeležili slavnostne seje deželnega sveta. Njihovo zadržanje, vrsta člankov v našem časopisu in številne izjave predstavnikov civilne družbe odražajo razpoloženje zamejske javnosti in so jasno sporočilo krajevnim in državnim oblastem.

/ stran 2
Andrej Bratuž

Listnica uredništva

Naše cenjene sodelavce prosimo, naj nam zapise, obvestila in druga sporočila pošiljajo do petka opoldan, ker sicer ne moremo zagotoviti, da bodo prispevki objavljeni. Ker je naše uredništvo maloštevilno, nas pokličite v Gorico, če slučajno nikogar ne dobite v tržaškem uredništvu, in obratno. Hvala za razumevanje!

Intervju

Jolka Milič
ob 100-
letnici
rojstva
Srečka
Kosovela.
(stran 3)

Predstavitev

Zborovske
pesmi
mladega
Patricka
Quaggiata
v KC Bratuž.
(stran 10)

- 02 Alojz Tul
SODNI POSTOPKI PROTI NACISTOM 60 LET POZNEJE
- 07 Danijel Devetak
MOČ BARVE DAVIDA FAGANELA
- 07 Jurij Paljk
SOČA SVETA REKA IN SEMENA RAZDORA
- 08 Igor Gregori
POT SPOMINA BREZ NAŠIH JUNAKOV
- 11 Iva Koršič
SEDMA ŠTEVILKA PASTIRČKA

Odgovornost prevzela Al Qaida / Na volitvah zmagali socialisti

Osuplost in bolečina ob srhljivih atentatih v Madridu

Srhljiv teroristični napad, do katerega je prišlo 11. marca v Madridu, ko je na treh mestnih železniških postajah skoraj istočasno odjeknilo deset eksplozij, je bil z 200 mrtvimi in 1.500 ranjenimi najhujši atentat v Evropi po letu 1988, ko je bilo sestreljeno letalo nad Lockerbii. Bombe so bile odložene v vagonih vlakov, ki so kot vsako jutro peljali delavce in študente v mesto. Ob tako grozljivem napadu, katerega tarče so bili civilisti, ki so se naključno znašli na vlakih, se je zgrozil ves svet, od prebivalcev Madrida, ki so takoj nesebično ponudili pomoč pri reševanju preživelih, do milijonov Špancev, ki so že isti večer in v naslednjih dneh v tišini manifestirali na ulicah vseh večjih mest - pa še do vseh, ki so po vsej Evropi in v Združenih državah Amerike zaslutili, da bi bili lahko tudi sami potencialne žrtve nasilja.

Čeprav so namreč predstavniki španskih oblasti takoj zvrnili krivdo na baskovsko separatistično organizacijo ETA, je marsikdo takoj posumil, da bi lahko resnica tičala tudi kje drugje. ETA je od francoske diktature dalje, ko so bile baskovska in druge etnične manjšine v Španiji zatirane, v 45 letih boja za samostojnost Baskovskih dežel v svojih atentatih umorila več kot 1.000 ljudi. Vendar so bili atentati običajno usmerjeni proti predstavnikom španskih političnih, vojaških, varnostnih ali upravnih oblasti ali pa proti predstavnikom t.i. četrte oblasti (medijev); če pa je prišlo do smrti naključnih ljudi, se je to zgodilo zaradi napake v izvedbi atentata. Takoj po atentatu, ko je španski premier Aznar obtožil ETO, je glasnik prepovedane baskovske stranke Herri Batasuna, Arnaldo Ortega, zanikal odgovornost ETE. Ta bi bila namreč takoj prevzela odgovornost, kar se ni zgodilo, in bi po običajnem scenariju - nekaj minut pred atentati - obvestila policijo o svojih namelih. Dejstvo, da je šele dan ka-

sneje anonimna oseba poklicala na uredništvo baskovskega časnika Gara in v imenu organizacije zatrdila, da ETA ni izvedla omenjenih napadov, je zmedla tudi tiste, ki so takoj podvomili v njeno odgovornost. To je izkoristila predvsem vlada, ki je že nekaj ur po atentatu proglasila baskovske separatiste za nesporne krivce in zločince.

Eta je po eni strani res nameravala zaznamovati obdobje pred političnimi volitvami in se na tak način oddolžiti Aznarju za nenaklonjenost do krajevnih avtonomij. Vendar je že po prvih preiskavah policije postalo jasno, da je malo možnosti, da bi ETA sama izvedla atentate. Dinamika in krutost atentata je jasno kazala na vplive islamskega fundamentalizma (spomnimo se na podobna atentata v Baliju in Istanbulu). Preiskovalci so tudi kmalu našli dokaze o možni vpletenosti islamskih teroristov. Vendar je vlada te dokaze minimizirala in vztrajala s tezo, da so krivi baskovski separatisti.

Kmalu se je izkazalo, da so atentate res izvedle celice Al Qaide same, ki ima na Iberijskem polotoku močne in vplivne postojanke. "Brigada Abu Hafsa al Masrija" je z e-mailom, ki ga je arabski časnik Al Kuds al Arabi prejel že v četrtek, v imenu Al Qaide prevzela odgovornost za napade. V soboto se je razširila vest o aretaciji petih muslimanov (treh maroških in dveh indijskih priseljencev), ki so

osumljeni vpletenosti v napade (izdali naj bi jih telefončki, s katerimi so izvedli atentate). Isti dan so tudi objavili novico o videoposnetku, v katerem je glasnik Bin Ladna prevzel odgovornost za atentate.

Atentati - predvsem pa poskus vladnih predstavnikov, da bi do zadnjega prikazali ETO kot odgovorno zanje - so vplivali na izid nedeljskih španskih parlamentarnih volitev. Če je bilo pred napadi skoraj gotovo, da bo oblast obdržala Ljudska stranka, se je rezultat spremenil v prid socialistom prav na podlagi dokazov o islamski vpletenosti v atentate. Aznarju se računica, da ga bodo volilci nagradili, ker je vsa leta vodil nepopustljivo politiko proti baskovskim radikalnim organizacijam, ni izšla. Ljudje so namreč razumeli, da je šlo za grobo predvolilno računico, in so premiera Aznarja na množičnih protestih razglasili za lažnivca, vladi pa očitali, da skriva podatke o storilcih napada v španski prestolnici.

Volivci so tudi povezali atentate s špansko vpletenostjo v vojni v Iraku. Vojaško prisotnost v Iraku (trenutno 1.300 španskih vojakov) je zagovarjala prav Ljudska stranka, medtem ko je bila večina Špancev (90%) proti njej. Socialistični voditelj Zapatero je v svojem prvem intervjuju po zmagi že napovedal umik španskih vojakov iz Iraka do 30. junija, ko bodo zavezniki predali oblast Iračanom.

Breda Susič

Po odkritju "omare sramote" Po 60 letih sodni postopki proti nacistom

Zgodovinarji in politiki splošno ugotavljajo, da Italija ni opravila svojega Nürnberga, to se pravi, da razen kratkega obdobja takoj po vojni ni klicala na odgovornost svojih državljanov zaradi zločinov, storjenih v času fašističnega režima in še posebno med vojno tako doma kot v zavojevanih deželah (Albanija, Grčija, Jugoslavija, Etiopija). Obdobje defašistizacije je bilo namreč kratko in se je, kot znano, zaključilo s splošno amnestijo leta 1946, ko je bil pravosodni minister Togliatti, glavni mož KPI. Italija prav tako ni sodno postopala proti vojaškim in drugim osebam, ki so jih po vojne oblasti omenjenih zasedenih držav razglasile za vojne zločince na osnovi mednarodnega prava. Res je, da je k takšnemu popustljivemu zdržanju pripomogla hladna vojna med zahodnimi zavezniki in Sovjetsko zvezo, v logiko katere se je spretno vključila tudi italijanska diplomacija. Po sili političnih razmer je "pozabila" tudi na sodno preganjanje krivcev za številne pokole italijanskega civilnega prebivalstva, ki jih je bila izvršila esesovska vojska med umikom proti Padski nižini in Alpam v obdobju 1943-45.

Iz te brezbrzičnosti so se italijanski politični krogi prebudili, ko so v Argentini izsledili nemškega častnika Ericha

Priebkeja, ki je leta 1944 dal postreliti v Ardeatinskih jamah pri Rimu nad tristo italijanskih političnih zapornikov kot maščevanje za napad partizanov na skupino nemških vojakov. Pred desetimi leti je bil na procesu obsojen na do smrtni zapor, ki ga trenutno še prestaja, čeprav ima nad 90 let. Ko so namreč leta 1944 iskali v vojaških arhivih svoj čas izdano dovoljenje italijanskih oblasti za njegovo sodno preganjanje, so v pritličnih prostorih rimske palače, kjer je sedež vojaških sodnih oblasti, odkrili v posebej zavarovani sobi močno zaklenjeno omaro. V njej je bilo skrbno shranjenih 695 svežnjev uradnih spisov, nanašajočih se na uvedbo sodnih postopkov v zvezi z nacističnimi zločini v Italiji, z označbo "začasno ustavljeni". Vsi se že od takrat sprašujejo, kako so mogle vojaške sodne oblasti desetletja pozabljati na omenjeno omaro...

Glede na občutljivost človeških tragedij med vojno se sedaj pristojne oblasti niso mogle izogniti dolžnosti, da omenjene sodne primere začnejo spet raziskovati in s tem očistijo "omaro sramote". Porazdelili so jih pristojnim vojaškim tožilstvom, največ, in sicer tristo, so jih dodelili tožilstvu v mestu La Spezia, ki je ozemeljsko pristojno za Ligurijo, Emilio-Romagno in To-

skano, kjer je prišlo do največjih in najbolj številnih nacističnih pobojev. Tako je bilo v zadnjih letih izrečenih več obsodb na dosmrtno kazen zadevnih obtožencev, ki imajo vsi nad 80 let. Drugi sodni postopki se vsekakor nadaljujejo. Za osvetlitev obsega krutosti znašanja nacistične vojske v glavnem nad civilnim prebivalstvom naj navedemo število žrtev v nekaterih krajih: Marzallo pri Bologni 800 (29. septembra 1944), S. Anna di Stazzerna pri Lucci 560 (12. avgusta 1944), Val di Chiana pri Arezzu 200 (29. junija 1944), San Terenzo - Vinca pri Massi 220 (18. in 19. junija 1944), Turchino pri Genovi 59 (19. maja 1944), San Polo pri Arezzu 40 (14. julija 1944).

Po izračunih raznih raziskovalcev naj bi nacistični vojaki in policisti v že omenjenem obdobju med umikanjem pred zavezniki v severno Italijo pobili do 15 tisoč ljudi, in to partizane, moške, ženske in otroke, o katerih se je 60 let malo ali nič govorilo. Preiskovalni organi si sedaj prizadevajo, da bi ugotovili vsaj nekatere še živeče odgovorne vojaške poveljnike in tako vsaj delno opravili moralni dolg države do žrtev, pa četudi prepozno. Po drugi strani pa zgodovinska sprava zahteva, da bi italijanska država enako postopala tudi do tistih svojih državljanov, ki so podobne zločine zagrešili v zavojevanih državah.

Alojz Tul

S I. STRANI

Predsednik Casini...

Poleg tega je v deželnem svetu o naši preteklosti spregovoril predsednik paritetnega od-

bora dr. Rado Race ter pojasnil naša stališča in pričakovanja. Predsednik Casini je novinarju Primorskega dnevnika (12.3. 2004) dejal, da je bila to le prva

etapa v sklopu celovitega pravnega procesa in da bo še veliko priložnosti tudi za srečanja s Slovenci in njihovimi simboli. Bomo to kdaj dočakali?

Janez Povše POVEJMO NA GLAS

Vse bolj v vrtincu zaostrovanja

Vse bi morali storiti, da bi se izvili iz objema zloščega zaostrovanja. Teroristični napad v Madridu je pač še eno znamenje, ki nam ne pripoveduje prijetnih stvari. Ponovno smo se zavedeli - če smo sploh kdaj pozabili -, da smo se znašli v situaciji, ki nas vse bolj oklepa in iz katere ni videti izhoda. Napad na New York, napad na Afganistan, napad na Irak in sedaj napad na Evropo, iz nje same ali od zunaj. Kot bi drseli v vse bolj zatemnjeno smer vse ostrejšega soočanja in soočanj in kot da se tej smeri ni mogoče izogniti, se ji ni mogoče iztrgati in se obrniti povsem drugam. Doživljamo nasilne napade in tudi mi nasilno napadamo v upanju, da se bo vendar pokazal izhod. Toda izhod se ne pokaže, slepa ulica se vedno bolj zapira. Zapira na poseben način, da je namreč v njej vse manj prostora za mir in da se zdi vse bolj upravičena in edino možna le govorica orožja, orožja in ponovno orožja. Druge poti ni, mi imamo prav in tisti drugi imajo prav, in kadar imajo eni in drugi prav in kadar padajo žrtve, tedaj se temu reče zob za zob, udar za udar, vojna. Temu se s težko besedo reče vojna.

In kadar je toliko znamenj, ki govorijo samo to, da se bodo napadi nadaljevali kot povračilo za prejšnji napad, tedaj to ni prijeten občutek. Zagotovo ni in ne more biti prijeten občutek, čeprav visoka politika ves čas zatrjuje, kako je treba nasprotnika uničiti in kako je že vse predvidela in je pripravljena na dolgoletno vojevanje. Tudi je

občutek vse bolj zastrupljajoč, ker terorizem skuša z druge strani z napadi v zaledju spodkopati zavetje varnosti ter zasejati v ljudi strah in nezaupljivost. Kaj torej storiti? Je sploh še mogoče kaj storiti, da bi se tok dogodkov zaobrnil v povsem drugo smer in bi spet lahko prepoznavali več znamenj miru, torej več svetlobe in več svetlega prepričanja, ki nam zaradi nasilnih dejanj počasi, a zanesljivo vse bolj drsi iz rok in se od nas tiho, a otipljivo odmika?

Trenutek je torej resen in močno bi se slepili, če bi mislili, da je vsakršna skrb odveč in da bo jutri kar samo od sebe vse dobro in prav. Dejstvo je namreč, da vse skupaj že traja od tistega 11. septembra pred dvema letoma in pol in da se od tedaj v resnici ni prav nič spremenilo, pač pa se je le vzdrževalo in utrjevalo. Zaostrovanje med razvitim in nerazvitim svetom se nadaljuje in stopnjuje, pri čemer so se medsebojni nesporazumi v vsakem primeru pričeli že mnogo prej kot prvi napadi in spopadi. Nesporazumi, ki jih vsaka oborožena akcija samo še poglobi in še bolj zastrupi. Kaj je mogoče, da smo vse to prezrli ali nemara celo podcenjevali?

Soočanja s silo seveda niso edini odgovor na zapletena vprašanja sveta in življenja in treba je verjeti, da je vedno na voljo tudi drugačna, srečnejša pot. Vedno je na voljo, pa najs bolj temnih znamenj še več, kot jih je dandanes. V to, da je vedno na voljo drugačna in srečnejša pot, je preprosto treba verjeti, kot je tudi treba videti vso resnico trenutka, sredi katerega se dandanes nahajamo.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Jolka Milič

“Srečko je enkrat: Preprost in kompliciran...”

Prevajalke in knjižni besedi zavezane Jolke Milič našim bralcem ni potrebno posebej predstavljati, ker je v našem tisku in med nami že dolga leta prisotna s svojim delom, zapisi, kritično in hudomušno besedo, predvsem pa s tihim in velikim delom, ki se kaže v velikem svežnju prevedenih knjig poezije. Nanjo smo pomislili, ko smo se odločili za pravega človeka, ki naj ob stoletnici rojstva velikega pesnika Krasa in lirične duše, kar je bil Srečko Kosovel, današnjemu človeku pove, zakaj je naš Srečko tako velik pesnik, še vedno živ in aktualen, še vedno naš, primorski in slovenski, evropski in svetovni pesnik. Rada je pristala na pogovor, a obenem tudi zahtevala edino to, da se med pogovorom tikava, kot to počneva v zasebnem življenju.

Kdaj si se s Srečkom Kosovelom, ki si ga veliko prevajala v Dantejev jezik, prvič srečala in kakšne spomine imaš na to srečanje?

Vsekakor med vojno, ob narodni prebujanju Primorčev, ko smo se začeli kar trumoma zavedati, kdo smo pravzaprav in kam pripadamo, in seveda se tudi učiti knjižne slovenščine ter brati slovenske knjige. A Kosovelova poezija je bila takrat pri nas skoraj nedostopna, poznali smo ga bolj po tragičnem kratkotrajnem življenjskem slovesu kot po prebranih verzih. Jaz na primer sem nekaj njegovih pesmi brala prej v prvem Salvinijevem italijanskem prevodu kot v izvirniku, šele potem sem dobila v roke neke prepise in nato mi je nekdo posodil zbirko, ki so jo objavili po njegovi smrti. Prevzel pa me je takoj in že takrat sem o njem tako goreče in vzneseno govorila, da se je razvedelo naokrog in je k meni, niti 18-letnici brez posebnih šol, prišla na posvet sežanska šest let starejša študentka, ki je pripravljala na padovanski univerzi diplomsko nalogo o Kosovelovi poeziji. Nisem mogla verjeti svojim očem in smrtno prestrašena prebrala, najprej sama, potem v njeni navzočnosti vsaj nekajkrat njeno nalogo, jo pohvalila (spotoma zvedela marsikaj zanimivega), jo stavek za stavkom izčrpno komentirala in dodatno svetovala to in ono, kar je brez vsakega prigovarjanja sprejela. Jaz pa sem kajpak na tistem trepetala, da sem ga kaj pokronala in si oddahnila šele takrat, ko mi je povedala, da je bil njen profesor zelo zadovoljen, vseh mu je bilo tudi tisto, kar sem ji svetovala, povabila me je k njim na oranžado in klet. Obe sva bili presrečni, jaz sem imela malce občutek, da sem nekakšna prevarantka, čeprav se obenem počutila zelo počaščenno, a še vedno nisem mogla verjeti svojim očem. Le kako mi je uspelo? V kakšno svojo nadarjenost za literaturo sem namreč bolj malo verjela. Brala pa sem kot nora kar naprej. Ker se rada norčujem iz sebe, večkrat rečem, da jaz svojega življenja nisem sploh živela, marveč ga prebrala. Pa še res je.

Brala pa kot nora kar naprej. Ker se rada norčujem iz sebe, večkrat rečem, da jaz svojega življenja nisem sploh živela, marveč ga prebrala. Pa še res je.

Kdaj si prvič prevedla Kosovelovo pesem in katera je bila, se morda tudi spominjaš, kje si potem to pesem objavila?

Dolgo sem mislila, da kot se rodiš pesnik, tako se rodiš prevajalec, da gre za poseben dar iz nebes, ki ni dan vsakomur in med te poslednje sem uvrstila tudi sebe. Če bi mi kdo rekel ali preroško na-

povedal, da bom nekoč prevajalka, bi ga debelo in nejeverno pogledala pa še stavila z njim vse, kar imam, da se ne bo zgodilo, ker se sploh ne more. Ko pa sem prebirala pesmi, ki so mi bile všeč, sem vedno močno obžalovala, da jih poznamo samo mi, Slovenci, drugi pa niti ne vedo, da obstajajo. In v mislih sem vse tisto instant prevedla in ugotavljala, da bi zvenelo še kar, čeprav mi je redkokdaj kakšen prevod ugajal, če sem poznala izvirnik, kar je sicer naravno, prevod - ko je dober - je navadno le refleks originala, nekakšna odslikava, nikoli nekaj v živo, če je slab ali slabši, pa ni niti refleks ali zrcalna slika, je nekaj še bolj medlega... Vendar gre vselej za nujno zlo, brez katerega bi bili še bolj siromašni, z velikimi težavami sporazumevanja itd. Povedano zelo na kratko, ker o tem argumentu bi se dalo še in še govoriti. Prva prevedena pesem? Veter, veter, deklica, ki pa ni bila objavljena med prvimi, ker mi je malce sivila lase tista deklica. Kako naj ji rečem? Ragazzina? Fanciulla? Bimba? Bambina? Zadnji dve sta precej hitro odpadli, med fanciullo in ragazzino pa sem dolgo nihala. Tik pred oddajo rokopisa založniku pa je padla neizbežna odločitev, preprosto zato, ker na dveh sedlih - včasih jih je še več - ne moreš jahati. Odločiti se moraš in enega žrtvovati, pa čeprav s krvavečim srcem.

Oba sta Kraševca in obema je skupen topel, živ odnos do preproste slovenske besede. Zakaj imaš Srečka Kosovela in njegovo delo tako rada, zakaj ga imamo tako radi?

Ker je enkrat: Preprost in kompliciran, raven in premočrten in vijugast, gladek kot olje, poln miline, prijetne raskavosti in tanke ironije, domač kot kraška vasica ali krajina in presenetljivo svetovljanski, logičen in paradoksalen, mladeniško vihrav in poln zrele modrosti, z rdečo nitjo, ki teče in se vije iz pesmi, ki so najpogostejše le navidez tradicionalne v konse in integrale, ki so spet tu in tam le navidez prevratni oz. z elementi idilične domačnosti, ki se spet preobrazi v nekaj tretjega, docela novega. Ker je to, kar je sam napisal, da mora biti umetnik: In sicer tako živo spojen z življenjem, da čuti najrahljši utrip. Ali: mora biti kakor antena, ki sprejema najdaljnje slut-

nje iz kozmosa, kipar, ki oblikuje iz sebe obraz bodočnosti. On ga je oblikoval naravnost mojstrsko.

Kako bi Srečka Kosovela danes najlepše in najbolje predstavila in približala sodobnemu mlademu človeku, zakaj naj ga sploh bere?

Najprej bi ga morali naučiti uživati ob besedi, mu vzbuditi veselje do jezika nasploh, do govorjenja in poslušanja, ko da gre za napeto

igro ping ponga, kjer se lahko izkažeta oba igralca, ali zdaj eden in nato drugi, kar je včasih odvisno od sreče, včasih od nadarjenosti, včasih pa od višje sile, ne kaže jemati preveč osebno in dramatično, mu pustiti svobodo izražanja in spodbuditi njegovo iznajdljivost, šele nato mu lahko približamo tega mladeniča - ki je rekel, da "šola, ki razločuje učitelja od učenca, nas je

naredila plahe. Vsi smo tovariši" - kot njegovega sovrstnika, ki zlasti mlade, prav take kot je on, nagovarja, tudi tiste, ki so že odrasli in se tudi postarali, a v sebi ohranili del otroštva pa najstništva in mladosti. **Ena od napak, ki se po našem mnenju dela, ko se govori o Srečku Kosovelu, je ta, da je to bil mlad in neizkušen človek, skorajda otrok, a ni res tako. Sama si na to že večkrat opozorila in bi te prosil, da to storiš še enkrat za naše bralce!**

Ja, bil je tudi to, mlad in verjetno tudi neizkušen, saj smo v marsičem tudi mi, sicer že v letih, a še vedno dokaj nezreli in neizkušeni. Bilo bi strašno, če bi bil že pri dvajsetih in nekaj čez že čisto dozorel možakar. Bil je torej mlad in neizkušen, a obenem še marsikaj, recimo genialen, zelo svojska in dinamična osebnost in pronicljiv duh, da malo takih. In dalo bi se še naštevati.

Katere Srečkove pesmi so ti najbližje in najbolj ljube? Se ti ne zdi, da se danes poudarjajo preveč samo njegove "konstruktivne" pesmi in se tiste lirčne, nadzemeljsko lepe pesmi, nekako dajejo v drugi plan?

Jih je preveč, da bi ti lahko odgovorila, katere pesmi so mi najljubše in najbližje. Med njimi je tudi ta bridka štirivrstičnica

Negativni total

Ah, kakor pot je naše življenje, zaprta, tesna, brez dalj, v prsi zabodeno hrepenenje, negativni total.

Ocvirk je ni štel za kdove kako dobro pesem, saj jo je dal v Doda-tek, med osnutke, stilno nedogane pesmi oz. motivne dvojčice slabše izdelave, gornja pa mu ni bila ne ti ne vi, ni sodila pač po njegovem niti med pesmi niti med integrale, čeprav je bila zanj po ideološki plati zelo važna za razumevanja njegovega zadnjega razdobja. Meni pa se zdi naravnost popolna, pravi biser, nekaj takega in morda še lepšega kot **Ed e' subito sera** Nobelovca Quasimoda, ki je obkrožila ves svet in ji ničesar - kot njej - ne manjka. Jaz mislim vrh tega, da več kot ena pesem iz Integralov bi sodila v zbirko pesmi in obratno. Ocvirkovo razdelitev bo prej ko slej kdo precej drastično preuredil in prevrednotil. (Predolgo bi bilo povedati zakaj.) Kar spotoma bo odkrival, pri pozornej-

šem in bolj analitičnem in manj obremenjenem branju, da je pri Srečku bolj malo zares tradicionalnih verzov in miselnosti, morda začetna najstniška tipanja in petje, ko je bil še vajenec in se zgledoval pri starejših slovenskih pesnikih, in gre zares za bolj ali manj povprečne izdelke iz učne dobe, tu in tam že s prebliski genialne izvirnosti.

Koliko Kosovelovih pesmi si že prevedla v italijanski jezik, koliko trojih knjižnih izdaj je že izšlo v Dantejevem jeziku?

Ne vem, nisem vseh preštela, kakih tristo pesmi, mislim. A glej, Jurij, - saj mi dovoliš, da se pošalim in tebe nagajivo parafraziram, čeprav dobro vem, kaj misliš z Dantejem - jaz bolj kot v Dantejev, prevajam v... Montalejev jezik. Vsekakor od vseh sem prevedla največ pesmi. Doslej mi ni še nihče odnesel... primata. Se bo že našel kakšen zanesenjak moje sorte in se kampanjsko lotil še neprevedene ostaline. Pa bo skupaj zneslo petsto, šeststo lepih pesmi. Za vse okuse tako rekoč. Dandanes so tudi časi bolj ugodni za objavo. Ne bo mu treba čakati kot meni cela desetletja, da prva knjiga postane druga z veliko več pesmimi in v še kar visoki nakladi, pa dvojezična. In nato malodane v rekordno kratkem času tretja v dveh zvezkih, tudi v večji nakladi in z veliko več pesmimi kot druga. In tudi bolj sprejeta od sveta. Dodaj še dva "kosovelčka" v italijanski "harmoniki" za nameček. Če seštejemo: "poca roba, ma di prima qualita'!" In s pogledom na bodočnost. Jolka dixit!

Ker si po naravi radoživa, si zamisli Srečka danes med nami. Kaj bi po tvojem mnenju danes Srečko počel?

Naj si ga zamislim kot dvaindvajsetletnega študenta že s številnimi objavami za seboj, ali kot ga je - za moj okus malce bizarno - kar naprej videvala Erica Johnson Debeljak v Delovem podlistku *Kosovel in jaz*: tudi kot stoletnika? Ne morem si ga predstavljati niti kot zrelega moža, kaj šele kot starca. Kot si ne morem predstavljati (deloma tudi ne maram), recimo, Romea in Julijo bolj ali manj srečno poročena,

Bil je torej mlad in neizkušen, a obenem še marsikaj, recimo genialen, zelo svojska in dinamična osebnost in pronicljiv duh, da malo takih. In dalo bi se še naštevati.

s kopico otrok in neštetiimi vsakdanjimi, včasih (ne)rešljivimi problemi, ki neizprosno grenijo in plitvijo naše življenje, ko si belita glavo, kot si jo jaz, kako priklicati v hišo kakšnega zidarja ali hidravlika ali pleškarja itd. Pa teci sem in teci tja in se nonstop ubadaj prvenstveno s samimi pritlehnostmi. Za ponoret.

/ stran 6
Jurij Paljki

3

ČETRTEK,
18. MARČA
2004

Aktualno

Cerkev, mamila in odvisnost

Slovenci smo dobili v 105. zvezku zbirke Cerkveni dokumenti zanimiva razmišljanja, ki jih je pripravil Papeški svet za pastoralno zdravje. V dokumentu so predstavljeni napotki, kako naj se vedemo do tistih, ki so postali žrtve mamil, alkohola, pa tudi drugih oblik zasvojenosti, ki pestijo sodobni svet.

Vsi vemo, da so mamila sinonim odvisnosti, prav o tem je nakazano razmišljanje v drugem poglavju, medtem ko se v tretjem poglavju soočamo z dejstvom, kako naj bi zasvojenosti postali SVOBODNI! Premalo se zavedamo, da je v vsako človekovo srce vpisan čut za dobro! To spoznanje si morajo najprej prisvojiti starši in vzgojitelji. Vzgoja in pre-

prečevanje padcev v zasvojenost, ki sta izredno posrečeno obdelana v četrtem poglavju, nas popeljeta v služenje, ki osvobaja odvisnike.

Knjižica je vredna, da se z njo seznanijo predvsem starši in vzgojitelji, ima pa, kar se v zadnjem času pri podobni literaturi pogreša, veliko novih pogledov, priporočil, predlogov kot tudi izhodišč, ki niso samo nova, ampak tudi praktična in, ko se z njimi seznanjamo, nas dobesedno zgrabijo in v bralcu zbudijo željo, da skuša tudi sam v okolju, kjer je, narediti čim več, da bi bilo čim manj zlorabe s kakršnokoli odvisnostjo.

V slovenskem prostoru kot tudi v naši bližini imamo moške centre po vzoru don Pieri-

na, te imenujemo Skupnost-Srečanje. Ti so v Krmini, v bližini Ogleja, pa tudi na Kostanjevici pri Gorici in Vremah pri Divači.

S februarjem pa dobiva Slovenija še eno obliko skupnosti, ki bo pomagala zlasti zasvojenim fantom. To so skupnosti po vzoru s. Elvire in jih imenujejo "Cenacolo". Obiskovalci Medjugorja to skupnost poznajo in nekateri so z njo tudi povezani.

Zanimiv je citat s. Elvire. Takole pravi: "Danes je Zahodni svet bogat kruha in rib; celo tako bogat, da kruh meče v smeti. Vseeno pa sodobni svet umira od lakote. To je lakota po Bogu, lakota po miru in lakota po ljubezni in upanju. V skupnosti "Cenacolo" sprejemamo ranjene sadove takega sveta. To so mladi, ki imajo vse, a so prav zato, ker imajo vse, žalostni in mrtvi v

srcu. Mi jim ponudimo, samo ponudimo, odvisno je od njih, če sprejmejo tisti edini kruh, ki nasiti človeško srce, kruh življenja in kruh poguma in kruh smisla, zakaj naj živijo! Velika večina fantov in deklet, ki so v naših skupnostih čez dvajset let postanejo priče čudeža tega kruha življenja, ki jih je ozdravil, odrešil, spremenil in predvsem jim je prinesel mir in obenem resnično nasitil njihova srca s tem, ko jim je vrnil smisel življenja ..."

Zavedajmo se: "Ko zapazimo pri mladem človeku, da rabi pomoč iz kakršne koli zasvojenosti, naredimo takoj mi prvi korak do njega, ga opogumimo, bodrilo in z leti bo osrečen, če mu pomagamo k zdravljenju. Odrešeni bomo tudi sami, ko bomo na lastne oči videli sad našega dela in tudi našega truda."

Ambrož Kodelja

V galeriji SNG v Novi Gorici

Razstava Umetniki za Karitas

Škofijska karitas Koper je v sodelovanju s Slovenskim narodnim gledališčem v Novi Gorici pripravila prodajno razstavo likovnih del večjega števila likovnih umetnikov z naslovom *Umetniki za Karitas*. Slike bodo prodali, izkupiček tokratne akcije pa darovali za potrebe ostarelih in bolnih. S svojimi stvaritvami sodeluje devetindeset slikarjev iz vse Slovenije in tudi iz nekaterih tujih držav ter tudi umetniki iz našega prostora.

Likovni umetniki svoja dela ustvarjajo v mirnem in skoraj idiličnem okolju na Sinjem

vrhu na domačiji Hieronima Vidmarja, kjer je bila zadnja likovna galerija Karitas v avgustu lanskega leta. Omenjeno razstavo v galeriji Slovenskega narodnega gledališča v Novi Gorici je 11. t.m. odprl direktor ustanove Sergij Peljhan, udeležence pa sta pozdravila tudi župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc in ravnatelj škofijske karitas Koper Matej Kobal.

Slikarje, ki razstavljajo svoja dela, je predstavila umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj Šajn, ki tudi sicer vsako leto sledi umetni-

kom na koloniji. V glasbenem programu ob odprtju razstave so nastopili pevci, učenci prof. Rajka Koritnika.

Razstava bo odprta do konca meseca marca.

Na fotografiji so ob koprskem škofu Metodu Pirihu "duša" likovne kolonije Jožica Ličen, kritičarka Anamarija Stibilj Šajn in umetnica Mira Ličen Krmoptič.

Stališče slovenske katoliške Cerkve

O osnutku zakona o verskih skupnostih

V Delu z dne 9. marca 2004 na strani 2 gre v članku Dejana Pušenjaka z naslovom *Po meri rimskokatoliške cerkve za netočno poročanje o stališčih katoliške Cerkve glede osnutka novega zakona o verskih skupnostih*. Avtor članka piše, da je omenjeni osnutek novega zakona očitno pisan po meri rimskokatoliške Cerkve. Osnutek

zakona predvideva, da bi bili učenci na osebno zahtevo ali na zahtevo staršev oproščeni udeležbe pri pouku in ocene enega od obveznih izbirnih predmetov oziroma ene od obveznih izbirnih vsebin.

Predlog katoliške Cerkve, ki ga je tudi zapisala v *Sklepni dokument Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem* (čl. 380-392, predvsem čl. 392), je bistveno drugačen: Predlaga, da bi "župnijski verouk,

to je kateheza, nadomestil enega izmed obveznih izbirnih predmetov", se pravi, da bi lahko postal nadomestni predmet za enega izmed obveznih izbirnih predmetov. O stališču katoliške Cerkve primerjaj tudi besedilo na spletni strani z naslovom: *Predlog katoliške Cerkve glede verouka* (<http://www.rkc.si/aktualno/>).

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

4. POSTNA NEDELJA

Joz 5,9-12; Ps 34,2-7; 2 Kor 5,17-21; Lk 15,1-3,11-32

Današnje berilo iz Jozuetove knjige zapečati najtežje in obenem zmagovalno obdobje Izraelcev. Ti so namreč prestali 430-letno potujčevanje, ki se je bilo polagoma spreverilo v ujetništvo in suženjstvo. 40-letno potikanje po puščavi ni bilo kdo ve kaj boljše od egiptovske tlake. Moški so se večkrat uprli Mojzesu in Bogu, niso samo godrnjali nad bedno usodo. Toda Bog jih je po Mojzesu in Aronu ter nazadnje po Jozuetu opogumil, včasih kar s trdo roko, da so mogli nadaljevati pot proti obljubljeni deželi (2 Mz 15,24; 17,3; 5 Mz 31 idr.).

Tedaj so spoznali, da so se prebili do srečnega konca popotovanja. Zmaga je bila pri roki. Zato so obhajali veliko noč v spomin in zahvalo. Bili so končno tik pred obljubljenim domovino. Gospod je tiste dni rekel Jozuetu: "Danes sem z vas izbrisal egiptovsko sramoto" (Joz 5,9).

In čeprav so jih čakali še boji in porazi ter zapleti človeške zgodovine, so vendarle dokončno zapustili in zapečatili svojo najtežjo zgodovino. Pred njimi je vstajalo novo življenje,

novo stvarjenje, novo nebo in nova zemlja (Kol 3,9-10; Raz 21,1; 2 Pt 3,13).

Tudi mi obhajamo to z novo, Jezusovo Veliko nočjo pri vsaki sv. maši, ne samo na praznik vsakoletne Velike noči. Apostol Pavel takole piše: "Če je torej kdo v Kristusu, je nova stvaritev. Staro je minilo. Glejte, nastalo je novo" (2 Kor 5,17); to nam je vse daroval krst.

Toda nismo novi, če ne delamo za spravo vseh ljudi. Ker je Bog zahteven, nam je zaupal besedo sprave. Ljudi spravi s seboj in med seboj po ljudeh, po nas. To je prelepa naloga za nas vse. Toda le, če vemo, da dolgujemo to spravo Jezusu.

Jezus je namreč spravljal vse tako, da je postal za nas vse "greh". Ni pa grešnik, marveč je tisti, nad katerim se je razbesnel greh vseh ljudi in vsega sveta. A on ga je pribil na križ tako, da nas je približal Božji pravičnosti. Ta je nedoumljiva, ker Bog, nebeski Oče, ne le da gre s Sinom iskat izgubljeno ovco, saj mu grešni človek pomeni več kot denar ali drahma ali več kot vse bogastvo, marveč nas vodi v zahtevo ljubezni do izgubljenega brata. Zavrže vse pomisleke starejšega sina oziroma brata, ki ne razume ljubezni in mu govori: "Otrok, ti si vedno pri meni in vse, kar je moje, je tvoje. Vzradostiti in poveseliti pa je bilo treba, ker je bil ta, tvoj brat, mrtev in je oživel, ker je bil izgubljen in je najden" (Lk 15,31-32).

Seveda so vsi ugovori zoper izgubljenega sina razumljivi, ker je ta zaigral vse imetje in osramotil celo hišo. Še njegova

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

p. Mirko Pelicon

DOSLEDNOST IN PRIČEVANJE STARŠEV

Ko pridejo otroci pijani domov, pomislimo na dvoje: so želeli samo poskusiti iz radovednosti ali pa se jim to zdi sproščujoča pot do zabave.

Večkrat se starši ob takih dogodkih zgrozijo ali si ne morejo dati miru, češ, kako si je otrok dovolil kaj takega (te trditve nočem zavestno posploševati, ker poznam družine z zelo popustljivimi in "širokimi" pogledi na življenje). Vendar, če hočemo biti malo bolj natančni in iskreni, otrok ponavadi ne more biti nič drugega kot zrcalo staršev.

Vsi ljudje so dobri, čeprav svoje dobrote ne morejo vedno izraziti in živeti tako, kot bi v srcu želeli, ker človek je kompleksno bitje. Poznam očeta, ki je strog do svojih otrok. Televizije ne smejo gledati preveč, v družini morajo pomagati, ni ne prostora ne časa za lenarjenje. Doma je na dnevnem redu kreganje, ker otroci ne ubogajo in ne poslušajo, pravi oče. Seveda poslušajo le takrat, ko on res zakriči, in to tako močno, da mu zmanjka glas. In prav prek tona in barve glasu je mogoče začutiti, kako je ta oče razdvojen. Sam pri sebi je zelo popustljiv in neodločen. Rad bi vsem ugodil. Zdi se mu pravilno, da, ko je lepo, se ga napiješ, tako da pozabiš na grenkobe.

V tej rubriki nimam namena obravnavati teh zadev moralno, v smislu obsojanja takšnega obnašanja. Se mi pa zdi zanimivo, da je omenjeni oče nekoč sam pri sebi rekel: "Če pride domov eden od mojih otrok pijan, ga premlatim!" - "Dobro! Ga boš premlatil," sem odvrnil in

dodal: "Premlatiti pa boš moral tudi sebe, ker si sam dovoliš pijačo." - "Ja, Mirko, jaz lahko, saj sem odrasel!" Sam pri sebi sem si mislil: dragi moj, imaš zelo omejeno zavest o tem, kaj je zrelost in kaj ni...

Vsekakor si njegovi otroci že pri štirinajstih letih na skrivnem privoščijo tisto (pijačo), česar oče niti najmanj ne slutiti; ne zaveda se, da se obnašajo po njem. V resnici ga otroci poslušajo, dokler jim kriči. So pač v letih, ko si še ne upajo velikih reakcijskih potez proti njemu; se pa že vidi, da bodo kmalu prav taki kot on, neodločni in popustljivi; od drugih bodo zahtevali to, česar sami ne morejo itd.

Vi, ki berete rubriko, boste rekli, da vse to že veste. Ne dvomim! Problem pa je v tem, da se mora vsakdo najprej vprašati, koliko doslednosti je v njem kot očetu oziroma materi. Beseda brez dejanja je prazna, dejanje brez besede pa je pričevanje. In pri tem se moramo vsi učiti.

Ne pozabimo, da je oče hrbtenica družine, mama pa duša. Brez močne hrbtenice je v življenju težko hoditi.

vrnitev domov je sad preračunljivosti, saj se mu splača potočiti malo solza in nekaj besed obžalovanja.

Toda tu igra glavno vlogo Bog, nebeski Oče, ki ga dejansko v vsakem grehu zavržemo zaradi par rožičev. Jezusov nauk poudarja nekaj več, in sicer "biti z Bogom", biti usmiljen, ljubezniv celo do sovražnikov (Mr 3,14; Mt 5,44), delati "službeno" za spravo najbolj oddaljenih od Boga.

Tudi letošnji postni čas nas mora vsaj malo bolj približati Bogu. Da bi namreč okusili in spoznali, kako je Gospod dober. Ko pa oznanjamo njegovo dobroto, smo tudi mi sami deležni njega in rešeni vseh naših strahov in stisk (Ps 34,5,7).

Pridružimo se cestinarjem in grešnikom, da bi poslušali Jezusa, ki nam danes govori zlasti po Sv. pismu; ne zmenimo se za godrnjanje farizejev in pismoukov (Lk 15,1,2) ter starejšega brata (vv. 28-32). Sicer smo v nevarnosti, da bi spregledali bruno, ki je v našem očesu (Mt 7,3-5).

Pred dvema dnevi smo smeli počastiti tihega, skromnega moža, sv. Jožefa, o katerem se ni ohranila nobena beseda ne v Sv. pismu ne v ustnem izročilu. Ohranil pa se je, in zato živi njegov zgled močnega, zvestega moža Jezusove matere ter zato prodor večnosti ljubezni, ki diha v naš "hudobni in prešuštni rod" (Mt 12,31). S tem nam Jezus daje gledati že zdaj v veri slavo, žar in luč Velike noči, ki jo pripravlja Oče, ki mrtve oživlja (Rim 4,17; 2 Kor 1,9).

Pekli naj nas samo poguba enega samega človeka in razveseljuje oživljenje sočloveka, pa naj bo še tako velik grešnik.

Pomembno priznanje

Dr. A. Slavko Snoj redni član Evropske akademije znanosti in umetnosti

Tajništvo Teološke fakultete v Ljubljani je sporočilo, da je Evropska akademija znanosti in umetnosti s sedežem v Salzburgu v soboto, 6. marca 2004, na letnem plenumu, imenovala dekana Teološke fakultete Univerze v Ljubljani dr. A. Slavka Snoja za svojega rednega člana.

V razredu za svetovne religije je bil tako pridružen dosedanjim slovenskim članom dr. Alojziju Šuštarju, dr. Francu Rodetu, dr. Jožetu Krašvcu in dr. Stanku Ojniku. V Sloveniji je več članov Slovenske akademije znanosti in umet-

nosti, ki so hkrati tudi člani Evropske akademije znanosti in umetnosti v različnih razredih; dr. France Bernik je tudi njen senator.

Pokrovitelj (protektor) akademije, madžarski predsednik Ferenc Mádl, je za častnega senatorja akademije razglasil ministrskega predsednika nemške zvezne dežele Baden-Württemberg Erwina Teufela, med pokrovitelje akademije pa je sprejel tudi predsednika Republike Slovenije dr. Janeza Drnovška. Predsednik akademije prof. dr. Felix Unger je nove redne člane

razglasil ob navzočnosti dekanov, senatorjev, podpornikov in številnih članov ter gostov.

Evropsko akademijo znanosti in umetnosti so leta 1990 ustanovili prof. dr. Felix Unger, kardinal dr. Franz König in prof. dr. Nikolaus Lobkowitz. Združuje akademike interdisciplinarnih znanosti, mednarodnih pripadnosti in vizionarje evropskega sobivanja in razvoja na raznih ravneh. S svojimi projekti in s 1.300 člani deluje na različnih področjih humanistike in kulture, ki so razvrščena v sedem razredov: medicina,

umetnost, naravoslovne znanosti, socialne vede, pravo in ekonomija, tehnika in okoljske vede ter svetovne religije.

Snojevo znanstvenoraziskovalno, pedagoško in vodstveno delo je ocenila tričlanska komisija akademikov v mednarodni sestavi. Kakovost njegovega dela na področju oznanjevalne teologije in pedagogike religije oz. katehetike je bila predvsem v teoretični in praktični zasnovi ter izvedbi katehetskega načrta za devetletno šolsko obdobje na Slovenskem ovrednotena kot ustrezna za tako priznanje. To je hkrati prepoznavno znamenje, da je raziskovanje religijske pedagogike in didaktike v evropskem prostoru cenjeno in

visoko vrednoteno tudi v akademskih krogih.

Za svoje delovanje navznoter in navzven ima evropska akademija zelo široko zasnovo utemeljitev v t. i. *Listini strpnosti* (tolerance) s podnaslovom *Krepost sožitja*. Med njenimi sestavljavci je podpisan tudi akademik dr. France Bernik. V kratkem uvodu je poudarjeno, da je vir človekovih pravic dostojanstvo vsake osebe, varovanje družine pa prednostna naloga. Medsebojno spoštovanje terja iskanje soglasja (konsenza) med različnimi izročili in svetovnimi nazori glede temeljnih vrednot; kjer pa soglasje ni mogoče, je treba zagotoviti vsaj mirno sožitje. Nadaljnje besedilo listine ima šest točk in

ga navajamo v celoti:

1. *Strpnost* je pripravljena posameznika, da se zavzema za dostojanstvo vsakega drugega človeka.

2. *Strpnost* se izraža v obvezujočem vrednostnem redu, ki je naravnana na dostojanstvo človeka.

3. *Strpnost* zahteva sposobnost človeka za razumevanje drugega in za spoštovanje njegove drugačnosti.

4. *Strpnost* predpostavlja lastno zanesljivo stališče.

5. *Strpnost* podpira varnost, dostojanstvo in svobodo vsakega človeka na njegovem kulturnem področju.

6. Zagotoviti in pospeševati *strpnost* je splošna dolžnost in osrednja prava vsake vzgoje.

Založba Družina

Knjigi o knezoškofu Pogačarju in "svetlem" srednjem veku

Založba Družina je minuli teden v svojih galerijskih prostorih na Krekovem trgu predstavila prevod knjige Regine Pernoud *Nehajmo že s tem srednjim vekom*, ki po besedah prevajalca dr. Draga Ocvirka (na sliki) predstavlja poskus predstaviti "temnega srednjega veka" s svetlejši plati. Hkrati pa je izšel tudi petindvajseti zvezek v zbirki *Acta Ecclesiastica Sloveniae*, v kateri se Matjaž Ambrožič ukvarja z versko, kulturno in politično vlogo ljubljanskega knezoškofa Janeza Zlatoustu Pogačarja v slovenski zgodovini.

Kot je poročala Slovenska tiskovna agencija po mnenju Draga Ocvirka sicer drobna knjiga Regine Pernoud *Nehajmo že s tem srednjim vekom* lomi predsodke in neznanje, pomagala naj bi tudi k boljšemu razumevanju med vernimi in nevernimi, v ta namen pa jo je pred skoraj 30 leti avtorica tudi napisala. Knjiga je namreč napisana na takšni težavnostni stopnji, da bi jo moral razumeti vsakdo, ki ima sred-

nješolsko izobrazbo, srednji vek pa predstavlja v novi luči. Po besedah prevajalca dr. Ocvirka je bil namreč srednji vek čas velike ustvarjalnosti, za razliko od renesanse, ki je to obdobje vrednotno tako negativno zaznamovala, svoje celotno ustvarjanje pa zaznamovala le s posnemanjem antične kulture.

Prav tako je zagotovo srednji vek prinesel tudi novosti na področju družbene ureditve, saj je bil prav takrat uveden fevdalizem kot odgovor na kaos po propadu rimskega cesarstva. Tako je to prevečkrat sramotno nizko in preveč "temačno" prikazano obdobje slonelo na zupanju in kulturi časti, francoska avtorica pa v knjigi relativizira tudi nekatere negativne plati srednjega veka, kot so vprašanje tlačenstva in inkvizicije, ki po njenem ne zasenčijo pridobitev obravnavanega obdobja, na kate-

rih sloni celotna današnja evropska ideja. Da svetle strani srednjega veka prevladujejo nad temnimi trenutki, je bil na tiskovni konferenci pričan tudi Drago Ocvirk, ki je na platnice simbolično postavil dve freski iz podnanske cerkve - na naslovnici sonce kot znamenje pridobitev, zadnjo stranico pa zaznamuje luna, ki ponazarja lastnosti, ki so obdobju priborile precej slab sloves.

Knjiga je več kot le dobrodošla še posebej na Slovenskem, kjer se je ves po vojni čas vztrajno v šolah in na univerzi učilo, kako temačen in tudi drugače grozljiv je bil srednji vek, ki da v zakladnico človeštva ni prinesel ničesar dobrega, kar seveda ni res.

Petindvajseto izdajo *Acta Ecclesiastica Sloveniae*, ki hkrati zaznamuje tudi četrt stoletja izhajanja zbirke, enakolebno pa praznuje

tudi Inštitut za zgodovino Cerkve pri Teološki fakulteti v Ljubljani, ki zbirko izdaja, so posvetili enemu izmed slovenskih škofov, ki je bil v dosedanjem zgodovinskoznanstvenem delu. Ljubljanski knezoškof Janez Zlatoust Pogačar, ki je v Ljubljani služboval med letoma 1875 in 1884, je bil zaslužen tudi za mnoge dosežke, ki jih sicer pripisujejo njegovim bolj znanim sodobnikom, saj je kar dobri dve desetletji preživel v senici knezoškofa Alojzija Wolfa kot njegov najpomembnejši sodelavec.

Po besedah urednika zbirke dr. Metoda Benedika sta najzanimivejša primera tega uvoda v Wolfovo Sveto pismo in zavod Alojzijevešče, kjer so se izobraževali številni bodoči duhovniki ter posvetni izobraženci, ki sta nedvomno Pogačarjevo delo. Knezoškof Pogačar pa je med drugim močno vplival tudi na

FOTO JKP

kranjsko cerkveno politiko, še posebej ob sprejemanju nove liberalne zakonodaje, ko se je zavzemal za vpliv duhovščine v šoli in narodni politiki. Pogačarja je tako moč oceniti kot narodnjaka in spodbujevalca tolerantnosti - t. i. linije slogastva -, za razliko od njegovih naslednikov, ki so se zavzemali za "čisto linijo" Cerkve. Ob tem si je knezoškof Pogačar pri-

zadeval za vzpostavitev slovenske šole s poučevanjem nemščine, v revolucionarnem letu 1848 je ustanovil tednik Slovenski cerkveni časopis, knezoškofa Pogačarja pa je zaradi spodbujanja duhovnikov k zbiranju zgodovinskih virov ter objavljanja slednjih v škofijskem listu treba šteti tudi za prvega pobudnika organiziranega slovenskega cerkvenega zgodovinopisja.

Umrli kard. König

Prejšnjo soboto, 13. t.m., je v 98. letu starosti v snu mirno zaspal priljubljeni upokojeni dunajski nadškof in kardinal Franz König. Prvi od devetih otrok avstrijske kmečke družine, je bil več desetletij eden najvidnejših kardi-

nalov. V škrlatno oblačilo ga je leta 1958 odel Janez XXIII. Pod papežem Pavlom VI. je veljal za najvplivnejšega predstavnika liberalno usmerjene, odprte Cerkve, za človeka sprave, ki je utiral pot ekumenizmu. Janez Pavel II. se ga spominja kot človeka miru in graditelja mostov proti Vzhodu v nesrečnem času razdeljene Evrope.

Predavanje nadškofa Franca Rodeta

Poslanstvo katoliške šole v Cerkvi (3)

3. "Katoliška šola" (1977)

V tem kontekstu je Kongregacija za katoliško vzgojo dne 19. marca 1977 izdala dokument, kjer odgovarja na ugovore proti katoliški šoli in poudarja njeno veljavnost in potrebnost za čas, ki ga zaznamuje kulturni pluralizem. Kulturni pluralizem, trdi rimski dokument, še bolj sili Cerkve, da okrepi svoje delovanje na področju vzgoje z namenom, da oblikuje močne osebnosti, ki bodo sposobne kljubovati moralnemu relativizmu in dosledno živeti v skladu s svojim krstom. Cerkve zagovarja načelo šolskega pluralizma, se pravi sobivanja in sodelovanja šolskih ustanov različnih usmeritev. S tem poudarja svobodo vesti in pravico staršev, da izbirajo šolo, ki odgovarja njihovemu verskemu in moralnemu pričanju, hkrati pa prispeva

svoj delež pri celostni vzgoji človeka. Odsotnost katoliške šole bi bila velikanska izguba za civilizacijo, za njeno naravno in nadnaravno usodo, trdi vatičanski dokument.

V letih po II. vatičanskem koncilu so se proti katoliški šoli začela pojavljati vse močnejša nasprotovanja. Omenjeni dokument jih našteva in nanje odgovarja.

Zaradi napačnega pojmovanja laičnosti nekateri načelno zavračajo katoliško šolo, češ kristjani naj individualno pričujejo za svojo vero, ne potrebujejo pa za to vzgojnih ustanov. Drugi trdijo, da katoliška šola zlorablja javno institucijo za svoje religiozne in konfesijske namene. To je lahko res, če šola zapade v nevarnost prozelitizma, v ozko in pristransko pojmovanje kulture, toda treba je poudariti, da te možne zlorabe ne

odpravijo načela, da celostna vzgoja vsebuje tudi religiozno razsežnost. Zopet drugi so prepričani, da je katoliška šola anahronična ustanova, ki je bila v preteklosti sicer upravičena, danes pa, ko je država vzela v roke izobraževanje, ne bi imela več smisla. Ta misel pravzaprav priznava državi pravico do monopola na področju šolstva. To pa je nevarno, kajti s svojim poenotenim sistemom izobraževanja in s svojim centralizmom država dela nasilje družbi, ki je dejansko pluralna, in ne spoštuje različnosti. Zagovor, da je taka šola nevtralna, je čista manipulacija. V tem kontekstu katoliška šola ponuja resnično alternativo vsem, ki si jo želijo. Končno nekateri katoliški šoli ugovarjajo, češ da ne vzgaja prepričanih in doslednih kristjanov, zavzetih za delo na socialnem in političnem področju. Žal to nemalokrat drži, vendar ne nasprotuje načelu katoliške šole. To je kvečjemu kritika slabe katoliške šole.

Potem ko je naštel najbolj pogoste ugovore proti katoli-

ški šoli, vatičanski dokument iz leta 1977 jasno opredeli njen namen: "Poslanstvo Cerkve je evangelizirati, to je oznanjati veselo novico o odrešenju, po krstu roditi nove člane Kristusu in jih vzgajati, da bodo zavestno živeli k Božji otroci." "Da uresničuje ta cilj, Cerkve ustanavlja lastne šole, ker v njih vidi izjemno sredstvo za celostno vzgojo človeka. Šola je namreč prostor, kje se podaja specifično pojmovanje sveta, človeka in zgodovine." To pojmovanje temelji na Kristusu, ki človeku razodeva nov smisel življenja, ko ga vabi v občestvo z Bogom. Katoliška šola se zavzema za polno promocijo človeka, saj v Kristusu, popolnem človeku, vse človeške vrednote najdejo svoj smisel in dopolnitev. Njen iskan in želen rezultat je sinteza med vero in kulturo ter med vero in življenjem.

"To, kar pogosto manjka katoličanom, ki delajo v šoli, je jasna zavest o identiteti katoliške šole, pa tudi pogum, da sprejemo vse posledice, ki

izhajajo iz njene različnosti," pravi vatičanski dokument.

4. "Religiozna razsežnost vzgoje v katoliški šoli" (1988)

Enajst let po prvem dokumentu je Kongregacija za katoliško vzgojo 7. aprila 1988 izdala novo obširno pismo z naslovom *Religiozna razsežnost vzgoje v katoliški šoli*. Omenjeni dokument postavi takoj na začetku nekaj temeljnih načel, ki naj jih upošteva katoliška šola. "Znano je, da katoliške šole obiskujejo tudi gojenci, ki niso katoličani ali niso verni. Katoliška šola mora spoštovati versko svobodo in svobodo vesti gojencev in njihovih družin. To svobodo Cerkve odločno spoštuje. Po drugi strani pa se katoliška šola ne more odpovedati pravic, da predlaga evangelijsko oznanilo in vrednote, na katerih temelji krščanska vzgoja. To je njena pravica in dolžnost. Vsem bi moralo biti jasno, da razlagati in predlagati ni isto kot nalagati (imponirati), kar bi bilo povsem nasprotno cerkvenemu nauku."

/ dalje

Mohorjeva družba Celje / Boris Pahor in Ljubka Šorli

"Meni pojejo fantje, meni pojejo!"

no zgodbo iz temnega obdobja fašizma, našo zato, ker so trpljenje in smrt Lojzeta Bratuža in kasneje še trpljenje njegove žene Ljubke Šorli danes za ves primorski in slovenski narod simbol trpljenja vsega slovenskega naroda pod fašizmom.

Za sodobno oblikovanje Primorskega križevga pota, kakor so pri založbi podnaslovili trpljenje znanega goriškega organista, skladatelja, predvsem pa žrtve črnega terorja Lojzeta Bratuža, je poskrbela Breda Sturm.

Marsikateri bralec bo že iz naslova knjige takoj razumel, za kakšno vsebino gre, saj je že sam naslov tragičen, ker prinaša besede umirajočega Lojzeta Bratuža na smrtni postelji v goriški bolnišnici, kamor je bil prepeljan, potem ko so ga fašisti zastrupili.

Knjiga "Meni pojejo fantje, meni pojejo!" je zares primorski križev

pot kot pravi podnaslov, saj prinaša scenarij za meditativni recital izpred nekaj let, ki ga je pripravila Matejka Peterlin Maver iz umetnin Borisa Pahorja in Ljubke Šorli in so ga ob izvajanju v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah naslovili *Ecce homo*. Dejansko je Matejka Maver Peterlin pripravila za scenarij o trpljenju Lojzeta Bratuža nov literarni splet iz znane novele *Rože za gobavca* Borisa Pahorja in lirskih meditacij iz znane pesnitve *Križev pot* žrtvine soproge, goriške pesnice Ljubke Šorli.

Knjiga *Meni pojejo fantje, meni pojejo!* vsebuje poleg književnih besedil iz Križevga pota Ljubke Šorli in novele *Rože za gobavca* tudi drugi del, v katerem so zbrana pisma, ki pričajo o strašnem trpljenju Lojzeta Bratuža in nato tudi vdove fašistične žrtve, pesnice Ljubke Šorli. Dve pismi goriške pesnice sta prvič objavljena v knjižni izdaji in urednica knjige je pravilno zapisala, da se "pisma

uvrščajo med bisere slovenske duhovnosti."

Tretji del knjižice "Meni pojejo fantje, meni pojejo!" prinaša kratka življenjepisa Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorli, nakar bo bralec pod na-

slovom *Ti in jaz in tri leta življenja* v knjigi našel tudi dva soneta in magistrale iz njenega sonetnega venca.

Knjižico *Meni pojejo fantje, meni pojejo!* zaključuje še lep dokument časa, in sicer program, na katerem piše, kdo vse je sodeloval pri izvedbi meditativnega recitala *Ecce homo* Radijskega odra v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah, ki sta ga ob 90-letnici rojstva Ljubke Šorli 9. aprila leta 2000 pripravila Matejka Peterlin Maver in Jože Faganel.

Knjiga je likovno izjemno lepo opremljena, fotografsko gradivo pa sta prispevala iz družinskega arhiva dr. Lojzka in dr. Andrej Bratuž.

"Ljubezen moja brez miru te išče, / opevajo srca te mili zvoki," pravi v začetku v magistratu svojemu pokojnemu možu Lojzetu goriška pesnica, ki je tudi sama nosila križ in doživela strahovito trpljenje na lastni koži za časa fašizma, saj črnim zločincem ni bilo dovolj, da so ji ubili moža in ji pustili dve siroti, ampak so se znesli še nad njo.

A odgovor je pokojna goriška pesnica našla v veri v Boga, v Kristusovem vstajenju in v življenju, saj magistrale pesnica zaključuje: "Življenja ni mi strla moč grozeča, / uporno sem viharjem kljubovala."

JUP

S 3. STRANI

Srečko je enkrat...

Po mojem (trenutnem nekoliko stresiranem videnju) je imel veliko srečo (kot Rimaud in še marsikdo), da je... umrl pravočasno, na višku svoje ustvarjalnosti, ko je glavnino tega, kar je imel povedati, povedal

no ne bi znal nehati, verjetno bi se začel ponavljati in slabše pisati, "naklanfal" bi morje knjig, podobno kot Aškerc, in samega sebe razvrednotil - če pogledamo nazaj - ali pa - če pogledamo naprej - bi se ponavljalo, kot se... denimo Šalamun in še marsikdo z njim, le vsi skupaj, mi nekdanji in sedanjí - zaradi zakona inercije - goreči navijači, z njimi vred najbrž, se delamo, ko da ne opazimo, a že davno je prenehalo ob izidu kakšne njihove nove zbirke tisto znano živo in ščegetljivo vnmirjenje z ih ah oh, končno, in z naskokom nanjo. Žal.

Nam lahko kar po spominu navedeš Srečkov verz ali dva, ki sta ti najbližja?

Po spominu... naj pomislim: To je svoboda, rdeča svoboda duha, / gospodična, kadar človek umira / in pri poslednjem u-

darcu srca / še protestira v imenu Duha, / še protestira. Ti verzi so prav po moji meri. Pa ti (morali bi jih dati na naš prapor): Ne prosi, brat, kdor prosi, ne zasluži / za nas velja parola: naj zahteva. In ta parola, bratje, naj nas druži. / Bodi bojevnik, drug, ne pa šleva! **Se ti zdi, da se bomo Srečku letos primerno oddolžili za vse lepo, kar nam je zapustil?** Upam, upam. Trudimo se vsaj.

in celo mojstrsko. On je bil goreča raketa, kot je sam napisal. Bil je tisti mornar na torpedovki, izstreljen v večnost. On med zvezdami... In še vedno hodi k nam na obisk v malem plašču besed in še kako drugače. Ko bi živel dolgo - kar bi mu kot človeku sicer vsi iz srca privoščili, a kot ustvarjalcu rajši ne - ker je pisal z lahkoto, imel za navrh veselje in moč za tri, pa energijo = ∞ (glej njegov Proračun), zelo verjet-

Nova številka revije Zvon

Revija Zvon, ki jo izdaja tudi Goriška Mohorjeva družba in jo urejuje Andrej Arko, prinaša v februarjski številki letošnjega leta portret Mimi Malenšek, ki ga je naslikala Mira Uršič. V leposlovnem bloku so s svojimi literarnimi deli zastopani Mimi Malenšek, s katero je objavljen tudi pogovor, Andrej Kokot, Halil Gibran, Alojz Rebula nadaljuje s svojim dnevnikom, Tone Pavček objavlja Šavrinško štrigarijo, Ted Kramolc pa je prispeval črtico Whiskey sour. Zgodovinar dr. Stane Granda piše o marčni revoluciji izpred 155 let, likovna priloga je posvečena slikarju Zoranu Mušiču ob njegovi razstavi v palači Attems v Gorici, o čemer je pisal Jurij Paljč. Gotovo bo bralce zanimal tudi esej Konrada Liessmanna o strpnosti, Wusterjevi Filozofski pogledi na korenine in temelje vere, prav tako zapis Slavka Pezdrija o prvi listini razvoja slovenske kulture. Bogat in vsebinsko zanimiv je tudi blok Ocene in prikazi.

Dr. Janez Juhant prejel visoko avstrijsko priznanje

V petek, 12. marca 2004, je potekala v dunajskem parlamentu velika slovesnost ob podelitvi priznanj fundacije Leopolda Kunschaka. Leopold Kunschak, prvi predsednik avstrijske-

ga parlamenta po drugi svetovni vojni, se je zavzemal za podporo znanstvenih raziskav socialne politike.

Veliko nagrado fundacije Leopolda Kunschaka je iz rok avstrijskega zveznega kanclerja dr. Wolfganga Schuessla prejel priznani slovenski teolog in filozof prof. dr. Janez Juhant iz Ljubljane (na sliki), ki je tudi naš cenjeni sodelavec. Dr. Janez Juhant, profesor na ljubljanski Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, je nagrado prejel za svoje znanstveno delo na področju raziskovanja socialne misli in etike.

Kot nam je sporočil g. Anton Levstek iz Korotana na Dunaju, je bilo na podelitvi veliko uglednih osebnosti avstrijskega političnega, znanstvenega in kulturnega življenja.

Dr. Janezu Juhantu ob prejetju visokega priznanja čestitamo tudi v imenu naših bralcev!

Prvega maja 2004 Radio Ognjišče na satelitu

Radio Ognjišče bo začel redno oddajati svoje sporede po satelitu 1. maja, torej na dan vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Od omenjenega datuma dalje bo mogoče poslušati oddaje na satelitu Hotbird, frekvenca 12.303 GHz V (SR 27500, FEC 3/4, A-pid 255), v sklopu paketa RTV Slovenija. Odzive sporočite na naslov: ssd@ognjisce.si.

**RADIO
OGNJIŠČE**

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 19.3. DO 25.3.2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 19. marca** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Šopek narodnih viž. - Zborovski kotichek. - Obvestila.

- **Ponedeljek, 22. marca** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 23. marca** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 24. marca** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Stara zgodba o pomarančah II. del. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 25. marca** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Trst, Gorica, Doberdob v Slovenskem pravopisu

V Slovenskem pravopisu 2001 so Trst, Gorica in Doberdob označeni kot mesti oziroma kraj v severni Italiji. Oznaka je nedvomno presplošna in neprimerna. Ni treba dokazovati, da v teh krajih in v delu Primorske, ki je pod Italijo in leži na zahodnem robu slo-

venskega etničnega ozemlja, že stoletja živi slovenska narodnostna skupnost. Svojo prisotnost in svojo narodno pripadnost ta skupnost vseskozi potrjuje v kulturi, šolstvu, gospodarstvu, politiki itn. Ali za omenjene kraje v Slovenskem pravopisu res ni bilo mogoče najti dru-

Doberdób -a m, zem. i. (ô) |kraj v severni Italiji|: v ~u **doberdóbski** -a -o (ô) **Doberdóbčan** -a m, preb. i. (ô) **Doberdóbčanka** -e ž, preb. i. (ô)

gačne rešitve? Za obe mesti bi bila npr. bolj sprejemljiva oznaka, kakršno ima Celovec (mesto na avstrijskem Koroškem), torej mesto na italijanskem Primorskem. Doberdob bi bil lahko kraj blizu Gorice, kakor sta Bazovica in Nabrežina kraja blizu Trsta. Vsekakor bi bilo treba sorodne

Manj splošno kot Trst in Gorica je označen Čedad (mesto v Furlaniji). Zaenkrat še zamejskim Slovincem prav gotovo ni vseeno, kako so njihovi kraji označeni v Slovenskem pravopisu, zato se opozoritev na takšne spodrsilaje ne zdi odveč. LB

primere obravnavati po enotnih kriterijih.

Razstava olj Davida Faganela v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

David Faganel, moč barve

Barve so pravi protagonist obsežne razstave 76 likovnih del goriškega slikarja Davida Faganela z naslovom *Potovanja, impresije in portreti*, ki je doživela praznično otvoritev v Kulturnem centru Bratuž v petek, 5. marca. Eksplozija vitalnih barv govori o umetnikovi zapisanosti naravi v vseh njenih letnih časih in odtenkih; govori o luči, ki rojeva barve in izziva človeške oči z neskončno lepoto.

O slikarjevem opusu je na otvoritvi najprej spregovoril njegov sopotnik in zvest spremljevalec Jurij Paljk. "David Faganel ostaja zvest sebi, svoji veliki zaljubljenosti v naravo," je začel. Likovnik se v razstavljenih delih iz obdobja 1997-2003 še vedno opira na impresionistično in postimpresionistično slikarstvo, še zlasti pa na velikega mojstra in vzornika Moneta, "človeka, ki brez narave in njenih barv ni mogel živeti." Faganel ne prepušča abstraktni tokovi, zvest ostaja prvinam figurativnega slikarstva, ki se oplaja s poetičnim realizmom. Paljk ugotavlja, da je goriškega slikarja zaznamoval tudi o-

če Robert, eden najboljših slovenskih slikarjev pri nas. Lastnost Davida Faganela - poudarja Paljk - je iskrenost, ki mu omogoča, da po svoji poti išče resnico in lepoto. To počenja tudi v tokrat razstav-

ljenih sedmih ciklusih, ki gredo od silovite narave kanarskega otoka vulkanskega izvora Lanzarote prek impresij s potovanja po Normandiji do krajinskih vedut Brd, Krasa, Koroške, pa še francoskih naravnih lepote vse do Pariza. Pri Faganlovih upodobitvah plavih pariških streh se je Paljk še posebej ustavil, saj so zanj "nekaj edinstvenega v slovenskem slikarstvu". V teh delih, ki jih odlikuje posebno topla svetloba, avtor združuje "znanje arhitekta z umetniško dušo, ki zaigra v njem". Tudi če je bila francoska prestolnica že tisočkrat upodobljena, so zato Faganelova olja vseeno svojevrsna in osebna. Goriški li-

kovnik, ki se je po sedmih letih s svojimi deli vrnil v Kulturni center Bratuž, ponuja na ogled tudi platna s cvetjem, irisi, maki, bohotnimi provansalskimi vrtovi in žitnimi polji; pred njimi gledalec "s polnimi pljuči zadira poezijo barv in narave". Faganel je tokrat prvič predstavil javnosti portrete. Gre za zahtevno figurativno, obenem pa uporabno zvrst, je povedal Paljk na otvoritvi: "Treba je biti dober risar in znati zajeti dušo... Pred nami se rojeva nov slikar, ki se je lotil tudi drugačnega slikarstva, sodobnega, ameriškega, hiperrealističnega upodabljanja." V Faganlovem umetniškem izražanju se torej odpira tudi nova pot.

Na otvoritvi je o razstavljenih delih v italijanščini spregovorila Cristina Feresin. Faganel je po njenem mnenju slikar občutka, saj ga poudarja nad vsem ostalim. Njegova umetnost prekipava od svetlobe in barv, napaja se ob

FOTO DPD

neizmerni lepoti naravnih čudežev, ki se stalno spreminjajo in obnavljajo. Narava se avtorju kaže kot neprecenljiv in izreden dar, pred katerim se umetnik čudi, duša pa se napaja ob njenem razkošju. Vse svoje navdušenje in ljubezen do življenja Faganel v celoti izpoveduje - po mnenju Cristine Feresin - prav v prikazovanju narave in njenih dina-

mičnih sil, ki preobrazajo stvarstvo. Tudi Cristina Feresin se je ustavila pri pariških strehah, ki so med razstavljenimi nizi gotovo eden najbolj uspešnih in privlačnih: "Razgledi drsijo v neskončnost in se nekje daleč stikajo z nebom."

Razstava je na ogled do 18. aprila vsak dan od 17. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah tudi od 10. do 12. ure.

Nova revija

Soča sveta reka in Semena razdora

V zgodovinski zbirki Korenine založbe Nova revija sta minuli teden izšli knjižni deli zgodovinarke dr. Petre Svolsjak **Soča, sveta reka** - Italijanska zasedba slovenskega ozemlja (1915-1917) ter **Semena razdora** - Politični umor kot začetek znane slovenskega humanista in publicista Viktorja Blažiča, ki se v knjigi ukvarja z dogajanjem na Slovenskem med drugo svetovno vojno.

Kot je na izjemno dobro obiskani tiskovni konferenci minuli teden v klubu Nove revije v Ljubljani povedal Viktor Blažič, so Slovenci v vojno vstopili z zelo različnimi pogledi na to, kakšna družba je mogoča in potrebna v trenutku, ko ni bilo nikomur pripuščen, da bi stal ob strani in se dogajanja med samo vojno ne bi dejavno udeleževal. Viktor Blažič v svojem novem delu raziskuje vzroke, ki so med drugo svetovno vojno in po njej pripeljali do vseh notranjih obračunov ter hudih zločinov med Slovenci.

V klubu Nove revije je najprej spregovoril direktor Nove revije in pesnik Niko Grafenauer, ki je podčrtal predvsem dejstvo, da v zbirki Korenine pri Novi reviji izdajajo temeljna dela za boljše poznavanje slovenske preteklosti, predvsem pa skušajo odkrivati in pojasnjevati doslej še neraziskana slovenska obdobja iz zgodovine. Grafenauer je istočasno tudi napovedal izide novih knjig v zbirki Korenine, kot je tudi izpostavil bližnji vstop Slovenije v Evropsko unijo, v kate-

ri bo odločilnega pomena tudi narodna samobitnost Slovencev in poznavanje lastne preteklosti, kar seveda ne pomeni, da se bomo Slovenci zaprli sami vase, a bomo vseeno morali paziti na naše vrednote, ker sicer nihče drug nanje ne bo pazil.

Prav gotovo sta novi knjigi odlični, ker vsaka po svoje govori o strašnem trpljenju Slovencev v prvi in drugi svetovni vojni, dveh največjih trpljenjih slovenskega naroda v minulem krvavem stoletju. Za nas sta gotovo obe knjigi zelo pomembni, ker knjiga dr. Petre Svolsjak govori o tem, kako je Italija že med prvo svetovno vojno postavljala temelje civilne oblasti na slovenskem ozemlju, se pravi, da je že med samo vojno imela slovensko ozemlje za svoje, medtem ko Blažičeva knjiga govori o večnem vprašanju razkola med Slovenci, razkola, ki ga je poglobila revolucija med drugo svetovno vojno in je še danes živo prisoten tako v slovenski zavesti kot tudi v dnevnih politiki.

Knjiga z naslovom **Soča, sveta reka** mlade zgodovinarke dr. Petre Svolsjak, ki se že vrsto let ukvarja prav s prvo svetovno vojno, razčlenjuje italijansko zasedbo slovenskega ozemlja v obdobju prve svetovne vojne. V ospredje postavlja avtorica "pripravljeno" obdobje za priključitev dela slovenskega etničnega ozemlja k Italiji po vojni proti Avstro-Ogrski. Slovensko zgodovinsko se je doslej ukvarjalo predvsem s

političnimi vidiki in učinki vojne na slovensko zgodovino, medtem ko so drugi pisci obravnavali predvsem boje na soškem bojišču. Univ. prof. Marjan Drnovšek je o knjigi dejal, da odpira nove poglede na našo zgodovino, ker se dr. Petra Svolsjak kot prva pogloblja v zgodovino utemeljevanja italijanske oblasti na slovenskih tleh med prvo svetovno vojno, kar je imelo in še danes ima velike posledice; nobena skrivnost ni, da je velika večina italijanskega prebivalstva še danes prepričana, da so slovensko primorsko ozemlje po drugi svetovni vojni krivično "izgubili". V knjigi dr. Petre Svolsjak se tematsko prepletata dva vidika: načelna ureditev italijanske zasedbe, ki je prikazana skozi številne odredbe, ukaze in navodila italijanskih zasedbenih oblasti, ter delovanje italijanskih zasedbenih oblasti na zasedenem slovenskem ozemlju. Avtorica je na tiskovni konferenci še posebej izpostavila ukrepe italijanske oblasti na področju javnih financ, policijske uprave, sodstva, lokalne samouprave in šolstva. Urednik zbirke Korenine dr. Marjan Drnovšek pa je med drugim tudi povedal, da knjiga ni suhoparno branje, saj je avtorica besedilo opremila s številnimi povednimi fotografijami in nekaterimi življenjskimi zgodbami, ki bralcu približajo tudi posameznika, civilista takratnega časa.

Knjiga **Semena razdora** Viktorja Blažiča pa je nastala iz avtorjevega prepričanja

FOTO JMP

o zgodovinski resnici o zunanjem izvornem storilcu slovenske narodne katastrofe. Blažič je na tiskovni konferenci spregovoril o svojem gledanju na tedanje dobo, v knjigo pa je o tem zapisal: "Programirani nacistični genocid je šele pripravil razmere za nastop prav tako programiranega komunističnega terorizma, ki je sprožil povračilni 'beli' teror, končni epilog pa je množični krvavi obračun zmagovalcev s poraženci."

Viktor Blažič je svoja razmišljanja v knjigi skušal prikazati na likih dveh, treh vodilnih mož, in sicer na liku ljubljanskega nadškofa Rožmana, od vosovcev ubitega dr. Lamberta Erlicha ter od Italijanov kot talca ustreljenega

Aleša Stanovnika, treh slovenskih mož, ki so imeli temeljno vlogo v tedanji Sloveniji. Predvsem pa je hotel, tako je Blažič sam povedal, razumeti, kje so tista "semena razdora", ki so tako razkrala slovenski narod, da se še danes točno ne ve, kdo je ukazal ubiti dr. Erlicha, ko pa sta bila Stanovnik in dr. Ude odločno proti njegovi usmrtni, kot se tudi ne ve, kdo je izdal Aleša Stanovnika Italijanom, ki so ga kasneje kot talca ustrelili kot povračilni ukrep za Erlichovo smrt.

Prav umor dr. Lamberta Erlicha, ki je bil velik Slovenec in gotovo ne nasprotnik slovenstva, tudi zato so ga vosovci in partija že takrat tudi "medijsko umorili" po znani stalinistični metodi, ki

se nikdar ni zadovoljila s smrtno samo, je bil po mnenju Viktorja Blažiča tisto krvavo dejanje, s katerim je slovenski notranji razkol postal nepovraten in je vodil v nezustavljiv oborožen obračun.

"Kot udeleženec OF in nikakor ne kot vojak revolucije sem dogodke spremljal z lastnimi očmi. Ko se ozrem nazaj, se čudim, kako je mogoče, da se je vse skupaj izcimilo v tak razkol," je v klubu Nove revije še dodal Viktor Blažič.

Zaradi izjemne tematike, ki tistemu, ki hoče, lahko odgovori na marsikatero vprašanje iz slovenske zgodovine, bomo obe knjigi Nove revije v doglednem času predstavili tako v Trstu kot tudi v Gorici!

Jurij Paljk

7

ČETRTEK,
18. MARCA
2004

Sesljan / Predavanje inž. Franka Košute Čar morja s krova

FOTO KROMA

Ladje, jadnice in motorne jahte so bile v centru pozornosti zelo zanimivega večera, ki ga je oblikoval ladijski inženir Franko Košuta, priredila pa sta ga Jadranski klub Čupa in Ribiški muzej tržaškega Primorja na sedežu Pokrajinske turistične ustanove v Sesljanu. Društvi, ki prvenstveno skrbita za vrednotenje naše sedanje in pretekle prisotnosti na slovenski zgodovinski obali od Barkovelj do Štivanja, sta zadeli v črno, saj je bil odziv publike zelo dober, o predavanju pa bi lahko rekli, da je bilo briljantno. Inž. Košuta je ob projekcijah nazorno prikazal zgodovino ladjedelništva in temeljne probleme pri načrtovanju in grajenju ladij. Poseg je bil vreden univerzitetnega predavanja, ni pa nikoli zapustil okvirov poljudnoznanstvenega podajanja, vrh tega pa je bil začinjen s prijetnim humorjem, skratka, skoraj triurno predavanje je minilo mimogrede.

Začelo se je seveda pri de-

finiciji ladje (plavajoča konstrukcija na lasten pogon, ki izvršuje določeno nalogo) in nadaljevalo pri razvoju ladjedelništva. Korenine pomikanja po vodnih površinah segajo v prazgodovino, najstarejše znano plovilo, drevak, pa so našli na Holandskem (6.300 pr. Kr.). Ladjedelništvo je dobilo pravega zagona, ko so izumili kobilico za vzdolžno in rebra za prečno trdnost: Egipčani so ju že poznali. Tehniko so izpopolnjevali Grki, Vikingi, Holandci (tu se v 12. stoletju pojavijo krmilo), pa cela vrsta znanstvenikov od Renesanse do današnjih dni. Nato je Košuta nazorno preresel vse tipe ladij (tovorne, potniške, hitre, vojaške, ribiške in ploščadi), jadrnic in motornih jaht, se poglobil v dimenzije in linije ladij, prikazal probleme stabilnosti in trdnosti plovil, zaključek predavanja pa je posvetil klasičnim konstrukcijskim ustanovam in društvom, ki izdajajo predpise za grajenje ladij.

MR

Sporočilo SDGZ

Natečaj za najlepšo izložbo "EXPO 2008"

Do znamenitega EXPO-ja manjka še kar nekaj let, jeseni pa bodo imenovali mesto, ki bo sejem priredilo. Do tedaj so vsi kandidati še v igri, njihova naloga pa je ta, da prepričajo komisijo, ki preverja in odloča pravi sporočilo SDGZ.

Tudi Trst odkrito računa na EXPO, saj ta sejem predstavlja izredno priložnost za pritek številnih obiskovalcev in torej za preporod in razvoj trgovine ter turizma. Prej pa mora naše mesto dokazati, da zadostuje vsem pogojem.

Prav zaradi tega se mora predstaviti v najboljši luči posebno tedaj, ko je na obisku komisija BIE (Bureau International des Expositions), ki preverja vse kandidate in bo na koncu odločala. Omenjena komisija se bo v Trstu mudila 29., 30. in 31. marca, važno pa je, da med obiskom komisariji zaznajo, da se vsi meščani in trgovci zavzemajo za ta veliki dogodek.

V ta namen prireja Trieste City Club, s sodelovanjem in prispevkom Trgovinske zbornice v Trstu, poseben nagradni natečaj za najlepšo izložbo. Trgovine in javni lokali iz vse tržaške pokrajine, ki bodo sodelovali na natečaju, bodo lahko deležni bogatih nagrad: kdor bo predstavil izložbo, ki jo bo komisija tržaških novinarjev in javnih upraviteljev

ocenila za najlepšo, bo zmagal potovanje v Pariz, za drugo- do petouvrščenega pa predvidevajo denarne bone za nakupe v katerikoli tržaški trgovini. Nagrajevanje bo potekalo 31. marca.

Pristop k pobudi je brezplačen; pogoj je le ta, da so izložbe postavljene od 25. marca, ko jih bo komisija ocenjevala, vse do 3. aprila, torej čez celo obdobje, ko bodo tuji opazovalci v našem mestu. Za pripravo izložbe bodo organizatorji nudili tudi reklamni material EXPO-ja, ki bo moral biti na vidnem mestu, vse ostalo pa bo slonelo na kreativnosti posameznega trgovca.

Za pristop k natečaju se je treba prijaviti, in sicer nepreklicno do petka, 19. marca. Vpisna pola je na razpolago pri Slovenskem deželni gospodarskem združenju, ul. Cicerone 8, kjer lahko na tel. 040.6724841 dobite vse dodatne informacije, oz. v tajništvu Trieste City Cluba na ul. S. Nicolo'.

Sekcija za trgovino na drobno pri SDGZ vabi vse vključene trgovce, gostince in tudi druge tovrstne operaterje, da pristopijo k pobudi, da konkretno pripomorejo k uspehu kandidature Trsta, navsezadnje pa imajo možnost, da osvojijo tudi lepe nagrade.

Casinijeva Pot spomina se je torej držala uradnega programa, tako v videmski kot v tržaški pokrajini. Govorice, da bi predsednik poslanske zbornice neuradno obiskal tudi našo gmajno, kjer so padle prve žrtve antifašističnega boja v Evropi, je razblinilo dejstvo, da je Casinijev sprevod po obisku na bazovski fojbi takoj krenil k Sveti Soboti v Rižarno.

Že preden bi Casini prispel k bazovskemu jašku, takrat ko so se komaj začeli zbirati častni predstavniki italijanskih javnih, vojaških, ezulskih in drugih ustanov in lokalnih ob-

ski svetniki Fabio Omero, Roberto Decarli in sen. Fulvio Camerini, zgoniški občinski svetovalec Ladi Budin, predstavnik Severne lige Danilo Slokar in predsednik SGPS Boris Gombač. Po poklonu štirim žrtvam zgodnjega fašističnega nasilja je sen. Budin izrazil, "da je bilo na svečanosti v Gonarsu premalo slovenskih predstavnikov" in da bi morali tak pomemben dogodek drugače ovrednotiti. "Mi pa smo s skupino levih demokratov smatrali, da izpopolnimo krog spominov s poklonom tudi na bazovski gmajni. Mi-

častni gost izrednega zasedanja deželnega sveta, ki se je z minuto molka spomnil žrtv atentatov v Madridu. Slovenska komponenta je bila v tem primeru večja: odsotni so bili predstavniki SSO in svetnik iz vrst Marjetice Mirko Spazzapan. V dvorani deželnega sveta pa so sedeli Rudi Pavšič (SKGZ), zgoniški župan Mirko Sardoč (sicer v zastopstvu Zveze lokalnih avtonomij), vsi ostali slovenski deželniki, sen. Miloš Budin in generalni konzul RS Črtomir Špacapan. "Parter" je seveda gostil tudi ostale predstavnike

niki na vrsti predsednik paritetnega odbora Rado Race. V svojem govoru, ki so ga sooblikovali tudi župani okoliških občin in v katerem se prepoznavata obe krovni organizaciji, je Race izpostavil razočaranje slovenske manjšine, da ni bil na Poti spomina vključen poklon bazovskiškim junakom. Poudaril je tudi pomen širitve EU v luči premostitve starih zamer in razkolov. Glede zaščitnega zakona je slovenski predstavnik izrazil željo, da bi se čimprej podpisal dekret o seznamu občin, ki ga je sestavil odbor. Glede obeh krovnih organizacij SSO in SKGZ je Race omenil, da bi si zaslužili formalno in pravomočno javno priznanje, spričo dejstva da sta SKGZ in SSO najbolj reprezentativni organizaciji manjšine.

Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je pred zasedanjem izredne seje izjavil, da SKGZ ni bila prisotna na jutranjih svečanostih, ker "je bilo do nas ponovno izkazano nespoštovanje, saj niti v tej priložnosti ni bilo mogoče rešiti z enakim dostojanstvom zgodovinski spomin, kar predstavlja grobo kršitev demokratičnih načel. Take poteze namreč ne bodo privedle k spravam. Žal tokrat nismo utegnili složno nastopiti v izbirah s SSO, čeprav so zadnja leta dokazala veliko soglasje med obema organizacijama. Ostajamo seveda na isti valovni dolžini, čeprav smo se tokrat znašli v vrtincu strankarskih razhajanj", je dodal Rudi Pavšič.

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Sergij Pahor pa nam je na vprašanje, zakaj SSO ni bil prisoten na Poti spomina, odgovoril naslednje: "Za protestno akcijo se je SSO odločil, da bi opozoril na nedoslednost ravnanja italijanskih institucij, ki se po eni strani sklicujejo na odpor proti fašizmu kot temelju sodobne italijanske države - to je predsednik poslanske zbornice Casini s posebnim poudarkom povedal tudi na zasedanju deželnega sveta v Trstu -, hkrati pa pozabljajo, da smo bili prav primorski Slovenci prvi v Evropi, ki smo se fašizmu uprli. Simbol tega upora je skromni steber na bazovski gmajni. Poklon visoke državne institucije pred tem spomenikom bi pomenil priznanje preganjanja in krivic, ki smo jih bili Slovenci deležni med obema vojnami v Italiji. Zavrnitev tega dejanja pa je za nas žaljiva, še posebno, ker se je ujemala s trenutkom, ko se je država spomnila žrtve povojnega obračunavanja in eksodusa. Naš protest ni bil osamljen, saj so bile v tem protestu na tak ali drugačen način prisotne vse komponente manjšinske skupnosti, povezali pa smo se v govoru, ki ga je imel na zasedanju deželnega sveta predsednik paritetnega odbora Rado Race. Skupna akcija se je omejila na to, ker je vsak drugače ocenjeval protestno gesto in njeno odmevnost, to pa še ne pomeni, da je prevladalo nesoglasje."

Igor Gregori

Obisk predsednika poslanske zbornice Pier Ferdinanda Casinija Pot spomina brez naših junakov

FOTO KROMA

lasti, je bilo v ozračju začetiti razkol med večinsko in manjšinsko skupnostjo glede tako pomembnega pravega dogodka. Odsotnost treh slovenskih županov okoliških občin je namreč za italijansko stran izvenel kot hud udarec, korak nazaj na poti dialoga, ki se je v zadnjih časih začel, skratka kot provokacija. Negodovanje je bilo občutiti s strani župana devinsko nabrežinske občine Giorgio Retta ("V bližnji preteklosti smo se potrudili, da bi jih na različnih ravneh zadovoljili...") in predvsem tržaškega župana Dipiaze, ki iz razkačenosti ni sploh želel komentirati odsotnosti treh kolegov. "Danes ni desnica tista, ki deli" je le izjavil. Razočaranje je bilo občutiti tudi s strani ostalih predstavnikov ustanov, nekateri pa so naše bazovske junake orisali s šovinističnimi, pravimi fašističnimi izjavami: "Smrt so si pač zaslužili. Ko bi danes tak atentat storili, bi jih gotovo obsodili na dosmrtno ječo".

V tako okolje je nato prispel sprevod s Casinijem na čelu. Spremljali so ga tudi slovenski senator Miloš Budin in deželni svetnik Tamara Blažina ter Igor Dolenc, ki so prisostvovali tudi svečanosti v Gonarsu.

Slednji so se nato odpravili tudi k spomeniku na bazovski gmajni, kjer so se štirim padlim poklonili tudi poslanca Ettore Rosato in Alessandro Maran, predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin, tržaški pokrajinski svetnik Dino Fonda, tržaški občinski

slimo, da bomo s tako izbiro še bolj prispevali k temu, da bodo v prihodnosti vsi izpopolnili obhod spominskih obeležij, tudi z obiskom spomenika na bazovski gmajni", je dejal senator, kateremu so predstavniki Društva Edinost skušali preprečiti dostop do spomenika, spričo polemike na njegovo politično linijo v zvezi z zadnjimi pozicijami, ki jih je zavzela Budinova stranka na vsedržavni ravni glede slovanskega ekspanzionizma. Društvo Edinost je bilo prisotno tudi z nabiranjem podpisov za petico predsedniku italijanske republike, v kateri podpisani zahtevajo spoštovanje bazovskiškim mučnikom.

V Rižarni se je Casini poklonil številnim žrtvam in glede odsotnosti slovenskih županov je pravno dejal, da "ko se skušajo premostiti stare zame in obenem oblikovati spomin, ki bi zaobjemal vse tragedije naše polpretekle zgodovine, je skoraj naravno, da človek naleti na različne občutljivosti. Kot predsednik poslanske zbornice ne ocenjujem zadržanja odsotnih županov, spoštujem pa njihovo mnenje", je dejal častni gost, ki je obenem tudi dodal, da je predstavljal njegov obisk v naših krajih le prvo etapo v sklopu celovitega pravega procesa, vendar "pred sabo imamo še veliko priložnosti tudi za srečanja s Slovenci in njihovimi simboli".

V petkovih popoldanskih urah pa je bil predsednik poslanske zbornice Casini tudi

javnih ustanov in oblasti, pa tudi verske predstavnike.

Sklepni dogodek Poti spomina v deželnem svetu je slovel na govorih, ki so jih imeli predsednik deželnega sveta Alessandro Tesini in predsednik F-Jk Riccardo Illy, ki sta soglasno podčrtala pomembnost pravega dogodka, ki je lahko prva postaja na poti pravih dejanj, katerim bi lahko v kratkem pristopila tudi Hrvaška, tako kot tudi širitev Evropske unije, ki bo lahko predstavljala novo ploščad, na kateri zgraditi dolgotrajne temelje medsebojnega sožitja. Prof. Raul Pupo se je v svojem posegu podal v razglabljanje zgodovinskih okoliščin, ki so globoko začrtale naše območje, spričo tudi "premične meje", ki je zaznamovala tragično usodo tukaj živečega prebivalstva. Zgodovinar je omenil tudi fašistično nasilje zoper Slovence in Hrvate in sporazum leta 1947, ki je bil posledica italijanskega napada na Jugoslavijo; spregovoril pa je tudi o fojbah, o nasilju jugoslovanske revolucije in eksodusu italijanseg prebivalstva iz Istre. Glede sprejetja zakona o dnevu spomina na eksodus in fojbe je Guido Brazzoduro, predsednik Združenj ezulskih organizacij, dejal, da ta dan noče biti uperjen proti nekomu, ampak želi, da bi se tako vsi seznanili s trpljenjem julijsko-dalmatinskih ljudstev.

V dvorani deželnega sveta je zadonela tudi slovenska beseda, saj je bil med govor-

Zborovska revija / Sv. Ivan pri Trstu

Primorska poje v znamenju evropske širitve

Letošnja izvedba pevske revije Primorska poje se odvija v luči pomembnih družbenih in političnih sprememb. Vsi, ki živimo na tem predelu slovenske zemlje, z zanimanjem pričakujemo 1. maj, ko bo Evropska unija sprejela novo članico, Slovenijo. Državna meja bo takrat odstranjena, priče bomo novim družbenim dinamikom v upanju, da bodo te pozitivno vplivale na življenje, ki je na tem koncu Slovenije in Italije v preteklosti veliko pretrpel. Kako pa ne prepoznati v tako pomembnem kulturnem dogodku, Primorski poje, predhodnico takega procesa čezmejnega pretakanja najvišje človekove dobrine, kulture?

Zborovska revija doživlja namreč letos svojo petintrideseto izvedbo. V vsem tem času je nudila možnost pevcem to stran in onkraj meje, da iz-

FOTO KROMA

povedujejo živo pričevanje ljubezni do slovenske pesmi. Povezovala je namreč pevce - najrazličnejših kakovostnih stopenj - od Portoroža do Trbiža preko Trsta in Goriške v času, ko je bila meja še zid med vzhodom in zahodom.

Prejšnjo nedeljo je v cerkvi pri Sv. Ivanu potekal prvi koncert Primorske poje v zamejstvu, ki je predstavljala obe-

nem tudi prvo pevsko srečanje s sakralnim sporedom. V bogati priložnostni brošuri, ki vsebuje spominske članke o reviji in dragocene zapise o jubilarjih, smo lahko prebrali seznam nastopajočih. Predstavili so se mešani pevski zbor Sv. Križ pri Trstu pod vodstvom dirigenta Albina Verginelle, mešani cerkveni pevski zbor Škedenj, ki ga vodi Iztok

Cergol (na sliki), ženska vokalna skupina Korala iz Kopra, katere dirigent je Anton Baloh, mešani pevski zbor Godovič pod vodstvom Tonje Lapanja Brenčič, mešani pevski zbor Janez Svetokriški iz Ajdovščine, ki ga vodi Stane Bešter, Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec iz Ljubljane pod vodstvom Gregorja Klančiča in komorni zbor Ipavska iz Vipave pod vodstvom dirigenta Matjaža Ščeka.

Nekateri zbori so nastopili na koru, drugi pa v prezbiteriju. Povezovalka nedeljskega srečanja je bila Katja Pasarit. Manifestacijo so tudi letos sooblikovali Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev Trst, Gorica, Videm, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst.

IG

OBVESTILA

VSE UDELEŽENCE potovanja z Novim glasom v Španijo, v Santiago in Kastilijo, od 20. do 28. aprila, naprošamo, da poravnajo celotne stroške potovanja najkasneje do petka, 2. aprila.

SKD BARKOVLJE (Ul. Bonafata 6) vabi v soboto, 20. t.m., ob 20.30 na otvoritev razstave, na kateri sodelujejo: Bernard Florenin - košare iz vrbe in ličja, Erik Vidali - kamniti izdelki, Adriana Damiam Azzolin - steklo tiffany, Augusto Longo - skrinje, Aldo Pettiroso - leseni izdelki, Bogdan Stopar - splošno mizarstvo, Marko Cividari - lesena skrinja. Večer bo popestril moški zbor Skala, ki

ga vodi Jasmina Gorjanc. Urnik razstave: v nedeljo, 21. marca, od 10. do 13. ure; od ponedeljka, 22., do petka, 26. marca, od 17. do 19. ure; v soboto, 27. marca, od 10. do 12. ure in v nedeljo, 28. marca, od 10. do 13. ure.

DAROVI

VSPOMIN na pokojno Marijo Grgič darujeta Marija in Silko 20,00 € za cerkev na Padričah.

OBSMRTI drage mame Marije Grgič daruje sin Oskar z družino 150,00 € za cerkev na Padričah.

VSPOMIN na svoje pokojne Križmančič darujejo družine Križmančič, Racman in Micali 50,00 € za cerkev v Bazovici.

Predavanje v Bazovici

Vplivi sonca na zemljo 9

posebej na naravo, na rastline in živali. Dostikrat je celo nevarno s svojimi močnimi žarki in sevanjem. Še posebej škodijo zemlji in še posebej raznim satelitom in astronautom t.i. bliski in nevihte, ki tako pogosto "razsajajo" tako v središču kot tudi na površini sonca. Tudi na satelitske in radio-televizijske signale močno vplivajo. Magnetizem in žarčenje sta posebej nevarna na severnem in južnem tečaju.

Zares zanimivo predavanje, ki se ga je, žal, udeležilo sorazmerno malo ljudi. Morda tudi zaradi premalo vabil in reklame. Tako po vsebini kot tudi zaradi načina podajanja snovi, nadvse zanimivo predavanje, za katerega smo bili iskreno hvaležni vsi udeleženci večera. Poslušanje snovi so nam namreč omogočale lepe skioptične slike in diapozitivi.

Iskreno smo hvaležni našemu dragemu gostu, dr. Pavlu Zlobcu, da si je rad vzel sicer prost večer in nam ga je tako bogato napolnil. Povezan je namreč že čez 20 let z Bazovico, kjer, prepričan sem, ne spremlja le pojave na soncu, ampak tudi vse velike spremembe, ki se dogajajo ne le v vesolju, ampak tudi v naši ožji in širši okolici.

Prav prisrčna Vam hvala in iskrena hvala tudi "dobrim ženam" za okusne in hrustljave "krostoljne", s katerimi smo se na koncu posladkali in v kratki, a prijetni družabnosti končali zares lep in bogat večer.

Žarko Škerlj

Tiskovna konferenca / Gregorčičeva dvorana

Društvo Edinost: odprimo "fojbi"!

Društvo Edinost je v sredo, 10. marca, sklicalo tiskovno konferenco, da bi javnosti predstavilo pobudo, ki se je pričela že v daljnih letih 1996/97. Ker pa je prihod predsednika poslanske zbornice Pier Ferdinanda Casinija na Poti spomina vzbudil v naši manjšini močan in soglasen odpor, zaradi njegovega popolnega neupoštevanja bazovske gmajne, simbola prvega antifašističnega odpora v Evropi, se je Društvo Edinost odločilo, da prisotnost častnega gosta izrabi tudi zato, da ga seznani z iniciativo izpred sedmih let.

Leta 1996 je društvo Edinost začelo z nabiranjem podpisov za petico, na podlagi katere podpisani (795 jih je) zahtevajo odprtje opuščene rudniškega jaška pri Bazovi-

FOTO KROMA

ci (Šohta) in kraškega brezna št. 149 (Bršljanovca) ter natančno preiskavo, ki naj bi ugotovila, koliko trupel je bilo "vrženih" v vsako od obeh brezen" in da bi se ugotovila istovetnost oseb, katerih posmrtni ostanki bodo najdeni. To

zato, ker "se že več desetletij na osnovi trditve o tem, koliko ljudi naj bi bilo leta 1945 ubitih in vrženih v kraška brezna, nasprotuje slovenski manjšini pravica do zaščite, kakršno predvidevajo Ustava italijanske republike, Posebni

statut iz leta 1954 in druge mednarodne pogodbe", a tudi zato, ker obe "fojbi" "izkoriščajo za hujskanje k narodnostni mržnji".

Kot je pojasnil prof. Samo Pahor, predsednik Društva Edinost, je sam nekdanji predstavnik italijanske desnice Giorgio Almirante zahteval odprtje bazovskega šohta, Giulio Andreotti pa je temu nasprotoval, saj "je točno vedel, da ni v fojbi nikakršnega trupla", je dodal prof. Pahor, ki je tudi podčrtal podporo peticiji s strani deželne svetnice iz vrst Marjetice Mirka Spazzapana.

Na novinarski konferenci je bila prisotna tudi predstavnica združenja La Nuova Alabarda, Claudia Cernigoi, ki je prisotnim spregovorila o neosnovanih stereotipih bazovske fojbe, ki so postali del italijanskega čutenja ter ovira za mirno sožitje med slovenskim in italijanskim narodom.

Tržaška univerza

Sergio Romano o Evropi

Dolgoletni italijanski veleposlanik, odličen poznavalec svetovnih razmerij in avtor jasnovidnih analiz o mednarodnih odnosih v osrednjih tiskanih medijih, Sergio Romano, se vsako leto vrača na Tržaško univerzo.

Na povabilo Združenja študentov političnih ved je v četrtek, 11. t.m., v poznih popoldnaskih urah predaval na temo *Evropa med iraško krizo in novo širitvijo Evropske skupnosti*, ki se je je lotil z opisom dvojnega razhajanja: med Novo in Staro celino, na eni strani, in med evropskimi državami, na drugi.

Prvo je postalo še posebej razvidno ob koncu hladne vojne, ki je pet desetletij ta-

ko ali drugače prispevala, da se vezi med obema stranema Atlantika, kljub občasnim nesoglasjem, niso zrahljale. Odkar ni več 'starega sovražnika', so prišli na dan različni kulturnopolitični nazori, ki jih je enotni strah dolgo zakril ali vsaj postavil v ozadje. Padec 'vzhodnega bloka' je zato sprožil to stran in on stran luže dve povsem divergentni reakciji. Medtem ko so evropske države računale, da bo v novem svetovnem okviru zaživela učinkovitejša mednarodna skupnost, ki bo imela tudi več pooblastil, so ZDA končno zadihale in začele nastopati na svetovni sceni kot edina velesila. Zgodovina pa uči, da so velikani v visoki

politiki lahko nevarni, če ne najdejo na svoji poti primerne ključevalca, je nadaljeval bivši diplomat. Evropa se je v tej vlogi izkazala za ne močno in trenutno brez prave skupne volje, da bi omogočila uresničitev novega ravnotežja svetovnih sil. Vojaški poseg v Iraku je prispeval k zaostrovanju druge delitve, t.j. znotraj Evrope same, in sicer med tistimi vladami, ki so odkrito kritizirale ameriško potezo, in tistimi, ki so ga podprle. Evropska rana se je leto zatem vendarle delno zacelila.

Pereč problem evropske notranje politike predstavlja tudi odlašanje dokončne sklenitve evropske ustavne pogodbe in pomanjkanje skupnega formalnega nastopa v zunanjih zadevah, ki bo, po Romanovem mnenju, še težje dosegljiv v Evropi s 25 članici.

AL

SSG / Okus po moškem spet na odru

Slovensko stalno gledališče vabi ljubitelje gledališke umetnosti na ponovitev monodrame *Okus po moškem*, dramatizacije istoimenskega romana hrvaške pisateljice in publicistke Slavenke Drakulić, ki je tržaški odrski krst doživela februarja 2002 v izbrušeni režiji Marka Sosiča in psihološko skrbno izdelani igralski interpretaciji Maje Blagovič. Protagonistka z umirjenostjo, iz katere seva vsa grozljivost bolne duševnosti, podrobno izpoveduje, kako je z umorom in celo z zaužitjem delčkov telesa dosegla popolno spojitve z ljubljeno osebo in se tako z njo večno povezala. Shrljiva monodrama o usodnem binomu Eros-Tanatos bo uprizorjena v pododruju Kulturnega doma v Trstu v sredo, 17. t.m., ob 20.30 (vstopnina 5 evrov).

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi vse prijatelje petja na tradicionalno revijo otroških in mladinskih zborov

PESEM MLADIH

v nedeljo, 21. marca 2004, ob 16. uri na Pomorski postaji v Trstu

OB 25. OBLETNICI DELOVANJA

vabi

SKLAD MITJA ČUK

na KONCERT SLOVENSKE PESMI SKUPINE

ODMEVI

v petek, 19. marca 2004, ob 20.30 v cerkev sv. Jerneja na Opčinah

V slovenskih občinah ni prostora za slovenske lepake

Podjetje, ki sta mu slovenski občini Doberdob in Sovodnje zaupali nalogo, da razobeša lepake na za to namenjene prostore v občinah, že nekaj mesecev ne sprejema več lepakov za slovenske kulturne prireditve. Kot vzrok navajajo, da ne razpolagajo s prostori, ker je Nacionalno zaveznštvo (Alleanza nazionale) za dalj časa rezerviralo večino prostorov za strankarske lepake. Sprašujemo se, ali ne bi bilo bolje, ko bi se slovenski občini povezali in sami opravljali to službo (isto velja za občino Števerjan) in da bi namenile določen odstotek razpoložljivih prostorov za lepake krajevnih kulturnih in drugih pobud. Nedopustno je namreč, da slovenske organizacije ne morejo oglaševati kulturnih prireditev v slovenskih krajih, ker za to namenjene prostore sistematično zasedajo multinacionalna podjetja in italijanske stranke s svojimi velikimi lepaki.

Goriška občina "skrbi" za kulturne ustanove

Goriški občinski svet je s sklepom z dne 15. decembra 2003 določil, da morajo plačevati občinski davek na nepremičnine (ICI) tudi kulturne ustanove in društva, ki imajo v uporabi prostore za društveni sedež ali za kulturne dejavnosti. Do sedaj so bile tega davka oproščene. Lep prispevek kulturnim ustanovam!

10 Svetniška skupina SSK Doberdob vabi

ČETREK, 18. MARCA 2004

Goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti bo v petek, 19. t.m., ob 20. uri priredilo srečanje s prijatelji in somišljeniki v Doberdobu v novih prostorih sedeža SKD Hrast (za cerkvijo). Na srečanju bo prisoten tudi naš deželni svetnik Mirko Špacapan.

Za Slovence v Italiji so naslednji meseci bistvene važnosti in prelomnega značaja. S 1. majem bo namreč v veliko evropsko družino vstopila tudi naša matična domovina. To je za Slovenijo in vse Slovence nadvse pomemben dogodek, ki bo po prvem odločilnem koraku, osamosvojitvi iz leta 1991, našo matično domovino dokončno vključil v evropske integracijske tokove. Kljub duhu odprtosti, ki veje iz priprav na 1. maj, se moramo (zaenkrat še) zamejiti še vedno soočiti s problematiko sprenevedanja uradnih italijanskih oblasti glede dodeljevanja legitimnih pravic, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb, naši manjšini. V zadnjih tednih se je poleg tega v italijanski vsedržavni javnosti dvignil val zgodovinskega revizionizma, ki sistematično zamlčuje dvajsetletno trpljenje primorskega življa v obdobju fašistične strahovlade. Glede na to, da so pred vrati skorajšnje volilne preizkušnje na občinski ravni, bi bilo umestno se pogovoriti o nastali situaciji in do sedaj opravljenem delu na krajevni in pokrajinski ravni. Posebej se bomo seveda dotaknili problematike reševanja težav, ki tarejo naše občane. Velikodušno bomo sprejeli vsak predlog za nadaljnje delo. Če menite, da bi v doberdobski občini lahko kaj izboljšali ali spremenili, pridite na srečanje, da se o vsem tem skupaj pomenimo. Vljudo vabljeni!

Annamaria Ducaton v Galeriji Ars na Travniku

V četrtek, 18. marca 2004, bo ob 18. uri odprtje razstave tržaške slikarke Annamaria Ducaton. O njej in njenem opusu bo spregovoril dr. Saša Quinzi, nastopil pa bo tudi duo Romina Basso-mezzosopran in David G. Leonardi-klavir. Razstava bo odprta do 16. aprila letos.

Ljudje nismo vsi enaki, med sabo smo različni, in vendar potrebujemo drug drugega: nihče od nas ne more živeti sam. To bogato življenjsko sporočilo so res številni otroci in starši na sproščen in prepričljiv način doživeli prejšnji ponedeljek, 8. marca, v domu Franc Močnik v Gorici.

Na večeru, ki so ga organizirali študijsko raziskovalni forum za kulturo, Skupnost družin Sončnica, pastoralno središče sv. Ivana in skupina staršev v sodelovanju z Mo-

horjevo družbo Celje, je bil prisoten Claudio Imprudente, publicist in angažiran kulturni delavec, urednik revije Accaparlante, predsednik bolonjskega Centra za dokumentacijo handikapa ter vsestransko dejaven in zanimiv človek. Od rojstva živi na vozičku; ker ne more govoriti, komunicira z očmi: na prozorni tabli iz pleksiglasa, na kateri so zalepljene črke abecede, s pogledom pokaže, kar hoče povedati, spremljevalec pa mu "posoja" glas in tako "prevaja" njegove misli. Im-

Predstavitev "Zborovskih pesmi" Patricka Quaggiata v Kulturnem centru Bratuž

Prva zbirka mladega skladatelja

"Danes je poseben praznik!" je rekel priznan slovenski skladatelj mlajše generacije in dirigent Ambrož Čopi v četrtek, 11. marca, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. To je bil praznik našega zborovskega petja, naše kulture, sploh naše skupnosti, ki je živa in življenjska. Predstavljena je namreč bila prva zbirka zborovskih skladb za mešani, ženski, moški in mladinski zbor 21-letnega skladatelja Patricka Quaggiata, talenta, ki je zrasel na naših tleh in se krepko uveljavlja.

Redkokdaj se zgodi, da se tako mlad skladatelj lahko ponosa z zbirko; Zveza slovenske katoliške prosvete pa je za Patricka to upravičeno storila ne le zato, ker naši zbori radi segajo po njegovih skladbah, ampak predvsem zato, ker so res kakovostne in je opus že kar zajeten. Zbirka je izšla marca letos in vsebuje sedemnajst skladb, ki sta jih notografiral avtor in Jernej Rustja. V prvem delu so posvetne, v drugem sakralne, v tretjem pa priredbe slovenskih ljudskih naprevov. Izdajo je podprlo Ministrstvo za kulturo RS, tiskala pa jo je Grafica goriziana.

Goriški večer je bil posebno slovesen in obenem družin-

Patrick Quaggiato in Ambrož Čopi nazdravljata (foto DP)

ski. Na njem so s pesmimi, ki jim jih je posvetil mladi glasbenik, nastopili pevska skupina Musicum in mešani pevski zbor Štandrež pod vodstvom Davida Bandellija, pevska skupina Sraka in mešani pevski zbor Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja. Večer je povezoval Jan Leopoli.

Vesetje do glasbe spremlja Patricka že od mladih nog. Doštudiral je peti letnik klavir-

ja, nato pa se posveča svoji veliki ljubezni - tolkalom. Poje v MePZ Štandrež, MePZ Lojze Bratuž, Komornem zboru Nova Gorica; je član godbe na pihala v Trziču in Krminu, sodeluje pa tudi pri priložnostnih zasedbah in s pavkami v raznih orkestrih. Po študiju računalništva na tehnično-industrijskem zavodu Jurij Vega v Gorici nadaljuje glasbeni študij na konservatoriju Giuseppe

pe Tartini v Trstu, in sicer zborovsko kompozicijo in zborovodstvo. Že nekaj let mu je dirigent in skladatelj Ambrož Čopi dragocen mentor in prijatelj. Tudi zato, ker Quaggiata spremlja in pozna, je na večeru rad spregovoril o njem. "Zborovska glasba danes ni v milosti," je povedal Čopi. In vendar se je tako mlad skladatelj odločil za to vrsto; "njegove skladbe niso le notografirane, ampak najprej pete". Tudi to kaže na dejstvo, kot je rekel Čopi, da je Quaggiato že sedaj "zrel skladatelj". Zbirka vsebuje skladbe, ko je avtor kot samouk še iskal svojo pot, pa tudi današnje, "ko zavestno hodi poti skladatelja". Njegova ustvarjalnost je "izrazito vezana na slovensko besedo s poudarkom na goriški poeziji." To je "eden najplodovitejših mladih primorskih ustvarjalcev in najbrž eden redkih, ki se lahko pohvali s tako obsežnim zborovskim opusom pri enaidvajsetih letih". O Quaggiatu je Čopi še povedal, da je "iskren in zvedav, kar ga vodi do novih rešitev in zvokov." Navezuje se na tradicijo: "Nič narobe!... Išče svoj zvočni svet, lastno pot." Na koncu je Čopi zaželel Quaggiatu, da bi njegova glasba ne bila "preveč vpeta v zmožnosti izvajalcev...", temveč da mu bo vodilo in vzgib glasba sama, v kateri in s katero se bo kot umetnik lahko popolnoma poistovetil, izdajatelj pa je izrazil posebno spoštovanje, "ker spodbuja slovensko ustvarjalnost." V imenu ZSKP je Franka Žgavec podarila Patricku zbirke pesnikov Alojza Kocjančiča, Majde Artač in Jurija Paljka, da bo imel vire, iz katerih črpati navdih. Patrick sam pa je po res dolgem in posebno toplem aplavzu povedal, da mu je v največje veselje, ko zbori izvajajo njegove skladbe. DD

Claudio Imprudente v domu Franc Močnik

Nihče ne more živeti sam

prudente piše knjige, se srečuje z osnovnošolskimi otroki, se sooča z višješolsko mladino, rad govori s starši, se udeležuje izpopolnjevalnih tečajev učiteljev in profesorjev, večkrat ga vabijo tudi na razne televizijske oddaje. Stalno potuje, obiskal je nad tri tisoč šol in župnišč po vsej Italiji; rad ima italijanske trge, rad govori z najrazličnejšimi ljudmi in zna biti res prijeten sogovornik. Z dobršno mero zdrave avtoironije promovira kulturo, ki bi na prvo mesto postavljala osebo in vrednotila njegovo drugačnost. Zakaj? Da bi na tem svetu vsi lahko našli svoje mesto pod soncem, da bi tudi "drugačni" prišli iz sence ter živeli z radostjo in zaupanjem. Odločno zavrača italijanski izraz "disabile", ki se uporablja za prizadete, pomeni pa "nesposoben"; raje se predstav-

lja kot "divers-abile", "drugače sposoben".

Ob evropskem letu prizadetih je Mohorjeva družba Celje lani izdala prevod ene najbolj znanih Imprudentevih pravljic, *Kralj 33 in njegovih 33 zlatih gumbov*, ki je v Italiji izšla pred desetimi leti. Za slovenski prevod je poskrbela Valentina Pavio, verze pa je poslovenil Tone Pavček. Izredno lepo ilustrirana pravljica, ki jo je mogoče brati in razumeti na več ravneh, govori o vladarju Yemaha, Kralju 33, ki se je moral v času 30 dni, 30 noči, šest ur in enega vzdihla naučiti vladata pravilno. Najprej se je odločil, da bo z vsemi ravnal enako: iz zlate kletke je izpuštil kanarčka, prav tako je želel vrniti svobodo postrvi v kristalni vazi in jo z okna spustil v prazno... Kmalu so se ga živali in ljudje začeli izogibati.

Žalosten se je zaprl v stolp. Na koncu je le razumel, da je ptiček rojen, da leti, ribica pa, da plava. Vsakdo naj živi življenje, za katerega je bil ustvarjen.

Pravljica je živahna in duhovita, bralca vabi k aktivnemu in ustvarjalnemu branju. Podobno je bilo na večeru, ko je avtor s pomočjo spremljevalca Lorenza, oblečenega v Kralja 33, hudomušno spodbujal res številne otroke in jih ljubeznivo izzival z vprašanji. Radi in kar sproščeno so so-

delovali ter s preprostimi primeri razumeli, da obstajajo tudi drugačne človeške perspektive, take, na katere do sedaj verjetno še pomislili niso. Res, nihče ne more živeti sam.

Zbrani so tudi slišali pesem o "prijatelju na štirih kolesih", ki jo je napisal Imprudente in so jo izvajali tudi v Bruslju. Vsaka avtorjeva beseda odganja strah pred različnim in z veliko širino vzbuja pogum biti solidarni.

DD

Otvoritev trgovine Terpin agri&garden v ul. III Armata

Podjetje Terpin tudi za vrtnarstvo in dom

FOTO DPD

V jutranjih urah sobote, 13. t.m., so slovesno predali namenu obnovljene, razširjene in posodobljene prostore trgovine Terpin v ulici III. Armata v Gorici. Odslej bodo imeli kupci na razpolago veliko izbiro kmetijskih strojev in rezervnih delov, vsega potrebnega za kmetijstvo, vinogradništvo, dom in vrtnarstvo.

Svečanost je s pesmijo uvedla vokalna skupina Provox iz Vrtojbe, nakar je Simon Terpin pozdravil prisotne v imenu delniške družbe Terpin import-export in sploh vse velike družine Terpin, ki se je zbrala ob dogodku. Marjan Terpin je povedal, da korenine družinskega podjetja segajo v leto 1927, ko se je ded

Franc odločil, da iz kolona postane trgovec. Podjetje se je sčasom razvijalo in danes se sooča z novimi potrebami in razsežnostmi. Prav v luči vstopa Slovenije v Evropsko zvezo želi namreč razširiti svoje delovanje in ponuditi vsej Primorski to novo dejavnost. "Gorica lahko spet postane to, kar je bila pred prvo

svetovno vojno," je prepričano povedal Marjan Terpin, ki vidi perspektive tudi gospodarskega razvoja v sodelovanju z območjem Nove Gorice. O podjetju je njegov večdesetletni vodja še povedal, da njegov glavni posel ostaja izvažanje kmetijskih strojev v države nekdanje Jugoslavije, saj zastopa vodilne italijanske tovarne. "Podjetje ima stare korenine," je še povedal Terpin in z zadovoljstvom dodal, da se jim za prihodnost ni treba bati, saj so njegovo upravo vzeli v roke štirje otroci, Simon, Matej, Vlasta in Janez. Po zaslugi teh in dobrih sodelavcev si Terpinovi obetajo še nadaljnji razvoj.

Štandreški župnik Karel Bolčina je nato blagoslovil trgovino, njeno delovanje in vse, ki bodo v njej delali, še prej pa se je zahvalil števerski družini, ki skrbi, da Štandrež ohranja svoj kmečki obraz. Na vrsti je bil še rez traku, nakar pa so si številni navzoči ogledali bogato obložene police in prostore ter ob zvokih harmonike nazdravili v veseli družbi pod šotorom.

OBVESTILA

UDELEŽENCE POTOVANJA z Novim glasom v Španijo, Santiago in Kastilijo, ki bo od 20. do 28. aprila, naprošamo, da poravnajo celotne stroške potovanja najkasneje do 2. aprila.

MLADINSKI KROŽEK društva F.B. Sedej iz Števerjana prireja izlet v Vajont v nedeljo, 21. marca. Startali bomo ob 7. uri s trga Svobode, prihod predviden ob 20. Cena 12,00 € (avtobus+vodič), po želji kosilo 15,00 €. V petek, 19. marca, ob 20.30, bo v dvorani Sedejevega doma posvet o tragediji Vajonta ter obrazložitev izleta. Informacije: Aljoša (333 5932 444) in Katja (333 1499177).

ŽUPNIJI RUPA-Peč in Gabrje Vrh vabita v ponedeljek, 22. marca 2004, ob 20.30 v župnijske prostore v Gabrje na predavanju z naslovom *Trpljenje: prekletstvo ali odrešenje?*, ki ga vodi p. Mirko Pelicon v sklopu predavanj Vsak je svoje sreče kovač.

PD RUPA-Peč vabi na izlet v deželo Emilijo in srednjeveško Lucco od 25. do 29. avgusta. Ogledali si bomo rojstni kraj Verdija, Leonarda Da Vincija ter čudovite gradove Napoleonove soproge. Med potovanjem bomo večkrat imeli priložnost okusiti tipične dobrote te zemlje. Informacije: 0481 882285.

SCGV Komel in DAMS: seminar o slovenski glasbi 20. stoletja

V pričakovanju vstopa Slovenije v EU bo videmska univerza oz. goriška fakulteta DAMS v sodelovanju s Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel pripravila enodnevni seminar, posvečen slovenski glasbi 20. stoletja s posebnim poudarkom na glasbenih obmejnih področjih. Na seminarju, ki bo 24. marca v prostorih fakultete v ulici Diaz, bodo spregovorili docenti ljubljanske akademije in predavatelj DAMS-a. Srečanje se bo končalo s koncertom v Centru Bratuž. Med izvajalci so priznani glasbeniki iz naše dežele in komorne skupine Mednarodnega centra za glasbo in umetnost ArsAtelier. Temu prvemu koraku naj bi v prihodnje sledila redna študijska srečanja v osvetlitvi silnic, ki so in bodo delovale v kulturnem dogajanju na slovensko-italijanski meji.

SKPD MIRKO FILEJ GORICA
ODER 90

Tone Partljič

GOSPA POSLANČEVA

KOMEDIJA V 10 SLIKAH

REŽIJA Jože Hrovat

PREMIERA: nedelja, 21. marca 2004, ob 17.30
PONOVI: sobota, 27. marca 2004, ob 20.30

Kulturni center Lojze Bratuž,
Drevored 20. septembra 85, Gorica

Toplo vabljeni!

Gorica, 1. maj 2004

Evropska obzorja in naš prostor

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO
vabi na predavanje

SKUPNO MESTO IN EVROREGIJA

(v slovenščini)

Gosta večera bosta **Damijan Terpin**, odbornik za čezmejno sodelovanje občine Gorica, in **Marko Marincič**, odbornik za čezmejno sodelovanje goriške pokrajine

Torek, 23. marca 2004, ob 20.30

Kulturni center Lojze Bratuž,
Drevored 20. septembra 85, Gorica

JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKE KULTURNI DRUŠTEV
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

35. PRIMORSKA POJE

■ Gorica, nedelja, 28. marca 2004, ob 17. uri
Kulturni center Lojze Bratuž

NASTOJAJO: Vokalna skupina Rihemberk, ŽPZ Poljubinj, MoPZ Fran Venturini - Domjo, Mešani mladinski pevski zbor Trst, MePZ Igo Gruden - Nabrežina in MePZ Jacobus Gallus - Trst
SOPRIREDITELJA: MePZ Lojze Bratuž in MoPZ Mirko Filej

■ Štandrež, nedelja, 4. aprila 2004, ob 17. uri
Župnijska dvorana Anton Gregorčič

NASTOJAJO: ŽPZ Večernica - Ajdovščina, MoPZ Šimen Golja - Kneža, Vox Ecumenica - Trst, MePZ Ignis - Postojna, Lovski PZ Dekani in MePZ Obal'ca - Koper
SOPRIREDITELJ: Prosvedno društvo Štandrež

Zadnje predavanje SD Sončnica

Vzgoja za zdravo spolnost

Vzgoja za zdravo spolnost pri otroku in mladostniku naj bo zasnovana na spoštovanju in odgovornosti. Otrok se bo vzgajal ob osebah, ki jim zaupa in ga imajo radi. Pozorno opazuje starše in od njihovega odnosa se uči za bodoče zakonsko življenje. Starši naj se pri oblikovanju spolne identitete mladostnika zavedajo, da vzgajajo predvsem z zgledom, in naj gradijo na odnosu, ki temelji na poučenosti, usmerjanju in pogovoru.

To so vodilne misli, ki jih je 9. marca profesorica zdravstvene vzgoje Julijana Bekš razvijala v zadnjem letošnjem predavanju. V uvodu je najprej podala opredelitev zdrave spolnosti. Le-ta vključuje odgovorno obravnavanje spolnih vsebin, odgovorno uravnavanje rojstev in spoštovanje do druge osebe in njene rasti.

Oba starša se morata glede medsebojnih odnosov truditi, da dosežeta ravnovesje, tudi na spolnem področju. Sprejmeta naj svojo drugačnost, ki se kaže v različnem hormonskem dogajanju v ženski (tlača žerjavica), v kateri se duša ne more ločiti od telesa, in moškimi (goreča slama). Pot do ravnovesja ni enostavna in treba je tudi prek bolečih pogovorov, potrežljivosti in zaupanja. Dobrodošel je tudi humor.

Vzgoja za zdravo spolnost se začne z rojstvom in se prek ljubkovanja in dojenja nadaljuje v kasnejših mesecih. Tako dobi otrok občutek varnosti in sprejetosti, kar gradi njegovo samopodobo. Otroci so pozorni na odnos med staršema: kako ona sprejme sebe in kako se on uveljavi, nato kako se oba pogovarjata in odgovarjata na njihova vprašanja. Glede spolnosti naj starši dajajo tak odgovor, da ga v kasnejših letih samo dopolnjujejo. V puberteti in adolescenci mora

mladostnik najprej vzpostaviti odnos do samega sebe. V tej dobi lahko zapade v samozadovoljevanje, ki ga ne gre posebno poudarjati, saj raziskuje svoje telo. Starši naj v tej dobi spoštujejo mladostnikove izbire (obleke, šola), mu postavljajo meje, mu govorijo o njegovih šibkostih, predvsem pa o prednostih in uspešnosti.

Govornica je nato posredovala nekaj statističnih podatkov glede spolne dejavnosti mladih, tudi glede na posebno okolja in situacije (versko okolje, spori doma, ločitve, pobeži zdoma, šport). Njene ugotovitve so potrdile, da so otroci in mladostniki pogojeni od okolja, kulture in spola in to, da danes otroci veliko prej telesno dozori kot duševno. Raziskave so pokazale, da o spolnih zadevah zvedo prej od prijateljev in revij, šele nato od staršev, medtem ko bi bilo najbolje, ko bi bili poučeni od staršev, šole, knjig in strokovnjakov. Starši naj sledijo rasti otrok budno in pozorno, o spolnosti naj govorijo nevsiljivo in na splošno (ne o svoji spolnosti), ker to otroci bolje sprejemajo, pogovarjajo naj se z njimi o zaljubljenosti in o gledanju na spolne odnose, pri čemer naj poudarjajo, da mora odnos temeljiti na ljubezni, pozornosti, sprejemanju drugega in skrbi za njegovo rast. Naj ne dajajo moralnih negativnih sodb in naj dopustijo, da ima mladostnik spolni odnos, vendar naj ga nagovarjajo, da začne te odnose čim kasneje, in ga spodbujajo, naj raje bolj spozna svojega partnerja.

Govornica je omenila tudi umetne in naravne kontracepcijske metode, med katerimi je poudarila predvsem naravne, ki imajo manj stranskih učinkov. Nazadnje je obravnavala še razna spolna vnetja.

Harjet Dornik

Sedma številka Pastirčka

Pomladni klici in postni sklepi

Čeprav se zima še trdno oklepa naših krajev, žari nova, sedma številka Pastirčka za mesec marec v razigranih pomladnih zvokih. Beli zvonček brez kemblja v pesmici V. T. Arharja tiho napoveduje pomlad; v veselje najmlajših bralcev simpatična mucka Miki in Kiki, porojena iz domišljije Danile Komjanc, že pridno prekopavata in zalivata vrt, da bo vse nared za zgodnje sajenje. Njima bi koristili knjigi Mali vrtnar in Vrtnarjenje v vseh letnih časih, ki ju Na knjižni polici razkazuje Ana Rupil. Prve nežne cvetke so že vzklike iz zemlje; sinice, kosi, lastovice že pojejo in gnezdi jo v dopolnjevanju Prihaja pomlad Karmen Smodiš. Vsa zadovoljna je tudi kokoška Putka, ki je v pesmici Zlate Volarič znesla debelo jajce, katerega se veseli deklica Tanja, pa tudi ponosni petelinček. Drobni cvet, znanilec pomladnega prebujenja, je iz zlobne zakrknjenosti prebudil celo čarovnico, ki je, kot pravi pomenljiva pravljica Marize Perat, v svojo temno kotanjo spet pričarala sonce in se odločila, da bo, kot nekoč, rada pomagala ljudem. Sprehod po cvetočem vrtu osrečuje malo mami in njeno punčko, ki ju je izrisala spretna roka Paole Bertolini. Med brenčecimi čebelami in lahkim poletavanjem metuljev skaklja tudi njen zajček, ki bo s pomočjo bistrih oči in glavice pojedel mnogo treh in štiriperesnih delteljic. Vigred prežarja tudi nekatere izmed risbic, ki so jih na Pastirčkovo uredništvo poslali navdušeni mali risarji; sedaj lepo dopolnjujejo triindvajset zapisov učencev iz raznih krajev Goriške in Tržaške (Trebč, Milj, Domja, Trsta) z

raznolikimi vsebinami, od opisov lastne družine, igrač, priljubljenih živali, pa do minulega pusta, ki se je spoštljivo umaknil postu. Prav kakšen naj bo post, zelo povedno spregovorita rubriki (koristni tudi za odrasle!), barvni strip Stop razvade in Nevidno ogledalo. Še prikupni Paco, iznajdljivega Walterja Grudine, je sklenil, da bo kar tiho, ker je post čas za "robe šerje". Superkuhar Hari pa kljub postu nazdravlja pomladi z jogurtovim kolačem.

Kako in zakaj se je voda zahvaljevala Stvarniku, bodo bralci spoznali iz zapisa Voda se pogovarja z Bogom. Pastirčkovi hudomušni, a tako zelo življenjski svetniki pa tudi tokrat vodijo do pravih ravnanj in spoznanj.

Mesečno srečanje s časnikarjema Mihom in Tino pojasnjuje Pastirčkovim dopisnikom, kako je treba pisati intervju, da je čimbolj zanimiv in učinkovit. Z njim si bo kak obetavni mladi avtor lahko prisvojil naslov Časnikar meseca, kot si ga je za mesec marec pridobil Samuel Devetak, petošolec OŠ P.B. Domen iz Sovodenj, s spisom Novo leto mi je prineslo očala. Prirčne čestitke!

Ljubiteljem živali kuža Pazi predstavlja glavne značilnosti osla in zebre, ki ju prštevatemo k družini kopitarjev; čarovniškimi vajencem pa učitelj Robert razkriva trik o stolčeni uri.

Mali in veliki bralci, le vzemite v roke sedmo številko Pastirčka; ne bo vam žal za uporabljeni čas, dobro ga boste unovčili, ker je v njej, kot vselej, veliko vedrine, zanimivosti, poučnosti in modrih resnic!

Iva Koršič

11

ČETRTEK,
18. MARCHA
2004

Odmevna kulturna prireditev v Celovcu

Koroška je spet pela

FOTO DP

„... čeprav poje pravzaprav vedno,“ je rekel predsednik KKZ dr. Zerzer, ki je na nedeljski prireditvi v Celovcu pozdravil številne imenitne goste, med drugim ljubljanskega pomožnega škofa Urana, krškega kanclerja Krištofa, msgr. Čegovnika in Marketza, konzula RS Jovana in nekdanjega gen. konzula Jeraja ter predstavnike kulturnih, gospodarskih in političnih organizacij na Koroškem, v Sloveniji (državno podsekretarko na Ministrstvu za kul-

turo gospo Domjan) in na Primorskem (predsednika Zveze slovenske katoliške prosvete Paulina).

Hiša Doma glasbe je bila, kot ponavadi za to prireditev, polna. Letošnji osrednji koncert Krščanske kulturne zveze je bil nekoliko drugačen kot doslej, ko so nastopali številni zbori. V prvem delu je namreč z devetimi skladbami (med njimi ljudske iz Benečije, Režije, Zilje in Savinjske doline) pod vodstvom izkušnega dirigenta Hilarija Lav-

jajoče prireditve je nosil ime *O tebi pojem, pomlad*. Krstna izvedba recitala, ki sta ga v sodelovanju ustvarila pesnik Tone Kuntner (ki je vseh devet pesmi najprej recital) in skladatelj Jože Ropitz (Primorcem poznan po nabožnih pesmih, mašah in večernicah - npr. Reke mojega življenja), je navdušila prav vse v dvorani. V prvi vrsti pa je navdušila skladatelja, ki je navdih našel v knjižici *Mati Slovenija*, v kateri Kuntner govori o pomladi - in to pomlad je prenesel

tudi na koroška tla.

Precej dela in vaj je bilo potrebnih, da so se uskladili nastopajoči zbori Gallus, Otroški zbor Mohorjeve ljudske šole in zbor Višje šole za gospodarske poklice in Slovenske gimnazije. Vse pa so spremljali še instrumentalisti, učenci slovenske glasbene šole; najmlajša, violinistka Ana Popotnig, ima šele osem let.

Na koncu, ko so otroci Mohorjeve ljudske šole med poslušalce razdelili risbice na temo pomladi, se je pesnik Tone Kuntner vsem nastopajočim in poslušalcem zahvalil s pesmijo o LUČI, ki nam je dala upanje, da gre kljub občasnim težavam slovenstvo na Koroškem naprej...

Povejmo še, da se je na poti v Celovec zbor Hrast ustavil v Žabnicah, kjer je s pesmijo sodeloval pri nedeljskem bogoslužju. To je daroval župnik Dionizij Mateu-cig, ki se je zboru zahvalil za lepo petje in obogatitev obreda. Po maši so se doberdobski pevci postavili blizu mogočne lipe pred cerkvijo in se poslovlili od lepo zasnežene žabniške pokrajine s priljubljeno pesmijo Lipa. RB

Polemike

Eksodus, storilci in žrtve

ponovi-la in vro-ku slabe-ga leta je me s to zapustilo prek 30.000 ljudi. Italija, ki je dotlej opogumljala Puljčane, naj vztraja-jajo, je ob zapeča-tenju u-

V polemiki z Jolko Milič v PN (17.1.2003) je g. Vitko Kogoj, med ostalim, dejal, da v primeru eksodusa ne bi mogli govoriti o optantih, ker prizadeti niso imeli možnosti izbire, ampak so morali, če niso bili privrženci nove oblasti, enostavno pobegniti, če niso hoteli tvegati življenja ali postati drugorazredni državljani. Mimo dejstva, da je večina migrantov lahko odšla ravno na podlagi mednarodnih dogovorov o optiranju, menim, da je eksodus tako kompleksen pojav, da terja nekoliko širšo osvetlitev.

Prvi val odhoda Italijanov iz bivše JK se je npr. zgodil po zlomu fašistične Italije (1943), ko je čez noč, še preden bi se začel kak pregon, odšla večina novodošlih kompromitiranih oblastnikov (financarji, karabinjerji, učiteljsvo itn.), ki naj bi se jih nabralo v dvajsetih letih fašizma za okrog sto tisoč. Teh ne bi mogli šteti za begunce, ker so se večinoma vrnili tja, od koder so prišli. Istega leta (1943) so Nemci, po silovitem anglo-ameriškem bombardiranju Zadra, ki je mesto skoraj zravnilo z zemljo, prepe-ljali glavino preživelih (več tisoč ljudi) v Italijo. Tudi teh migrantov niso pregnale nove oblasti, ker jih pač takrat še ni bilo, in so tedaj Zadar upravljali Nemci. Ob koncu vojne so Reko in druge kraje začeli zapuščati premožnejši sloji v strahu pred maščevanjem zmagovalcev kot tudi pred komunizmom, od katerega si niso mogli obetati nič dobrega. Pospešek eksodusu z Reke je potem dodala še Italija, ko je prek CLN (Comitato di liberazione nazionale) delila po mestu poziv (22.9.1945), "da naj vsi skupaj zapustijo mesto, potem ko bo konferenca za mir proglasila svojo odločitev (o priključitvi Reke k Jugoslaviji) za dokončno. Z našim odhodom, meščani, bo problem Reke ostal nerešen in na dnevnem redu...(!)" V strahu pred ponovitvijo zloma, ki ga je z eksodusom doživela Reka, so nato oblasti uvedle več ukrepov, da bi se to ne ponovilo v Istri (odlok o zaplembi premoženja odhajajočih, omejevanje pravice do optiranja na prebivalce italijanskega porekla idr.). Vendar, ko je potem (1947/1948) postalo jasno, da bo Jugoslaviji pripadel tudi Pulj, se je zgodba

sode mesta, prek časopisa *Arena di Pola*, spet nagovarjala ljudi "da naj naš ponosni delovni človek zapusti mesto, če bi to zagotovo pripadlo Jugoslaviji, in da bo našel gostoljubje in delo v Italiji, kjer bo vlada nudila vso možno pomoč tem širokogrudnim sinovom, ki odhajajo raje v pregonstvo kot v suženjstvo in raznarodovanje..." (N. glas, 2.4.1998). Nekako v smislu reka "za nami potop". Na kar se je kuga odhajanja selila v notranjost Istre, da bi se po tem sredi 50. let končala v Coni B.

Mimo navedenega opozarja prof. dr. J. Pirjevec (PD, 15.6.2000) tudi na socialno-psihološka ozadja eksodusa, trdeč, da italijanske enklave na vzhodni obali Jadrana v svoji zaverovanosti v lastno večvrednost niso bile dorasle izzivom, ki jih je predstavljal prepoved slovenskega in hrvaškega naroda, ter so to svojo držo prenašale naprej na nove rodove in tako zamudile priložnost za pameten dialog s sosedi. Med redkimi Italijani, ki so zmogli dovolj samokritičnosti, je bil npr. pesnik Biagio Marin, ki si je upal zapisati (PS, 152/93), da je prišlo do eksodusa tudi zato, ker naj bi se mnogi Italijani "uprli, da bi postali sužnji tistih, ki so bili vedno sužnji po imenu, definiciji in funkciji." Mnogim pričevalcem tega časa nam namreč še danes odzvanja v ušesih takratni slogan "mai sotto i sciavi". Poleg tega so bila povojna leta obdobje primitivnega in krutega komunizma, ki pa je bil tak za vse, ne samo za Italijane, in je zato zbežalo pred njim tudi več tisoč Slovencev in nekaj deset tisoč Hrvatov. Vendar je bil tudi fašizem, zlasti za Slovence in Hrvate, še drugače krut, pa smo vendarle, pogosto kar ob nadčloveških naporih (Šavrinke, Aleksandrinke...), vzdržali na svoji zemlji dve polni desetletji. Če bi, tako kot mi vsi, ki smo ostali, tudi razseljeni Italijani zmogli potrpeti vsaj nekaj let in če bi jih pri tem Italija ne begala s svojimi vabljenimi pozivi, bi verjetno danes morali kupovati kapučino v Kopru po italijansko. Vzrokov eksodusa tako ni mogoče reducirati zgolj na maščevanje zmagovalcev in na povojna etnična in vsakršna druga obračunavanja. Milan Gregorič

Jurij Paljk GLOSA

O prisotnosti

O prisotnosti bi lahko govorili na več načinov, kot se lahko govori o vsaki stvari. Za prisotnost stoji v Slovarju knjižnega jezika zapisano, da je to "dejstvo, da je kdo prisoten", medtem ko je prisotnost duha po našem Slovarju prisobnost. Za razumevanje prisotnosti moramo tudi vedeti, kdo je prisoten, in to je po Slovarju tisti, "ki je v določenem času na določenem mestu".

Naj takoj zapišem, da je ta zapis nastal po enem številnih pogrebov, na katerem nas je vedno veliko prisotnih, nas je zadnje čase vedno več prisotnih in zato postajajo pogrebi ljudi iz naše srede zares največje javne manifestacije slovenske prisotnosti v Italiji.

Naša prisotnost na pogrebi je nekaj enkratnega in prav ima odvetnik Karlo Primožič, ki mi je na vratih goriškega pokopališča, ko sva se poslovila, bila sva namreč med veliko množico tistih, ki smo se na zadnji poti poslovili od goriškega odvetnika Petra Sanzina, dejal, da so slovenski pogrebi zares znamenje solidarnosti in prisotnosti. Dodal je še: "Škoda, da take solidarnosti ni med nami živimi!"

Prikimal sem in si nadel klobuk ter na parkirišču pred goriško Božjo njivo pozdravil še prijatelja Borisa, s katerim sva na več pogrebi govorila o tem, kako sva kot mladenci poslušala pokojnega senatorja, takrat še profesorja na univerzi v Trstu, Darka Bratino, ki nam je mladim večkrat pripovedoval, da se slovenska prisotnost v mestu najbolje vidi prav na pokopališču. Povedal nam je še, da je sam prijatelj, ki so prihajali

v mesto od drugod, peljal na pokopališče, kjer jim je pokazal napise na nagrobnikih, primke slovenskega izvora, trajen znak slovenske prisotnosti v mestu.

Kot človek, ki skuša biti kristjan, se zavedam, da je pogreb tisto zadnje in morda najbolj pristno človeško dejanje, s katerim se ljudje poslovimo od prijateljev, sorodnikov, znancev, tudi tistih, ki nam niso bili ljubi. Ne nazadnje je človek postal človek šele takrat v pravnini, ko je prvič pokopal sočloveka, trdijo antropologi. Sam tudi ne razumem ljudi, ki ne marajo na pogreb sosed, prijatelja, celo sorodnika, češ da ga "raje ohranijo živega v spominu", kot sami povedo.

Pa vendar je nekaj hudo narobe, če sva se s prijateljem Diegom ponovno srečala po dolgem času šele na pogrebu in zadnjič sva se pred meseci videla - prav tako na pogrebu. Isto velja za Andreja in Marka, še vrsto drugih bi lahko dodal, za katere velja, da se srečujemo vedno in skorajda samo na pogrebi. Že res, da je še kako prav, da se množično zberemo, ko se poslovimo od rajnega, ki nam je nekaj pomenil, v zamejstvu tudi in še posebej od tistih, ki so nekaj dali v našo malo, a bogato slovensko narodno skupnost. Ko se sam udeležujem pogrebov, opazujem ljudi in na lastne oči vidim, kako prav je imel italijanski veliki pesnik, sicer veliko bolj poznan kot komik, Toto, ki je nekoč napisal pretresljivo pesem o tem, kako edino smrt izenači in izravna vse krivice in ljudi.

Še bi šel in zato za pogrebe naših ljudi v našem prostoru lahko zapišem, da postajajo vse bolj javne prisotnosti, ki nas povezujejo bolj, kot smo si sa-

mi pripravljeni priznati.

Pri nas pa se dogaja še nekaj, kar po eni strani kaže na to, da je v nas še veliko človeškega, po drugi strani pa na to, da tega v vsakdanjem življenju ne znamo javno pokazati. Razumljivo je, da se na pogrebu zaslužne žene ali zaslužnega moža, tudi uspešnega moža ali znane osebnosti iz naše srede, zbere velika množica, ki mu s svojo prisotnostjo izkaže zadnjo čast, zadnji pozdrav, zadnje slovo. Veliko manj razumljivo in skorajda nerazložljivo pa je, ko na vaškem pogrebu navidez nepomembnega moža ali žene ob prihodu na pogreb naletite na velikansko množico, ki vam govori o tem, da ste tudi sami del nje, obenem pa vam tudi govori o tem, da ste del skupnosti, ki se je zbrala na pogrebu enega ali ene od svojih članov.

In zato: kako je mogoče, da ne znamo živeti kot skupnost, ki svojo prisotnost živo poudarja tudi z notranjo enotnostjo, ko pa zmoremo svojo enotnost in enovito prisotnost pokazati na pogrebu enega od nas, ki je odšel za vedno od nas? Mar ima prav naš prijatelj Danilo Lisjak, ki je odšel iz naše

srede v misijone v revno Afriko nezazeleno otročičke osrečevati, ko nam pripoveduje, da postajamo vse bolj družba, kultura, omika smrti, ker se znamo zbirati samo še na pogrebi?

Zakaj se ne znamo živi tako solidarno obnašati in navzven tudi naše prisotnosti tako pokazati, kot jo znamo pokazati na naših pogrebi?

Nisem cinik, če zapišem, da moram na pogrebe pri nas hoditi, če hočem vedeti, da smo še skupnost?

Sem zato cinik, če zapišem, da bi raje videl to našo številčno prisotnost na kaki veselici?

Sem nesramen, ker te stvari sploh pišem? Mislim, da nisem.

Le zaskrbljen sem, ker je z nami zares nekaj hudo narobe, če se kot skupnost znamo obnašati kot skupnost samo na pogrebi, kjer pride naša prisotnost do izraza, medtem ko je drugje skorajda ni več, je je gotovo veliko, veliko manj.

Iz zgodovine se skušam vedno kaj novega naučiti, pa čeprav vem, da sem samo človek in se zato tudi motim, najbrž ponavljam iste napake, take, kakršne so jih že tisti, ki so mene učili, naj jih ne!

Prijatelj zgodovinar dr. Branko Marušič, ki se na te stvari spozna, mi je nekoč dejal, da je to, o čemer pišem, "ginevanje manjšine".

Najbrž sem to zato zapisal, ker imam sam raje prisotnost!

paljk@noviglas.it

Zanimanje, priprave in naloge ob sprejemu Slovenije v EU

Potrebna urejena država z več strpnosti in demokracije

V Sloveniji je velik del dejavnosti državnega zbora, vlade in tudi političnih strank namenjen izvedbi zadnjih priprav na zgodovinska dogodka, bližnjemu sprejemu v zvezo NATO, in zlasti vstopu v Evropsko zvezo oz. unijo, 1. maja. V evropskem parlamentu so z glasovanjem pritrdili mnenju poslanca v tem predstavniškem domu povezave, Demetria Volčiča, da je Slovenija med vsemi desetimi pristopnicami najbolje pripravljena. Takšno je tudi mnenje evropske komisije (vlade). Vendar bo v Sloveniji parlament moral do 1. maja sprejeti še nekaj zakonov in veliko uredb in drugih podzakonskih ukrepov z raznih področij, posebej s kmetijskega in področja veterine, da bo prilagoditev pravemu redu evropske povezave popolna oz. celovita.

Vlada in politiki iz koaličnih strank še zmerom pričujejo javnost, da je Slovenija povsem pripravljena na sprejem v povezavo, da bo v njej lahko hitreje napredovala in se kljub svoji majhnosti v novi skupnosti tudi uveljavila. To zatrjujejo zlasti premier Anton Rop in minister za evropske zadeve ter predvideni prvi slovenski komisar v evropski komisiji, dr. Janez Potočnik. Kritičen do vlade glede nekaterih njenih postopkov v procesu evropskega povezovanja pa je vodja opozicije, Janez Janša, predsednik SDS.

Stanje, težave, možnosti in naloge našega gospodarstva v EU je v pogovoru za naš časnik razčlenil in utemeljil Cveto

Stančič, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije. Opozoril je, "da bodo na prostem tržišču petindvajsetih držav povezave najbolj ogrožene živilska industrija, pa tek-

stilna in naftna, srednje ogrožene pa lesna, gumarska in papirna. Te industrije so bile do sedaj usmerjene na trge Slovenije in bivših jugoslovanskih republik, zato bo njihovo uveljavljanje na novih tržiščih združene Evrope težavno. Težave nadalje pričakujemo na področju storitev, ki tudi zaostajajo po kakovosti in učinkovitosti, to so, denimo, finančne storitve, zavarovalništvo, gostinstvo, izobraževanje in tudi trgovina. Mogoče je, da bi v novih razmerah ostre in neusmiljene konkurence in tudi sprico učinkov globalizacije, ko bi posamezna podjetja morali preseliti v tujino, zaposlitev postopno izgubilo do 40 tisoč delavcev. Dolgoročni rešitev za Slovenijo je v ve-

čjih vlaganjih v tehnologijo, znanje in razvoj."

Dr. Janez Potočnik, minister za evropske zadeve in vodja pogajalcev za sprejem v povezavo, je, očitno tudi v znanosti zaradi uspešnih pogajanj, zapisal, "da je Slovenija diplomirala s tezo o Evropi. Izpit je torej opravljen, a pojasnil ni nikoli preveč. Še posebej ne temeljnih in celovitih. Na stalno in aktualno vprašanje, koliko bo vključitev v EU stala, še vedno ni odgovoril: približno toliko, kot bi stalo dokončanje procesa prehoda v demokratično družbo ter vsestranske posodobitve in usposobitve slovenskega gospodarstva in ustanov za kosanje na evropskih in svetovnih trgih, tudi če Evropske unije sploh ne bi bilo. Oboje je neizračunljivo, a zagotovo koristno."

DR. DAMIJAN TERPIN:

STRANKA LEVIH DEMOKRATOV JE POZABILA NA GROZOTE

Predsednik vlade in LDS Anton Rop je na slovesnosti ob deseti obletnici združitvenega kongresa štirih političnih strank v novo stranko LDS, ki je bila 12. t.m. na Bledu, označil razmere v Sloveniji kot skoraj idilične, pri čemer je polemiziral z opozicijo, ki trdi, da je država v krizi. Na drugem polu slovenske politike, v opozicijskih strankah, so seveda drugačnega mnenja. Aleksander Zorn, publicist in literarni urednik, sicer pri-

vrženec SDS, je v intervjuju, objavljenem v novi številki tedenskega magazina MAG, aktualne razmere v Sloveniji označil kot "ostudno bogatenje, kraje in turbokapitalizem jamskega tipa." Morda bo Slovenija zaradi zahtev in duha svoboščin in sporazumevanja, ki prevladuje v EU, postala bolj urejena država, z več strpnosti in demokracije.

K politično aktualnim in odmevnim dogodkom v prejšnjih dneh sodi tudi intervju z deželnim tajnikom Slovenske skupnosti in občinskim odbornikom v Gorici, odvetnikom Damijanom Terpinom (na sliki), ki ga je v svoji novi številki objavil politični tednik *Demokracija*. V njem slovenske bralce podrobno in natančno seznanja s položajem naše narodnostne skupnosti v Italiji, zlasti kar zadeva še zmerom obstoječo politično delitev med Slovenci in izvajanje zakona o globalni zaščiti naše narodne skupnosti. O edinem predstavniku slovenske manjšine v italijanskem parlamentu, senatorju Milošu Budinu, je dejal, "da je brez sramu sodeloval pri predstavitvi zakonskega osnutka o dnevu spomina istiskim beguncem in žrtvam fojbe. Nenadoma je stranka Levih demokratov, senator Budin je njen član, pozabila na grozote, ki jih je fašizem prizadel posebej Slovincem, in s pritrjevanjem tezi o slovenski osvajalni politiki privolila v enostransko obravnavanje zgodovine."

Marjan Drobež

Izdala ju je Pilonova galerija v Ajdovščini Razglednici ob 95-letnici slikarja Zorana Mušiča

V galeriji hranijo tipkopis s spomini Vena Pilon na velikega slovenskega slikarja in umetnika

Zoran Mušič, veliki slovenski slikar in eden največjih še živih likovnih umetnikov v Evropi, je nedavno slavil svoj 95. rojstni dan. Njegova dela so na ogled na veliki razstavi v Gorici in v manjšem obsegu tudi v stalni zbirki Zorana Mušiča v gradu na Dobrovem v Brdih.

Visok življenjski jubilej slikarja je na izvirni način počastila tudi Galerija Vena Pilon v Ajdovščini. Tam namreč hranijo okoli dvesto strani napisanih spominov ajdovskega umetnika na slikarja Zorana Mušiča, s katerim sta bila prijatelja. Galerija bo tipkopis spominov pozneje objavila v celoti. Na prvi razglednici, izdani v počastitev Zorana Mušiča, je prikazan umetnik v svojem pariškem ateljeju leta 1954. Njen avtor je Veno Pilon, ki je slikarja Zorana Mušiča fotografiral v njegovem ateljeju leta 1950. Na hrbtni strani razglednic sta objavljeni enaki besedili spoznanj o umetniku iz neobjavljenih spominov Vena Pilon. Zapisal je tole: "Mušič je postal čedalje bolj ab-

strakten: v prvi fazi je slikal dalmatinske pejseže z jezdecem in sončniki nad glavo, konjički so bili z obeh strani obremenjeni s težkimi slikovnimi tovorji. Kmalu je izpod sončnika odbil glavo jezdeca, ki pa je vedno strmela zasnan v pokrajino, nato je zbil jezdec s konja, v tretji fazi pa je spodil še konja in spreminil pokrajino v abstraktno barvno ploskev tako, da so ostali na zemlji samo kupi slikovitih tovorov, ki jih je prekladal po platnu kakor koše sena na polju. Ko sem mu ob njegovi razstavi v Galerie de France (1954) razlagal na ta način njegov razvoj, se mi je samo blagohotno smehljalo, pa mi ni ugovarjal. Samo pazi, da ne prideš v zagato, iz katere se boš težko pretolkel. Brez konjičkov, ki so raznesli tvoje ime daleč po svetu, boš težje prodal svoje slike. Kot slikar se mi zdiš to, kar je bil Murn v slovenski poeziji: izredno čustven lirik, kar je on v besedi, si ti v barvnem akordu, oba pa sta izrazito slovenska pojava."

M.

Iz uvodnika nove številke časnika z največjo naklado v Sloveniji

V Družinskem delničarju ostra obsodba prevelikih socialnih razlik in neupravičenega bogatenja

V Sloveniji se množe kritike in obsodbe sedanjih razmer, ko država naglo izgublja svoje socialne prvine in so v družbi prevladale, zdi se, neustavljive zakonitosti in značilnosti trga, izkoriščanja in neupravičenega bogatenja. Stanje je postalo tako kritično, da poskuša premier Anton Rop (na sliki) z avtoriteto svojega položaja in tudi zaradi interesov LDS, stranke, ki jo vodi, posredovati pri delodajalcih, v Gospodarski zbornici in tudi pri sindikatih, da bi zmanjšali socialne razlike in s povišanjem zdaj zelo nizkih plač omogočili pošteno preživljanje tisočev slovenskih delavcev.

Omenjeno osrednjo politično, družbeno in gospodarsko temo v Sloveniji obravnava tudi uvodnik nove številke *Slovenskega delničarja*, časnika z najvišjo naklado (natisnili so 133 tisoč izvodov nove številke) v državi. Besedilo z naslovom *Ustavite konje* je napisal redaktor *Družinskega delničarja*, Vasilij Krivec, v njem pa razmišlja tudi takole: "Če bi komu, ki ne pozna razmer v Sloveniji, povedal, da ima direktorica javnega ljubljanskega zavoda, ki uči meščane jezika, pomaga do osnovne, poklicne in srednje izobrazbe ter organizira razne tečaje, seminarje in delavnice, več kot enkrat višjo bruto plačo kot rektor univerze, bi mi odvrnil, da se mi blede. Ko bi nadaljeval, da tudi direktorica psihiatrične klinike v Ljubljani zasluži podobno kot njena kolegica iz izobraževalne ustanove, bi mi predlagal, naj se odpravim kar k njej. In ko bi mu še omenil, da ima direktorica živalskega vrta, ki se utaplja v izgubah, višjo plačo kot ljubljanska županja, bi se z mano nehal pogovarjati, češ da sem osel. Pa ne bi bil niti na

polovici realnosti astronomskih zneskov, ki jih po individualnih pogodbah prejema nekateri vodilni delavci slovenskih javnih ustanov. Ko je sporna etika omenjenih prejemnikov plač, je še bolj vprašljiva strokovnost in doslednost različnih članov nadzornih organov javnih ustanov, s katerimi podpisujejo individualne pogodbe, v katerih so poleg plače še razni dodatki od izobraževanja do oblake, namakanja v zdraviliščih in rekreacije za povečanje delovne aktivnosti. Čuta odgovornosti pa v dobrih dvanajstih letih samostojne Slovenije ni sprejel še nihče.

Večino tega pa plačajo navadni delavci, ki so srečni že, če redno dobijo plačo, ki večkrat ne zadošča za spodobno življenje. Zastopajo jih nekredivilni in tudi zelo dobro plačani sindikalisti, polni populističnih besed, njihovo ne sposobnost pa spretno izkoriščajo delodajalci in pripadajoča združenja. Oboji pa se ne znajo ali nečejo dogovoriti o kolektivnih pogodbah dejavnosti. In namesto da bi delavci stavkali za višje plače, jih

sindikati dobesedno zlorabljajo."

Uvodnik z ostrimi in skoraj dramatičnimi toni in opozorili se takole zaključuje: "Brezpravje tako na eni strani dovoljuje raznim direktorčkom neupravičeno bogatenje, na drugi pa duši pošteno in delavne siromake. Kot iz basni, ko bolan in shiran volk nosi zdravo sleparsko lisico".

M.

V Lavričevi knjižnici

Cin-cin-cin Cene v Ajdovščini

V ajdovski Lavričevi knjižnici je bila v torek, 2. marca, priskrba predstavitev slikanice ljudskih najmanjših igrar, izštevank, dotikalnic, šaljivk in pesmic, ki jih je pod skupnim imenom *Cin cin cin Cene* zbral Franc Černigoj, ilustrirala pa Silva Karim. Knjiga je izšla pri GMD in na priscen ter uporaben način predstavlja bogato otroško ljudsko blago, ki ga je urednik zbral na Gori, se pravi v vaseh in zaselkih od Predmeje do Nanosa. Samo predstavitev je v torek uvedel in o-

bogatil nastop učencev osnovne šole z Otlce, ki so pod mentorstvom Ivice Vidmar povežane v dramatizirano enoto uprizorili prstne igrice, zbadljivke in druge pesmice, ki so zbrane v slikanici. Avtorja sta osvetlila ozadja nastanka te zanimive etnografske izdaje, ki na posrečen in sodoben način vrača med ljudi in predvsem med najmanjše to ljudsko blago, da lahko spet zaživi in živi med nami, tako da jih lahko z dojenčki in že starejšimi otroki pojejo ali igrajo

stari ali stari stari, a tudi vzgojiteljice v vrtcih in prvih razredih osnovne šole. Nekatera besedila so opremljena tudi z notnim zapisom, tako da je v slikanici zajeta tudi pevka dimenzija te dediščine. Z magnetofonskega traku je pesmi, ki sta jih zapela avtorja knjige, prepisal Ivo Tul, za otroške glasove pa je pesmice priredila Klavdija Štrancar. Pri tem je zanimivo poudariti, da so Černigoj, Karimova in Štrancarjeva kolegi, ki poučujejo na osnovni šoli na Colu. Večer je povezovala voditeljica Lavričeve knjižnice Zdenka Žigon, vime nu GMD pa je izdajal te slikanice spregovoril Marko Tavčar.

Stojan Pahor NASVETI VARČEVALCEM
**POSLOVANJE
Z DELNICAMI (1)**

Fizične in pravne osebe lahko kupujejo in prodajajo delnice preko pooblaščenih udeležencev trga vrednostnih papirjev. Borzni posredniki, ki na sedežih svojih poslovalnic sprejemajo naročila, so po zakonu lahko samo banke ali borzno posredniške družbe (it. Società di Intermediazione Immobiliare). Imetniki računalnikov, ki so povezani v posebno telematsko mrežo preko pooblaščenega posrednika, lahko vse transakcije izpeljejo na domu ali na delovnem mestu v katerikoli trenutku. Pred prvim nakupom ali prodajo vrednostnega papirja borzni posrednik odpre stranki račun, s pomočjo katerega se evidentirajo vsi nakupi in prodaje. Vzporedno ima borzni posrednik na svoje ime odprt račun v klirinški depozitni družbi, na katerem beležijo prenos lastništva vrednostnega papirja ter denarno poravnavo od kupca do prodajalca. Vlagatelj dejansko nima fizično v rokah delnice. V Italiji skrbi za centralno registriranje poslov delniška družba s posebnim statutom "Monte Titoli s.p.a.".

Poenostavljeno ozadje, ki pripelje do transakcije na borzi, zglada tako. Investitor, ki želi kupiti vrednostni papir, da naročilo za nakup borznemu posredniku. Na drugi strani mora obstajati nekdo, ki želi ta papir prodati. Prodajalec in kupec seveda ne prideta v neposreden stik, saj drug za drugega ne vsta. Poleg tega tudi nimata licence, ki jima dovoljuje sklepanje poslov z vrednostnimi papirji. Tisti, ki prodaja vrednostni papir, mora prav tako dati naročilo borznemu posredniku za prodajo. Ni potrebno, da pri tem vlagatelj kontaktirata istega posrednika, saj so slednji vsi povezani preko borzno trgovalnega sistema (BTS). Borzni posredniki ali vlagatelj sam preko računalnika naročila vnesejo v BTS, kjer se, če so za to izpolnjeni potrebni pogoji (cena, količina), posel tudi sklene.

Poleg nakupa in prodaje je naloga borznega posrednika tudi svetovanje pri opravljanju poslov. Slednje seveda odpade pri izvrševanju operacij preko osebnega računalnika. V tem primeru mora vlagatelj sam oceniti umestnost nakupa ali prodaje vrednostnega papirja. Vzporedno mora poznati pravila igre na borzi, npr.: urnik za poslovanje, različice

naročil. Najbolj osnovni vrsti sta tržno in omejeno naročilo. Če je imetnik vrednostnih papirjev pripravljen svoje papirje prodati v skladu s tržnim naročilom (it.: ordine al prezzo di mercato), potem "borzni posrednik" sklene posel po tisti ceni, ki trenutno obstaja na trgu, pa naj bo ta visoka ali nizka. Če pa se investitor odloči za omejeno naročilo (it.: ordine con limite al prezzo di mercato), mora še določiti sprejemljiv tečaj nakupa (najvišji) oziroma prodaje (najnižji). Hkrati obstajajo tudi druge oblike naročila z dodatnimi pogoji načina prikaza in izvršitve, z dodatnimi pogoji časa izvršitve. Vsa možna naročila so opisana v pravilniku borze, na kateri vlagatelj trguje.

Borzni posrednik in investitor podpiseta Pogodbo o opravljanju borznoposredniških storitev, ki določa medsebojne pravice in obveznosti. Vlagatelj za operacije plačuje provizijo, ki v povprečju znaša 0,7 odstotka od vrednosti sklenjenega posla. Pri poslovanju preko računalnika so stroški nižji.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in priponami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

V dvorani Zadrugne kraške banke na Opčinah

Srečanje za pomoč čebelarjem na Krasu

Silna suša, ki je lani prizadela naše kraje, je seveda prizadela vse kmetijske panoge, pravo katastrofo pa so doživeli čebelarji, saj zaradi suše rastline niso medile in tudi ne cvele, brez cvetnega prahu pa matice ne zalagajo. Družine so se ošibile in napad najhujšega škodljivca čebel, se pravi varoe, je bil usoden za mnoge čebelarje. Na jesen, ko so čebelarji pripravljali družine na prezimitev, so ugotovili, da so izgubili več kot polovico panjev, sedaj pa, ko pripravljajo družine na pomladno sezono, ugotavljajo, da je izguba še mnogo hujša. Mnogi, zlasti manjši čebelarji, so izgubili vse panje, drugi od 75 do 90% družin. To pomeni, da je čebelarstvo na Krasu, tako Tržaškem kot Goriškem, na kolenih.

Prav zaradi tega je Čebelarški konzorcij za tržaško pokrajino v sodelovanju s pokrajinsko upravo sklical v torek, 9. t.m., v dvorani Zadrugne kraške banke na Opčinah srečanje, ki so se ga udeležili čebelarji od Milj do Štivanja. Uvodoma je o stanju in razlogih sklicanja spregovoril pred-

sednik konzorcija dr. Livio Dorigo, nato pa je pokrajinski odbornik za kmetijstvo dr. Fulvio Tamaro predstavil ukrepe in finančne posege, ki jih je tržaška pokrajina namenila čebelarstvu, da bi ohranila pri življenju to panogo, ki je zaradi oprave vlog čebel važna tudi za ostalo kmetijstvo. Del sredstev bi namenili prav nakupu novih čebeljih družin, s katerimi naj bi se obnovilo uničeno čebelarstvo.

Podpredsena konzorcija Aljoša Gabrovec pa je prisotne seznanil z vsebino tečaja, ki ga je pred kratkim obiskoval v Sloveniji in ki je bil posvečen vlogi čebelarstva nad-

zornikov na teritoriju. Ti bodo po novem prevzeli vrsto nalog, predvsem pa bodo pomagali čebelarjem na teritoriju. Lep del večera pa je bil namenjen nastopu izvedenca z videmske univerze. Dr. Giorgio Della Vedova je torej prisotnim spregovoril o pomenu ohranjanja genetskega bogastva pri avtohtonih čebeljih pasmah. V mislih je imel kraško čebelo, ki seveda izhaja iz kranjske sivke. Na tem prostoru so ugotavljali, da so domače čebele krizanci med kranjsko sivko in italjsko "ligustico". Ugotavljal je, da je to čebela, ki je prilagojena našim klimatskim razmeram, vetrovnim dnem in nesorazmerni paši. Naravno je bilo torej, da so udeleženci večera del pogovora namenili tudi razpravi o tem, da bi dosegli ustrezno finančno podporo, s katero bi lahko konzorcij postavil na noge vsaj manjše središče za vzrejo čebeljih matic, da bi na ta način zadostili osnovnim potrebam domačih čebelarjev, ki itak delajo v težkih naravnih razmerah, saj je znano, da je Kras zelo skop s čebeljo pašo.

14

ČETRTEK,
18. MARČA
2004

POKLICI

Ponterosso oziroma Rusi most v Trstu je bil nekoč zelo obiskan predel mesta. Čeprav je takrat Evropo delila še železna zavesa, je mnogo kupcev iz Jugoslavije in drugih vzhodnih držav prihajalo v Trst, da bi lahko na odprti tržnici kupilo najrazličnejše blago (kavbojke in drugo), ki ga doma niso mogli.

Drugi časi torej! "Prav res, drugi časi", je zmajala z glavo gospa Nives lesz, ki že trideset let opazuje dogajanja na trgu v mestnem središču iz svoje stojnice, na kateri se v hladnih zimskih mesecih ponuja razsajanju burje številni cvetje.

Gospa lesz je po poklicu cvetličarka, ki je zaradi dolgoletnega dela prava starosta med prodajalci na odprti tržnici. Kako to, da se je gospa lesz sploh odločila za ta poklic? "Iz enostavnega razloga", je odvrnila cvetličarka, "saj sem sledila poti, ki so jo bile pred mano ubrale moja mama, babica in tudi prababica". Prava družinska tradicija torej! Kaj pa vaši otroci? "Včasih mi pomaga hčerka, a ona je izbrala drugo službeno pot", je odvrnila gostja današnje rubrike z besedami, ki pa niso odražale razočaranja nad hčerkinjo odločitvijo. "Vsekakor bo tudi ona v kratkem odprla cvetličarno", je še dodala.

Gospa lesz se torej že nekaj desetletij odpravlja iz rojstnih Barkovelj do delovnega mesta. Po opravljenem maturitetnem izpitu na

kem primeru pokrijejo stojnico s cerado.

Ali je delo danes uspešno? "Ni preveč. Zelo smo odvisni od vremenskih razmer. Letos je bila na primer zima posebno huda in količina cvetja iz naših krajev je krepko upadla". To pa je trend tudi zadnjih let, tako da je prodajalka primorana kupovati cvetje, ki prihaja iz Holandske. "Le kakšna vrtnica poganja na domači grudi", je

tržaškemu učiteljsku je postavila stojnico na trgu in jo še danes zavzeto upravlja. Nekeč pa si ni bilo lahko izboriti kotichek na trgu pri Rusem mostu. "Ko sem začela ta poklic, je bilo rožaric kar enaindvajset, danes smo ostale le tri", je povedala gospa lesz. Tudi mladih prodajalk je vedno manj, le ena mlada še vztraja. Drugi časi so pač bili. Trd poklic je navsezadnje. Predvsem pozimi, ko burja razsaja in onemogoča mirno prodajo. "V takih slučajih stojnic zjutraj niti ne postavljamo", nam je povedala gostja rubrike. "Zaprte smo v skladiščih in delo opravljamo na skrito, saj nam je to prepovedno", nam je zaupala gospa lesz. Dež pa cvetličark ne prestraši, saj v ta-

dodala gospa lesz, ki pa je kritična tudi glede evra. "Stroški so se podvojili tudi za nas prodajalce, tako da smo bili primorani zvišati cene naših rož", se je opravičila. Vsekakor je večja prodaja vezana na praznike ali v primeru, da kdo gre h kosmu na obisk. Drugače pa tudi ta sektor čuti krizo, ki je v zadnjih časih zajela vsa področja. "Stanje gospodarstva na celotnem ozemlju severovzhodne Italije je slabo", je obrazložila gospa lesz, ki pa vsekakor upa, da bodo v kratkem nastopili boljši časi. Bog vedi, ali jih bo ona dočakala, saj bo mesto pri Rusem mostu zapustila čez eno ali dve leti in nato gojila cvetje doma v mirnem in zasluženem pokoju. IG

SLOVENIJA
**Predavanja in pogovori v Goriškem muzeju
O gospodarjenju z gozdovi
v Trnovskem gozdu**

V Goriškem muzeju, ki ima sedež v gradu Kromberk, nadaljujejo program predavanj in pogovorov o političnih temah in drugih pomembnih vprašanjih, ki so se dogajali v preteklosti in imajo še zmeraj nekatere aktualne razsežnosti. Za izbiro tem v glavnem skrbi magistra Slavica Plahuta, ki pri tem upošteva ustrezna strokovna in druga merila muzejske stroke.

V torek, 9. t.m., so pripravili predavanje z naslovom Ra-

stlinstva in rastje Govcev na severnem robu Trnovskega gozda nad dolino Trebuše. Poseg na to temo je imel dr. Igor Dakskobler, višji znanstveni sodelavec na Biološkem inštitutu Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter sodelavec Regijske raziskovalne enote v Tolminu.

Avtor je v predavanju predstavil zgodovino gospodarjenja z gozdovi v Trnovskem gozdu, kamor sodijo tudi Gov-

ci. Govoril je o naravnih sestojih črnega bora, ki so tamkajšnja velika posebnost, o bukovju z dlakavim slečem, alpskem ruševju, o rastlinstvu skalnih razpok in o kamnitih travščih. Opozoril je tudi na rastlinske posebnosti, po večini rastline, ki jih v okviru projekta Natura 2000 uvrščamo med evropsko pomembne vrste. To so kranjski jeglič, Zoisova zvončica, hladnikovka, Bertolonijeva orlica in Scoplijev repnjak. Govci so eno redkih območij v Sloveniji, kjer raste na razmeroma majhni površini kar pet evropsko pomembnih vrst. Zaradi njih bo območje trebuškega gozda skoraj gotovo uvrščeno med posebej zavarovana območja po merilih Evropske unije.

Goriški muzej za petek, 19. t.m., ob 18. uri napoveduje predstavitev knjige Jožeta Sušmelja, z naslovom Zgodba o zakonu, Sprejemanje zakona za zaščito slovenske manjšine v italijanskem parlamentu. Pri predstavitvi knjige bodo poleg avtorja sodelovali Demetrij Volčič, poslanec v evropskem parlamentu, Miloš Budin, senator italijanskega senata, Sergej Pahor, predsednik SSO, in Rudi Pavšič, predsednik SKGZ.

M.

**Tudi po vstopu v EU
dovoljena pridelava cvička**

Slovenija je morala pred vstopom v Evropsko unijo sprejeti tudi evropska določila o pridelavi (proizvodnji) in prodaji vina. Leta prejšnjega smo se morali prilagoditi in vin iz rdečih sort grozdja, dovoljujejo samo mešanje grozdja, mošta ali izjemoma mladega vina. minimalna vsebnost alkohola v

kakovostnih vinih pa mora biti najmanj 9%. Pogajalska skupina za področje kmetijstva iz Slovenije pa je za tradicionalno vino cviček, narejeno iz belih in rdečih sort grozdja ter z vsebnostjo alkohola le 8,5%, vendarle dosegla trajno izjemo. Tako se bo lahko v državi tudi po vstopu v EU cviček še naprej prideloval in prodajal kot vino. To vino pridelujejo izključno na širšem območju Dolenjske.

Razmišljanje z zamikom ob tekmi Arcore: Inter 3:2 Trenner? Ja, tudi lahko. Ad interim.

Razmišljanje, ki sledi, je nastajalo več časa v preteklih tednih. Muza navdihovalka je bilo veleumno izvajanje Vsemogočnega po tekmi Milan-Inter (ali je bilo Arcore-Inter, to nam še zdaj ni jasno).

Svečnica in kasneje pustni čas sta v Milanu dokončno pospravila v podstrešje božično drevesce (taktika z dvema polspicama in enim samim napadalcem), ki je Ancelottijevo moštvo krasilo od Božiča dalje. Tako je ukazal Gospodar. In tako bodi. Amen. Božji maziljenec je v kamnito ploščo vklesal zapoved: "Ne postavljaj ekipe na igrišče proti moji volji."

Ancelotti se je moral seveda Božji volji pokoriti, da ne bi pristal na seznamu, na katerem so od bolgarskega edikta dalje že Biagi, Santoro in Luttazzi. Božično drevesce je moralo postati zgodovina, čeprav je proti Tottijevi Romi prineslo v Milanu najpomembnejše tri točke v letošnji sezoni. Po neverjetni zmagi nad črnomodrimi bratanci (kar je

sicer postalo stalnica zadnjih let) je italijanski Vsemogočni na San Siru dobesedno raztrgal svojega trenerja in ga pred italijansko javnostjo ponižal. Veliki Šef bi z Ancelottijem ravnal slabše, samo v primeru, da bi popularni Carletto kandidiral na listi LD ali zmagal na sodniškem natečaju.

Preko medijev je Maziljenec trenerja postavil pred izvršeno dejstvo o tem, da mora igrati z dvema napadalca in mu tako odvzel vsako avtoriteto. Ancelotti je moral reči "V redu". Sprejeti je moral voljo Gospoda iz Arcoreja. Njegov Gospod namreč dobro plačuje in hudo kaznuje. O dobrem plačilu se lahko prepričate na primeru človeka, ki si je z dogmatično "vero" priboril stolček direktorja TG4: Emilio Fede, *no-men est omen* - v prostem prevodu ime je pomenljivo - so govorili stari Latinci. O hudem kaznovanju pričajo že omenjeni novinarji bolgarskega edikta, ki so bili, tako kot Adam in Eva, izgnani iz

Rai-a na (italijanski) zemlji zaradi prepovedanega sodeža kritike.

Pravzaprav gre za politično oglaševanje. Tudi pri zapovedi "Ne postavljaj ekipe na igrišče proti moji volji". Vsemogočni iz Arcoreja je namreč svoj svet ustvaril po svoji podobi: na čelo Mediaseta je postavil univerzitetnega sošolca in zvestega prijatelja Fedeleja Confalonierija (že drugi *no-men est omen*) in sina Piersilvia, založbi Mondadori poveljuje hčerka Marina, lastnik dnevnika *Il Giornale* je brat Paolo, AC Milan upravlja prijatelj Adriano Galliani. Začuda ni na mesto umetniškega vodje in voditelja letošnjega San Rema imenoval Mariana Apicello.

Pri vsem tem ni čudno, da si Gospodar dovoljuje dobrohotno opozarjati delojemalce tudi na področjih, ki niso v njegovem dometu. Na primer pri postavitvi nogometne ekipe na igrišče. Pa kaj mu mar. Če je več mesecev opravljal funkcijo zunanjega ministra *ad interim*, zakaj ne

bi smel občasno prevzeti vlogo trenerja *ad interim*? Pa ga imamo: politični marketing, ki se s področja politike zaveda v širše območje vsega družbenega. Gre za oglaševanje druge vrste, za "drugo" propagando. Torej za Propagando 2, ali krajše P2. Oh, kakšno naključje!

Vprašanje, ki muči celotni Apeninski polotok: katera je bila vloga Vsemogočnega iz Arcoreja v P2? Pravzaprav ni pomembno. Vsemogočni lahko namreč Italijane pomiri. P2 je bila zelo nedolžna glasbena rock skupina, v kateri je italijanski Gospodar lepo prepeval, Licio Gelli pa (jo je za)godel vsem Italijanom. V podkrepitev svoje teze (da je bila P2 le rockovska skupina in nič več) lahko navede dejstvo, da so bili glasbeniki iz P2 tako popularni, da se je vanje "zaljubila" celo skupinica irskih glasbenikov, ki si je nadelala podobno ime. Vodja Ircev, Bono vox, baje še danes plačuje avtorske pravice za ime irskih rockerjev Gelliju.

P.S. Gornji zapis je, kot ste sami opazili, stilna vaja iz ironije. Pač: splošni duh, ki veje vse od Trsta do Lampeduse,

je prevzel tudi moje pero in ga zasukal v zame sicer ne navaden valček sarkazma. Vedno pa je treba gledati naprej, a ne? Kaj bo Vsemogočnemu iz Arcoreja, enemu izmed najvidnejših predstavnikov Evropske ljudske stranke, prinesel 1. maj? Splošni trend v petnajsterici (tudi Italija v tem ni izjema) je precejšnja evrofobija glede novih članic. To je še najbolj očitno v uveljavljanju moratorija prostega pretoka delovne sile iz novih držav članic, ki se bo v treh fazah lahko podaljšal celo na obdobje sedmih let. Veliki (mali) Šef iz

palače Chigi pa se kritik evrofobije nima kaj bati. Sam je vedno podpiral odprtje trga delovne sile za revnejše države in to vestno izvajal. Poskrbel je, da se je uvozila delovna sila iz Ukrajine (delojemalca Andrej Ševčenko), iz Gruzije (delojemalca Kahaber Kaladze) in Turčije (delojemalca Fatih Terim). Evropska naravnost pa taka!

P.P.S. Ni nam znano, ali je delovno silo, ki jo je Gospod iz Arcoreja uvozil iz Vzhodne Evrope, na Malpensu pričakal tudi Bossi s svojimi padanskimi protineevropskimi topovi. Andrej Černic

Pogovor z mladim prevajalcem Prekomerno uporabo tujk je treba omejiti

Luka Pieri je mlad Tržačan, ki se je pred leti odločil za študij angleškega jezika na ljubljanski univerzi. Ob študiju pa se posveča prevajalskemu delu in poučevanju italijanščine in angleščine. Vse se je začelo pred štirimi leti, ko se je odzval na oglas video založbe, ki je iskala prevajalce za podnaslavljanje filmov za kabelsko televizijo. "Od nekdanjem bil "zasvojen" s filmi in to je bila odskočna deska za napredovanje."

Ali ti uspe usklajevati delo in študij?

Sprva ni bilo težav. A kmalu sem postal pravi deloholik - poleg prevajanja občasno vodim intenzivne tečaje angleščine in italijanščine na jezikovni šoli, ki je specializirana v metodi t.i. globalnega učenja. Ob tem študij malo trpi, a če bi ubral podobno pot šele po diplomu, bi zamudil veliko pomembnih priložnosti in izkušenj.

Iz katerih tujih jezikov prevajaš?

"Honorarno delam na angleškem servisu Slovenske tiskovne agencije (STA), kjer prevajamo v angleščino slovenske novice, ki so zanimive za naročnike v tujini. Poleg tega prevajam filme za video in kino distribucijo, tu pa pride v poštev predvsem angleščina, ker se do slovenskega trga prebije malokatera ne-ameriška produkcija.

Ali je težje prevajati tuje filme ali novice tiskovne agencije?

Vsekakor novice, ker je novinarski jezik veliko bolj zahteven, predvsem ker gre za prevajanje v tuj jezik. Ukvarjaš se z različnimi področji, in če nisi v stalnem stiku s tipom jezika, ki se, v tem primeru v angleščini, uporablja na teh področjih, lahko precej traja, preden ga osvojiš.

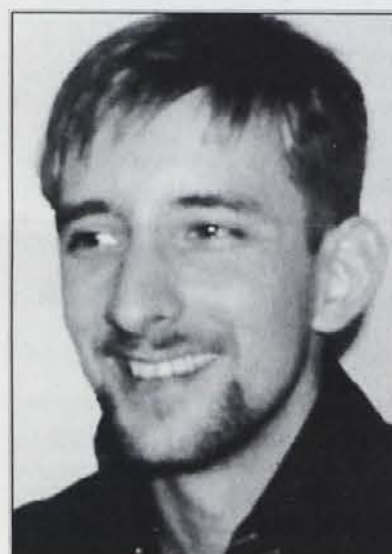
Ali je to tvoja profesionalna izbira ali je to le tvoja začasna zaposlitev?

Sicer je to začasno delo,

a tudi kasneje se nameravam usmeriti v prevajanje ali/in poučevanje. Za zdaj se mi ne mudi. Sedanje delo me veseli in mi daje veliko zadoščenja. Od filmskega prevajanja človek sicer ne obogati, je pa zato tako delo lažje kombinirati z redno zaposlitvijo.

Katere so največje težave, s katerimi se prevajalec srečuje pri svojem delu?

Pri filmskem prevajanju obstajajo pravila, ki se jih je treba držati (število znakov za določeno časovno enoto itd.). Sicer naročnik oz. delodajalec redkokdaj ve, kaj pomeni delo prevajalca, in pogosto zahteva nemogoče. Film *Dogville* sem na primer moral prevesti brez videokasete (samo z besedilom, kjer pa niso bili označeni premori), ker je produkcija enostavno ni poslala. Moral sem se znajti, kot sem vedel in znal, prevod pa sem moral oddati v nenormalnem roku, kar je v končni fazi pomenilo dvajset ur tako rekoč neprekinjenega dela. Kar zadeva prevajanje novic, pa je včasih pri iskanju ustreznice precej raziskovati, zlasti pri izrazih s področja gospodarstva in prava.

Ali meniš, da ima slovenski jezik dovolj bogato besedišče, da lahko vsak tuj izraz in pojem prevedemo v naš jezik?

Obstaja cel kup izrazov, za katere slovenščina nima ustreznega prevoda. Mislim pa, da ima vsak jezik dovolj bogato besedišče, da se po potrebi izogne dobesednemu prevajanju in poda smisel določenega stavka z uporabo drugačnih, a enako učinkovitih izrazov, skladno s ko-

deksom oz. vrsto besedila, ki se obravnava.

Ali bo v slovenščino vdiral vedno večje število tujk?

Ja. A to velja za vsak jezik. Res je, da se izrazi, kot je *ful kul* in podobne popačenke iz angleščine, ki jih uporablja mladina v Sloveniji, slišijo obupno, a to so skrajni primeri. Prevzemanje tujk je neizbežno del razvoja jezika, ki pa je odraz razvoja družbe. Tudi besede *snack*

(znek), *puzzle* (pucle) in *pressing* ne spadajo v "čisto" italijansko besedišče (v bistvu je *pressing* celo neke vrste skovanka), a so se le ustalile. Tujke ne ogrožajo jezika. Mladina (in ne samo) pa zaradi njih ne sme pozabiti na knjižni jezik. Prekomerna uporaba tujk je predvsem odraz razvajenosti, zato bi morali učitelji in mediji, kot najpogostejši stik, ki ga ima mladina s knjižnim jezikom, uporabo tujk čim bolj dosledno omejiti. Kar pravzaprav

velja za vsakogar, ki nastopi v javnosti.

Kako lahko nove računalniške tehnologije prispejajo na pomoč prevajalcu?

Črkovalnik je dobra stvar, prav tako so uporabne elektronske izdaje raznih slovarjev, a tu se več ali manj prednosti tehnologije tudi končajo. Obstajajo naprave in celo spletni strani, kjer se vtiskani stavki sami prevedejo. Ljudem, ki so si to zamislili, očitno ni jasno, da je jezik živ in da prevajanje oz. prirejanje v tuj jezik zahteva razmišljanje, torej "človeški faktor".

Kakšna bo profesionalna bodočnost prevajalcev po vstopu Slovenije v Evropsko unijo?

Bogata. V možnostih, ki jih bo ponujala širitev Unije, in tudi v finančnem smislu. Angleščina in francoščina bosta najbrž odprli precej več vrat, kot jih že zdaj. Povpraševanja bo čedalje več, selekcija pa bo ustrezno strožja, saj bodo iskani predvsem usposobljeni in izkušeni prevajalci oz. tolmači.

IG

Obisk na tržaški univerzi Carlo Verdone o naših časih

Prejšnji četrtek je bil gost velike dvorane tržaškega vseučilišča italijanski režiser, igralec in scenarist Carlo Verdone. Rimski filmski ustvarjalec se je že tretje leto mudil v našem mestu, kamor se je vsakokrat odpravil, da bi predstavil svoj zadnji film.

Tokrat se je Verdone podal na ta konec Italije, da bi tržaško občinstvo поблиže seznanil s svojim zadnjim celovečercem *L'amore e' eterno finche' dura* - Ljubezen je večna, dokler traja, in kaže, da ga je

ostala publika na polotoku kar dobro sprejela. "Tržaško občinstvo pa je veliko bolj prefinjeno in zahtevno", je ocenil gost, ki je takoj začel pogovor s povezovalcem srečanja, filmologom Robertom Nepotijem. V natrpani dvorani je bil govor predvsem o družbeni podlagi, na kateri je film, ki se poglubi v zakonsko krizo "moderna" para srednjih let, nastal. Verdone se je v zadnjih časih zavedal, da je poroka številnih njegovih prijateljev zašla v stiske, kar ga

je privedlo do spoznanja, da je v zadnjih časih omagal temelj, ki je bil izhodiščna točka nekdanje - tudi njegove - družine, to je dialog. "Priča smo trendu, v katerem je dialog med družinskimi člani zamenjalo golo strmenje v televizijski ekran, kjer je vedno nekdo drug, ki govori namesto tebe", je očital režiser. Po mnenju gosta je naše življenje vedno bolj frenetično in zaradi tega trpijo tudi medsebojni odnosi. "Nimamo časa, da bi bližnjega - predvsem partnerja - boljše spoznali", kar privede do vse bolj plitvejših medsebojnih odnosov. Na čem pa

bi moral odnos zakoncev sloveti, je Verdone odvrnil: "na medsebojnem spoštovanju in delitvi sorodnih interesov". Gost ni govoril ne kot psiholog in niti kot sociolog. Njegove besede so le sad osebnih izkušenj. V prijetnem popoldnevu, ki sta ga prežemali Verdonejeva neposredna bistrost izražanja in komicnost nekaterih misli, je bil govor tudi o likih njegovih filmov, ki so tako različni od tistih, ki sta jih poosebljala Sordi in Tognazzi, pa tudi o položaju italijanske kinematografije, ki pogreša čvrstejšo in pokončnejšo producentovo figuro.

Hit paviljon Nova Gorica, 26. februar - 4. april Giuseppe Zigaina, grafike

"V vsaki stvari je resničnost, ki jo Umetnik skriva in razkriva, v skrajni zbranosti, v koncentraciji, sintezi onkraj vsakršnega egoizma. Umetnik kot posameznik, kot individuus ni več razločen od narave, ampak se v njej - in skozi njo - prebujajo v Vednost in Modrost." To je, na otvoritvi razstave, o Giuseppeju Zigaini povedal umetniški vodja obalnih galerij in avtorjev prijatelj Andrej Medved. Ustvarjalec ni usmerjen vase, je del narave, potopljen je vanjo in iz nje izhaja. Njegovo delo izvira iz nje in se vanjo vrača, odkriva nove svetove. Svetove, ki so na prvi pogled skriti, pokažejo se samo pozornemu opazovalcu, takemu, ki si vzame čas, prislunke, takemu, ki je sposoben gledati v globino in uporabljati vse čute. Zigainova risba je realistična, ostaja pri figurativnosti, ki pa nenehno zbujajo najrazličnejše asociacije. Najprej se zdi to preprosta pokrajina, počasi pa se razkrije vrsta podrobnosti, odpre se svet, ki mrgoli od drobnega, skritega

življenja. Pokaže se prvinska povezanost z zemljo. Umetnik se po lastnih besedah spreminja "v palčka v neskončni pravilni pokrajini." Tam vidi v travi skrivnostne oči, ki ga opazujejo, obrise živali, v jamah se razvijajo ličinke, bube in iz njih kačji pastirji. Tega ponavlja človek ne vidi, saj je, kot pravi Zigaina, izumil razmerja in vse primerja s svojo velikostjo. "Vse pa je v resnici hkrati veliko in majhno." Včasih pa umetnik opazuje svet z višine, leti nad zemljo in zariše obalo, morje, nad njim pa temačen oblak, ki nekaj napol prikriva.

Vse grafike so izdelane v tehniki jedkanice in kažejo Zigainovo spretno risbo. Tej je Andrej Medved posvetil največ besed, saj je osnova slikarstva in grafičnega dela. Njena sled je določena, končana, ne dopušča popravkov. Risba odloča in omejuje, udejnjanja dušo in telo. Zigainova risba povezuje človeka s svetom, v tem je njen poseben realizem.

Giuseppe Zigaina se je rodil leta 1924 v Červinjanu. Zelo pomembna pa so tudi njegova literarna dela. Ukvarja se z reinterpretacijo del Piera Paola Pasolinija, s katerim sta bila prijatelja in sodelavca. Spoznala sta se takoj po vojni in pomembno vplivala eden na drugega. Zigaina je tudi sodeloval pri Pasolinijevih filmih. O njem, o njegovih delih in tragični smrti je napisal že vrsto knjig, v njih živijo prikrite ideje iz Pasolinijevega opusa.

Katarina Brešan

Razpis 34. Festivala domače glasbe "Števerjan 2004"

SKPD F. B. Sedej iz Števerjana razpisuje 34. Festival domače glasbe "Števerjan 2004", ki bo v Števerjanu 2., 3., in 4. julija 2004 MED BOROVCI.

1. Festival je tekmovalnega značaja. Prijavijo se lahko vsi slovenski ansambli, ki gojijo narodno-zabavno glasbo.

2. Vsak ansambel mora izvajati dve skladbi. Prva skladba mora biti iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe ter napisana in izvedena (npr. na plošči) s strani najboljših slovenskih narodno-zabavnih ansamblov (npr. Avsenik, Slak, Mihelič itd.). Druga skladba, s katero se bo predstavil ansambel, mora imeti besedilo v slovenskem jeziku, biti mora povsem izvirna ter prvič predstavljena javnosti!

Ni dovoljena uporaba instrumentov, ki elektronsko proizvajajo zvok!

3. Festival poteka v treh dneh. Na prvih dveh večerih nastopijo vsi prijavljeni ansambli, ki izvajajo dve skladbi. Na nedeljskem, finalnem delu Festivala, nastopijo najboljši ansambli prvih dveh večerov. Njihov izbor in število določi strokovna komisija.

4. Ansambli, ki bodo pripušeni v finale, nastopijo s istima skladbama naslednji večer in se bodo potegovali za te nagrade:

A) nagrada za najboljši ansambel Festivala in trofej društva F. B. Sedej 1.100,00 €

B) nagrada občinstva 520,00 €

C) nagrada za najboljšo vokalno izvedbo 360,00 €

Č) nagrada za najboljšo

izvedbo kvinteta 310,00 €

D) nagrada za najboljšo izvedbo tria 310,00 €

E) nagrada za najboljšo besedilo 160,00 €

F) nagrada za najboljšo melodijo 160,00 €

G) nagrada za najboljšega debitanta 160,00 €

5. O vstopu v finale in podelitvi nagrad pod točkami A, C, Č, D, F in G določa komisija, ki jo sestavljajo glasbeni strokovnjaki in predstavniki organizatorjev. Komisiji predseduje predsednik društva. O nagradi pod točko E odloča komisija, ki jo sestavljajo literati, jezikoslovci in predstavniki društva.

6. Nagrado pod točko A, in sicer nagrado za najboljši ansambel Festivala, podeli strokovna komisija za splošni vtis ansambla (izvedba, melodijska, izvirnost in predstavitev ansambla na odru itd.) in je podeljena izključno za izvirno skladbo.

Nagrado pod točko B, in sicer nagrado občinstva, podeli občinstvo na podlagi posebnih glasovnic. Ocena občinstva je osnovana izključno na izvedbi skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe.

Nagradi pod točko C, in sicer nagrado za najboljšo vokalno izvedbo, in točko E, in sicer za najboljšo besedilo, podelita strokovni komisiji na podlagi najboljših izvedb oz. besedila izvirne skladbe.

Nagrajevanje Števerjan 2003

Nagradi pod točko Č, in sicer nagrado za najboljšo izvedbo kvinteta, in točko D, in sicer za najboljšo izvedbo tria, podeli strokovna komisija na podlagi izvedbe obeh skladb.

Nagrado pod točko G podeli komisija najboljšemu ansamblu med tistimi, ki prvič nastopajo na Festivalu.

Ansambel, ki je prejel nagrado pod točko A, in sicer nagrado za najboljši ansambel Festivala, ne more prejeti nobene druge nagrade!

7. Prijava mora vsebovati:

a) naziv ansambla, sedež in datum ustanovitve;

b) naslov ansambla ali njegove vodje, kamor bodo naslovljeni bodoči dopisi, ter nujno telefonska številka;

c) besedilo in notno gradivo izvirne skladbe;

č) naslov in izvirni izvajalec skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe;

d) število članov ansambla in njihova funkcija v ansamblu;

e) fotografija in kratek zgodovinski opis ansambla.

Podatki morajo biti čitljivi in popolni.

Rok za prijavo poteče 15. maja 2004

Prijave morajo biti poslane na ta naslov:

SKPD F. B. SEDEJ
Trg Svobode, št. 6
34070 Števerjan
Gorica - Italija
tel./fax: 0481/884037

8. Organizator si prevzame stroške večerje in prenočišča ansambla. Vsi ostali stroški so v breme ansambla!

9. S prijavo na Festival privoli ansambel snemanju izvirne skladbe za radijske oz. televizijske programe.

10. Organizator si pridržuje pravico, da po potrebi spreminja navedena pravila, brez nikršnih predhodnih obvestil!

Mihael Corsi
Predsednik
SKPD F. B. Sedej

Za vse morebitne informacije se lahko obrnete na podpredsednika društva F. B. Sedej, vsak dan razen sobot in nedelj od 13.30 dalje, oz. pismo, na zgoraj naveden naslov društva. Franka Padovan, tel.: 0481 884160, mobil: +39338 812271

S 1. STRANI

Pot spomina in mi

Istočasno pa bodo Trst, Gorica in Čedad doživeli večji slovenski vpliv. Če se bo to zgodilo ne samo na trgu, pač pa tudi v kulturi in civilnem sožitju, bodo ti vplivi dobrodošli.

Za nas so aktualne polemike, ki so spremljale obisk predsednika poslanske zbornice Casinija na Poti spomina v počastitev žrtv poveljnega krvavega obračunavanja in eksodusu, ter odmevi teh slovesnosti in polemik v slovenski manjšinski javnosti. Italija ima brez dvoma pravico izbirati praznike, ki označujejo njeno preteklost, tudi če gre za njene temne trenutke. Pomembno pa je, kako to razlaga in utemeljuje. Ne gre polemizirati s pisni bralcev ali priložnostnimi članki v bolj ali manj zainteresiranem tisku; gre za besede, ki odmevajo iz parlamentarnih dvoran in predstavljajo stališča institucij in mnenja političnih predstavnikov. Bili smo priča nespregledljivim trditvam in oznakam, ki niso primerne za odnose med sosedi, pretiravanjem in napihovanju števil, ki samo burijo duhove in terjajo odgovore. Nujna posledica so potem polemike. Kot smo rekli, je to lahko v interesu desnice, presenečajo pa stališča levsredinskih mož,

v prvi vrsti Levih demokratov, ki se na vse kriplje trudijo nadejati si socialdemokratsko lice, potem ko so desetletja branili sovjetski revolucionarni vzorec. Prej so bili pripravljeni vse spregledati, zdaj pa skušajo naprtiti odgovornost za poveljne poboje slovenskemu nacionalizmu. Vsi v Sloveniji vedo, da je na slovenskem ozemlju sto tisoč poveljnih grobov ujetnikov, kolaboracionistov, nedolžnih civilistov, Nemcev, Slovencev, Hrvatov, Srbov, muslimanov in tudi Italijanov. V veliki večini so bili pobiti, krivi ali nedolžni, bodisi iz maščevanja bodisi zato, ker je bilo treba odstraniti morebitne ovire pri uresničevanju revolucije. Prevladali so ideološki nagibi, ki ob propadu Italije še niso bili tako jasni. Zato so se pripadniki razpuščene italijanske vojske v septembru 1943 lahko nemoteno umikali preko Primorske in bili celo deležni človekoljubne pomoči s strani slovenskega prebivalstva. Poskus zvrniti krivdo na slovenski ali hrvaški nacionalizem ni pošten.

Pot spomina je hvalevredna pobuda, sprejemljiva za vse, če se ne bi ustavila pri medvojnih in poveljnih žrtvah, ampak bi zaobjela tudi žrtve fašističnega preganjanja med obema vojnoma. Manjšina je hotela v Pot spomina vključiti tudi spomenik bazoviškim žrtvam (na sliki). Pričakovala je priznanje in obžalovanje za nasilne dogodke, ki so anticipirali nastop fašizma. Italijanska država se nam za tiste dogodke ni še nikoli opravičila. Ker je bil odgovor negativen, je bila edina prava pot protest ali bojkot, toliko bolj utemeljen, ker nam ista država 60 let po koncu druge svetovne vojne še noče uresničiti zakonske zaščite in zagotoviti pravice do obstanka.

NA REŠETU

"Dvignjene zaves" naj spet zaživijo!

Če bi me kdo vprašal pred nekaj tedni, kdo je Maja Gal Štomar, bi morala v zadregi priznati, da nisem še nikoli slišala zanjo. Potem pa so kar naenkrat začele pritekati informacije o njej: nekako pred dvema tednoma sem zasledila v Delu oceno njenega romana, v petek (12.3.) sem poslušala oddajo Matejke Grgič Veš, poet, svoj dolg, ki je bila posvečena igralki, pesnici in pisateljici Maji Gal Štomar in njenemu romanu *Amigdalino srce*; samo dan pozneje - v soboto - pa sem po golem naključju prislunila oddaji *Gost v studiu* na programu Slovenija 1, v kateri je bila gost prav tako Maja Gal Štomar. Tako sem jo spoznala z različnih zornih kotov in lahko primerjala obe oddaji po vsebini in po cilju, ki sta ga zasledovala oba voditelja. Oddaja po Radiu Slovenija je želela predstaviti celostno osebnost pisateljice, njeno razgibano življenje, različna zanimanja, predvsem njeno igranje in pisanje. Objektiv Matejke Grgič pa je bil usmerjen predvsem v njen miselni svet, v roman *Amigdalino srce* in se je le obrobno dotaknil njenega

življenja. Rekla bi, da je bila oddaja *Gost v studiu* bolj poljudna, oddaja *Veš, poet, svoj dolg* pa bolj zahtevna, poglobljeno literarna. Vendar je tak način primeren, če je gost oddaje literarna osebnost, ki jo poslušalci že dobro poznamo. A ker mislim, da je med poslušalci Radia Trst A še veliko takih ignoranc, kot sem jaz, bi morda kazalo bolj celostno predstaviti avtorico in tako vzbudili radovednost tudi za njeno delo. Vsaj jaz sem bolje razumela njen način pisanja in miselnost ozadje, potem ko sem slišala ljubljanski intervju. V njem me je - med dru-

gim - Maja Gal šokirala s podatkom, da je trikrat poskušala narediti sprejemni izpit na AGRFT (akademija za gledališče), a je bila trikrat odklonjena, ker da je bila že preveč izoblikovana osebnost. Potem je gledališko šolo naredila na zelo ugledni šoli v Parizu. Ob tem sem se spomnila na nekatere podobne izkušnje na AGRFT tudi iz naših krajev...

In spomnila sem se tudi, da sem že večkrat hotela postaviti vodstvu radijskih sporedov vprašanje, zakaj se oddaje, namenjene gledališču, vedno bolj krčijo in siromašijo. Nataša Sosič, ki je pripravljal oddaje *Dvignjene zaves*, dokler ni postala vodja slovenskih programov, se namreč ni ustavila samo pri predstavah našega gledališča, ampak je "dvignila zaveso" in pokukala tudi v druga gledališča ter dajala informacije o raznih dogodkih gledališkega sveta (Teden komedije, Teden slovenske dramatike, Grumova nagrada...), pa tudi o gledaliških predstavah v Rossettiju. Poleg tega je imela večerna oddaja jutranjo ponovitev, ki je zdaj ni. Smemo upati, da bodo oddaje *Dvignjene zaves* ponovno zaživele v takem obsegu kot nekoč?

NLP